

Text originálu: AAS 88 (1996) 377-486; EV 15, 434-775

Překlad: Markéta Koronthályová

České vydání: Zvon, Praha 1996

PAPEŽ JAN PAVEL II.

Posynodální apoštolská adhortace

VITA CONSECRATA

O zasvěceném životě

a jeho poslání v církvi a ve světě

25. března 1996

*Biskupům a kněžím, řádům a řeholním kongregacím,
společnostem apoštolského života, sekulárním společnostem
a všem věřícím.*

1. Zasvěcený život, který má svůj základ v Kristově příkladu a učení, je darem Boha Otce jeho církvi, a to prostřednictvím Ducha svatého. Slibem (*professio*) evangelijních rad – čistoty, chudoby a poslušnosti – *nabývají Ježíšovy vlastnosti* svou jedinečnou a stálou *podobu, viditelnou ve světě*. Zároveň je tu mysl věřících zaměřována k tomu tajemství Božího království, které již v dějinách působí, ale očekává dosud své završení v nebesích. V průběhu staletí existovalo nemálo mužů a žen, kteří uposlechli volání Otce a výzvy Ducha svatého a vybrali si tento zvláštní způsob následování Krista, že se mu totiž zcela odevzdali s čistým a nerozděleným srdcem (srov. 1 Kor 7,34). Všechno opustili, stejně jako apoštolové, aby zůstali s Kristem a tak jako on se věnovali službě Bohu a bratřím. Tímto způsobem jistě přispěl i k objasnění tajemství a poslání církve a díky četným milostem duchovního a apoštolského života, které jim Duch svatý prokazoval, také napomáhal i obnově lidské společnosti.

Vzdáváme díky za zasvěcený život

2. Úloha zasvěceného života má pro církve takový význam, že jsme se rozhodli na prahu nového tisíciletí svolat synodu, která by prozkoumala jeho hodnotu a perspektivy. Chtěli jsme, aby na vlastním synodním jednání byli kromě Otců přítomni i četní zasvěcení mužové a ženy, aby společným úvahám nechyběly jejich vlastní názory.

Všichni jsme si vědomi bohatství, které dar zasvěceného života přináší církevnímu společenství v celé rozmanitosti svého obdarování a institucí. *Děkujeme Bohu za řády a řeholní instituce, určené pro dílo kontemplace a apoštolátu, za společnosti apoštolského života, za sekulární společnosti a ostatní společenství zasvěcených i za všechny ty, kdo se v hloubi svého nitra zvláštním zasvěcením odevzdali Bohu.*

Během synody bylo možné si uvědomit všeobecné rozšíření zasvěceného života, který je přítomen v církvi ve všech částech světa. Povzbuzuje rozvoj evangelizace a doprovází ji v různých oblastech, kde jsou nejenom s vděčností přijímány instituce, které přicházejí od jiných národů, ale vznikají také nové, a to ve velkém množství forem a způsobů.

I když se může zdát, že v některých oblastech světa společnosti zasvěceného života prožívají krizi, naopak jinde s obdivuhodnou životností rozkvétají a dokazují tak, že celkové darování sebe Bohu v Kristu není vůbec v rozporu s kulturou a historií žádného národa. To

neplatí jen o církvi katolické. Podobný doklad životnosti lze pozorovat také v mnišských institutech pravoslavných církví, kde tvoří základní rys jejich charakteristiky, a začíná nebo se znovu objevuje v církvích a církevních společenstvích vzniklých z reformace jako doklad milosti společné všem Kristovým učedníkům. Toto vědomí se stává podnětem pro ekumenismus a povzbuzuje touhu po stále plnějším společenství mezi křesťany, „aby svět uvěřil“ (Jan 17,21).

Zasvěcený život je dar pro církve

3. Všeobecná přítomnost zasvěceného života a evangelijní charakter jeho svědectví zjevně dosvědčují, že *nejde o jev izolovaný a oddělený*, ale že se týká celé církve. Biskupové synody to často potvrdili: „*jedná se o naši věc*“.¹ Skutečně se *zasvěcený život nachází v samém srdci církve* a má rozhodující význam pro její poslání, protože je „*znaméním vnitřní povahy křesťanského povolání*“² - a zároveň ochoty snoubenky církve ke spojení se svým jediným snoubencem.³ Nejednou bylo na synodě potvrzeno, že zasvěcený život nejen plnil svou úlohu při pomoci a podpoře církve v dobách minulých, ale je nezbytným a také velmi cenným darem pro Boží lid rovněž v době současné i budoucí, protože se nejhlubším způsobem dotýká jejího života, svatosti a díla.⁴

Nesnáze, s nimiž se dnes potýkají některé instituty v jistých oblastech světa, v nás nemohou vzbuzovat pochyby o tom, že slib evangelijních rad je *nedílnou součástí života církve*, které dodává silný podnět k větší shodě s evangeliem.⁵ V dějinách se mohou vyskytovat jeho různé a odlišné formy, což ovšem nic nemění na podstatě volby, která zásadním darováním sebe sama projevuje svou lásku k Pánu Ježíši a skrze něj k jednomu každému členu lidské rodiny. *O tuto jistotu*, kterou po staletí nesčetní lidé byli povzbuzováni, *i nyní opírá křesťanský lid svou naději*, protože ví, že z díla těchto velkodušných lidí může získat nejjistější oporu na své cestě do nebeské vlasti.

Ovoce synody

4. Respektuji přání, které vyjádřilo generální shromáždění biskupského synodu na setkání, kde se uvažovalo o tématu „Zasvěcený život a jeho úloha v církvi a ve světě“. Proto mám v úmyslu vyložit v této apoštolské adhortaci plody synodního jednání⁶ a ukázat všem věřícím, biskupům, kněžím, jáhnům, osobám zasvěceným, laikům, i všem, kdo chtějí naslouchat, ty podivuhodné věci, které také dnes chce skrze zasvěcený život Pán uskutečňovat.

Tato synoda, která následuje po synodách věnovaných laikům a kněžím, doplňuje řadu úvah o charakteristických vlastnostech různých životních stavů, které Pán Ježíš chtěl mít ve své církvi. Druhý vatikánský koncil vyzdvihl velkou pravdu o církevním společenství, v němž se všechna obdarování spojují, aby vytvářela Kristovo tělo a tak plnila úlohu církve ve světě. V posledních letech se ukázala nutnost lépe *definovat povahu jednotlivých životních stavů*, jejich povolání a jejich zvláštní poslání v církvi. Společenství církve neznamena totiž stejnost, ale dar Ducha, který se projevuje skrze rozmanitost milostí a životních stavů. Jednotlivé stavy budou církvi a jejímu dílu tím prospěšnější, čím více budou zachovány a respektovány jejich

---

¹ Srov. *Propositio* 2.

² 2. vatikánský koncil, AG 18.

³ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 44; Pavel VI., apoštolská adhortace *Evangelica testificatio* (29. 6. 1971), 7: AAS 63 (1971), 501-502; apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 69: AAS 68 (1976), 59.

⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 44.

⁵ Srov. Jan Pavel II., promluva při generální audienci (28. 9. 1994), 5: *L'Osservatore Romano* 29. 9. 1994, s. 4.

⁶ Srov. *Propositio* 1.

odlišné vlastnosti. Neboť každý dar Ducha je udělován proto, aby přinesl ovoce pro Pána⁷, prohluboval bratrství a rozmnožoval dílo.

Činnost Ducha v různých formách zasvěceného života

5. Není možné nevzpomenout s vděčností k Duchu svatému na *hojnost historických forem zasvěceného života*, které on sám podnítl a které dosud v církevní struktuře existují – jako strom obdařený mnoha četnými větvemi⁸, který má své kořeny v evangeliu a v každé době přináší církvi bohatou úrodu. Jak obdivuhodné bohatství! Na konci synody jsem se já sám rozhodl, že je nutné vyzdvihnout tento stálý prvek v dějinách církve: řadu zakladatelů a zakladatelek, množství světců a světic, kteří si zásadním rozhodnutím pro evangelium vybrali Krista, a to v bratrské službě především chudým a opuštěným.⁹ Zvláště v této službě je zřetelně patrné, jak zasvěcený život ukazuje *jedinečnou povahu přikázání lásky*, totiž nerozlučné spojení lásky k Bohu s láskou k bližnímu. Synoda připomněla toto neustálé dílo Ducha svatého, který v průběhu staletí rozmnožuje bohatství vyplývající z poslušnosti vůči evangelijním radám působením hojných milostí a tím stále znovu v církvi i ve světě, v čase i prostoru zpřítomňuje Kristovo tajemství.

Mnišský život na východě a na západě

6. Synodní otcové z východních katolických církví i představitelé jiných církví z východu zdůraznili *evangelijní hodnoty mnišského života*¹⁰, které jsou patrné od samých počátků křesťanství a také nyní se v jejich zemích rozvíjejí, zvláště u pravoslavných církví.

Od prvních staletí života církve nechyběli v ní muži a ženy, kteří poznávali, že jsou povoláni k tomu, aby napodobovali život služebníka po vzoru vtěleného Slova, oddaně ho následovali a prostřednictvím mnišských slibů uskutečňovali zvláštním a jedinečným způsobem požadavky, které vyplývaly ze křtu, totiž účast na velikonočním tajemství smrti a vzkříšení. Tak se stávali nositeli kříže (*staurophoroi*) a usilovali o to stát se nositeli Ducha (*pneumatophoroi*). Byli to muži a ženy vpravdě duchovní, kteří tajemným způsobem v skrytosti byli schopni obohacovat dějiny chválou a neustálými přímluvami skrze skutky mnišské askeze a lásky.

S úmyslem přeměnit svět a život v očekávání věčného patření na Boží tvář kladlo východní mnišství zvláštní důraz na obrácení, zapření sebe sama a zkroušenost srdce, hesychii neboli hledání vnitřního pokoje a ustavičnou modlitbu, půst a bdění, duchovní boj a mlčení, velikonoční radost z Boží přítomnosti a očekávání jeho konečného příchodu, darování sebe sama i vlastního majetku prožívané v posvátném společenství kláštera nebo v poustevnické samotě.¹¹

Také na západě se od prvních století církve praktikoval mnišský život v jeho rozmanitých formách, v podobě klášterní či poustevnické. Ve své současné podobě a zvláště pod vlivem sv. Benedikta sledovalo západní mnišství odkaz mnoha mužů a žen, kteří opustili život podle světa, vyhledali Boha a zcela se mu odevzdali „a ničemu nedávali přednost před Kristovou láskou“¹². Také dnes se mniši snaží *prožívat ve shodě vnitřní život a práci* v rámci evangelijní povinnosti změny mravů, poslušnosti a stálosti prostřednictvím neustálého soustředění na meditaci nad Božím slovem (*lectio divina*), slavením liturgie a modlitbou. Kláštery byly

⁷ Srov. sv. František Saleský: *Introductio ad vitam devotam*, p. I., c. 3, Oeuvres, t. III, Annecy 1893, s. 19-20.

⁸ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 43.

⁹ Srov. Jan Pavel II., kázání při slavné mši sv. na závěr IX. řádného zasedání biskupského synodu (29. 10. 1994), 3: AAS 87 (1995), 580.

¹⁰ Srov. Biskupský synod, IX. řádné zasedání, *Nuntius synodi* (27. 10. 1994), VII: L'Osservatore Romano 29. 10. 1994, s. 7.

¹¹ Srov. *Propositio* 5, B.

¹² Srov. sv. Benedikt: *Regula*, 4, 21 a 72, 11.

a jsou uprostřed církve i ve světě výmluvným znamením společenství, příbytkem těch, kteří hledají Boha a duchovní pravdy, školami víry a opravdovými centry studia, dialogu a kultury, která napomáhají budování života církve a její pozemské existence, dokud se nerozzáří ta druhá, nebeská.

Stav panenství, poustevníci, vdovy

7. Je skutečným důvodem k radosti a opravdové naději, že dnes opět, jak se zdá, rozkvétá *starobylý stav panen zasvěcených Bohu*, jehož existence je v křesťanských společenstvích dosvědčena od dob apoštolů.¹³ Posvěceny biskupem diecéze, vstupují tyto panny do zvláštního svazku s církví a odevzdávají se do její služby, i když zůstávají ve světě. Ať žijí samy nebo ve společenství, *jsou jedinečným eschatologickým obrazem nebeské snoubenky a budoucího života*, kdy konečně církev bude žít v plnosti lásky ke svému snoubenci Kristu.

Poustevníci a poustevnice, ať již patří ke starobylym řádům nebo k novým společnostem, nebo podléhají přímo biskupovi, svým vnitřním i vnějším odloučením od světa podávají svědectví o dočasné povaze tohoto života a postem a lítostí vyznávají, že nejen chlebem živ jest člověk, ale Božím slovem (srov. Mt 4,4). Takový „život na poušti“ je zároveň výzvou ostatním lidem i církevnímu společenství, *aby nikdy neztráceli ze zřetele nejvyšší povolání*, jímž je neustálé přebývání s Pánem.

V poslední době se také znovu objevila praxe zasvěcování *vdov*,¹⁴ známá již od časů apoštolů (srov. 1 Tim 5,5.9-10; 1 Kor 7,8), a rovněž vdovců. Slibem věčné čistoty jakožto znamením Božího království posvěcují svůj stav, aby se zcela oddali modlitbě a službě církvi.

Společnosti zcela oddané kontemplaci

8. Společnosti zcela zaměřené na kontemplaci, mužské i ženské, jsou radostí církve a zdrojem nebeských milostí. Svým životem a činností řeholníci napodobují Krista modlícího se na hoře, vydávají svědectví o Boží vládě nad dějinami a předem naznačují budoucí slávu.

V samotě a mlčení skrze naslouchání Božímu slovu, úkony posvátné liturgie, praktikování vlastní askeze, skrze modlitbu, umrtvování a společenství bratrské lásky směřují celý svůj život i činnost k nazírání na Boha. Tím poskytují církevnímu společenství jedinečné svědectví o lásce církve k jejímu Pánu a tajuplnou apoštolskou plodností přispívají k rozhojňování Božího lidu.¹⁵

Lze si proto přát, aby se různé formy kontemplativního života stále *více rozšiřovaly v mladých církevních společenstvích* jako výraz plného zakotvení evangelia, a to zvláště v těch oblastech světa, kde jsou více rozšířena jiná náboženství. Tím je možno účinně dosvědčovat životnost tradic křesťanské askeze a mystiky, což přispěje i k vlastnímu dialogu mezi náboženstvími.¹⁶

Apoštolský řeholní život

9. V západním světě vyrostly v průběhu věků mnohé jiné společnosti řeholního života, v nichž nesčetní lidé, kteří se odřekli světa, veřejným slibem zachovávání evangelijních rad se zcela odevzdali Bohu, ve shodě s určitým zvláštním charizmatem a v rámci trvalé formy společného života¹⁷, aby tak *různými způsoby vykonávali apoštolskou službu Božímu lidu*. Jsou to rozličné rodiny řeholních kanovníků, žebravých řádů, řeholních kněží a rovněž

¹³ Srov. *Propositio* 12.

¹⁴ Srov. CCEO, kán. 570.

¹⁵ Srov. 2. vatikánský koncil, PC 7; AG 40.

¹⁶ Srov. *Propositio* 6.

¹⁷ Srov. *Propositio* 4.

řeholníků a řeholnic, členů kongregací, určených pro dílo apoštolské a misijní a pro mnoho jiných dalších činností, které probudila k životu křesťanská láska.

Pozoruhodně rozmanité je svědectví, v němž se jako v zrcadle odrážejí četné dary, udělené Bohem zakladatelům a zakladatelkám, kteří poslušni výzvy Ducha svatého dokázali pochopit znamení doby a s osvícenou myslí odpovídat na její nově vznikající potřeby. V jejich stopách šli další, kteří se snažili slovem i skutkem uvádět evangelium do svého života, a tak i ve své době zpřítomňovat živého Ježíše, který je nejdokonalejší Otcův zasvěcený (řeholník) i apoštol. Proto je nezbytné, aby řeholníci a řeholnice v každé době nacházeli svůj vzor v Ježíši Kristu a svou modlitbou oživovali hluboké vnitřní společenství s ním (srov. Flp 2,5-11), aby celý jejich život byl proniknut apoštolským duchem a celá jejich apoštolská činnost kontemplací.¹⁸

Sekulární společnosti

10. Sám Duch svatý, který je podivuhodným dárcem rozmanitých darů, také v dnešní době podnítl vznik *nových forem zasvěceného života*, jako by chtěl ve své moudré prozíravosti odpovědět na nové požadavky, s nimiž se dnes setkává církev, když plní své poslání mezi lidmi.

Zde máme na mysli především *sekulární společnosti*, jejichž členové touží *prožívat své zasvěcení Bohu životem ve světě*, vyznáváním evangelijních rad v situaci současné společnosti, aby byli jakýmsi kvasem moudrostí a svědky milosti přímo uprostřed života kulturního, ekonomického i politického. Skrze spojení světských podmínek s řeholním zasvěcením, které je jim vlastní, *touží uvádět do společnosti čerstvé nové síly Božího království*, s tím záměrem, aby měnili svět zevnitř působením blahoslavenství. Tímto způsobem, zatímco díky svému stavu celkové příslušnosti k Bohu se oddávají zcela jeho službě, jejich činnost v životních podmínkách společných s laiky přináší, z podnětu Ducha svatého, oživení světských aktivit duchem evangelia. Tak sekulární společnosti, každá podle svého vlastního charizmatu, přispívají k tomu, aby se ve společnosti upevňovala skutečně činná přítomnost církve.¹⁹

Velmi cennou roli plní také *duchovenské sekulární společnosti*, v nichž kněží, patřící do diecézní služby (presbyteria), a také ti, kteří jsou oficiálně zařazeni (inkardinováni) do vlastní společnosti, zasvěcují se Kristu a uskutečňují evangelijní rady podle vlastního charizmatu. V duchovních bohatstvích svého institutu nacházejí velkou pomoc k tomu, aby horlivě prožívali zvláštní kněžskou spiritualitu a tak byli mezi svými spolubratry kvasem společenství a apoštolské horlivosti.

Společnosti apoštolského života

11. Zvláštní zmínku si zaslouží *společnosti apoštolského života*, totiž společenství mužů a žen, která způsobem sobě vlastním plní apoštolské nebo misijní poslání. Mnozí z nich kromě posvátných slibů, uznávaných oficiálně církví, přijímají ještě závazek evangelijních rad. Tato zvláštnost jejich zasvěcení je odlišuje od řeholních i sekulárních společností. Je třeba chránit a rozvíjet tuto zvláštní formu života, která v minulých stoletích vydala takové a tak mnohé plody svatosti a apoštolátu, zvláště v oblasti charity a misijního šíření evangelia.²⁰

---

¹⁸ Srov. *Propositio* 7.

¹⁹ Srov. *Propositio* 11.

²⁰ Srov. *Propositio* 14.

Nové formy zasvěceného života

12. Věčné mládí církve se projevuje také dnes: i v posledních desetiletích, totiž po 2. vatikánském koncilu, *vznikly nové nebo obnovené formy zasvěceného života*. Často jsou to instituty, které jsou podobné již existujícím, ale rodí se z nových duchovních a apoštolských podnětů. Jejich životnost musí být přezkoumána církevní autoritou, které přísluší provést nezbytná šetření, aby jednak potvrdila opravdovost inspirace jejich cílů a jednak zabránila zbytečnému množení počtu institucí navzájem podobných, neboť hrozí nebezpečí škodlivého tříštění na malé skupinky. Jinak se jedná o jakési počáteční pokusy, které si v církvi teprve hledají svou totožnost a čekají, dokud nebudou oficiálně uznány Apoštolským stolcem, který jediný má právo vynést konečný úsudek.²¹

Tyto nové formy zasvěceného života, které navazují na formy starší, jsou svědectvím toho, že výzva k plnému sebedarování Pánu, ideál apoštolského společenství a základní charismata nepřestávají oslovovat také dnešní dobu, a jsou zároveň znamením darů Ducha svatého, které se navzájem doplňují.

Duch svatý si však neprotiřečí touto novostí. To potvrzuje fakt, že vznik nových druhů zasvěceného života nevedl k zániku předchozích. Uprostřed této různosti mnoha podob mohla být zachována původní jednota proto, že je zde jedno stejné povolání, aby totiž každý, kdo hledá dokonalou lásku, následoval Ježíše čistého, chudého a poslušného. Toto povolání nacházíme ve formách již existujících stejně jako v těch, které vznikají nově.

Smysl apoštolské adhortace

13. Když tu shrnujeme výsledky práce synody, obracíme se touto svou apoštolskou adhortací na celou církev, abychom zprostředkovali nejenom lidem zasvěceného života, ale také pastýřům a věřícím *plody tohoto podnětného setkání*, v jehož průběhu nepřestával bdít Duch svatý skrze své dary pravdy a lásky.

V těchto letech obnovy prožíval zasvěcený život, stejně jako i ostatní způsoby života v církvi, obtížné a namáhavé časy. Tato doba byla rovněž plná očekávání, pokusů a plánů na obnovu, směřujících k tomu, aby bylo posíleno vyznávání evangelijních rad. Avšak ve stejné době nechyběly ani pokusy a snahy, jejichž zkušenosti a výsledky nebyly vždy korunovány úspěchem.

Obtíže však nesmějí vést k malomyslnosti. Je třeba spíše s novou čerstvostí posbírat síly, protože církev potřebuje duchovní a apoštolskou pomoc obnoveného a posíleného zasvěceného života. Touto posynodální adhortací chceme tedy oslovit řeholní komunity a všechny osoby zasvěceného života ve stejném duchu, jakým se vyznačoval list křesťanům v Antiochii z jeruzalémského koncilu, a věříme, že i dnes bude přijat stejně: „Když ho přečetli, velmi se zaradovali nad jeho povzbudivým obsahem“ (Sk 15,31). A nejen to. Doufáme rovněž, že může rozmnožit radost celého Božího lidu, který když lépe pozná zasvěcený život, bude moci s plným uvědoměním vzdávat díky Bohu za jeho nesmírný dar.

S upřímnou otevřeností k synodním otcům poslouchali jsme jejich cenné výpovědi a názory, které zazněly během jednání synody, jichž jsme se po celou dobu účastnili. Současně jsme se snažili zprostředkovat celému Božímu lidu systematickou katechezi o zasvěceném životě v církvi. Ukázali jsme v ní zásady, obsažené v dokumentech 2. vatikánského koncilu, který se stal výchozím bodem pro další rozvoj nauky i pro vlastní úvahy synody v celém průběhu jejích intenzivních jednání.²²

Přejeme si zajisté, aby děti církve, především pak osoby zasvěceného života, přijaly tuto adhortaci s láskou, modlíme se, aby pokračovalo stále hlubší poznávání jedinečnosti daru zasvěceného života. uskutečňovaného v onom trojím způsobu zasvěcení, společenství

²¹ Srov. CIC, kán. 605; CCEO, kán. 571; *Propositio* 13.

²² Srov. *Propositiones* 3.4.6.7.8.10.13.28.29.30.35.48.

a poslání, a aby osoby zasvěceného života, v těsném spojení s církví a jejím učitelským úřadem, odkrývaly nové podněty, které by vycházely duchovním i apoštolským způsobem vsřící rodícím se výzvám.

I. kapitola: VYZNÁNÍ TROJICE (*Confessio Trinitatis*)

Christologické a trinitární zdroje zasvěceného života

Obraz proměněného Krista

14. Evangelijní základ zasvěceného života je třeba hledat v onom zvláštním vztahu, který Ježíš navázal s některými ze svých učedníků, když je vyzval nejen k tomu, aby přijali království Boží do svého života, ale aby celý tento svůj život dali do služby evangeliu, opustili všechno a napodobovali co nejdůsledněji jeho *způsob života*.

Taková existence „podle vzoru Krista“, ke které bylo během staletí vyzváno tolik pokřtěných, je možná pouze díky jedinečnému povolání a v síle zvláštního daru Ducha svatého. V ní se totiž uskutečňuje jakási zásadní odpověď křestního posvěcení na výzvu k následování Krista přijetím evangelijních rad, z nichž první a nejdůležitější je posvátné pouto čistoty pro Boží království.²³ Proto ono jedinečné následování Krista, u jehož počátku je vždy rozhodnutí Otce, má ve svém základu a podstatě rozměr christologický a pneumatologický, když velmi živým způsobem vyjadřuje trinitární charakter křesťanského života a jistým způsobem předchází jeho eschatologické naplnění, k němuž církev směřuje.²⁴

V evangeliu nacházíme mnoho Kristových slov i činů, které osvětlují smysl tohoto zvláštního povolání. Abychom přece jakoby jedním pohledem zároveň spatřili jeho základní rysy, je velmi prospěšné pohlédnout na zářící Kristovu tvář v tajemství jeho proměnění. K této „ikoně“ se totiž vztahuje celá starobylá duchovní tradice, která kontemplativní život spojuje s Ježíšovou modlitbou „na hoře“.²⁵ K ní mohou být směřovány také „činné“ způsoby zasvěceného života, protože proměnění není jen zjevením Kristovy slávy, ale také přípravou k přijetí jeho kříže. Je spojeno s jakýmsi „výstupem na horu“ a „sestupováním s hory“: učedníci, kteří se těšili z Kristova důvěrného přátelství, byli na okamžik obklopeni světlem života Trojice a společenství svatých, téměř uchváteni do světa věčného života, a náhle se vracejí do každodenní všednosti, kde nevidí nic než „pouze Ježíše“ v ponížení jeho lidské přirozenosti a jsou vyzváni, aby se vrátili do údolí, aby tam s ním namáhavě plnili Boží záměr a statečně přijali cestu kříže.

„A byl před nimi proměněn...“

15. *Po šesti dnech vzal Ježíš s sebou Petra, Jakuba a jeho bratra Jana a vyvedl je na vysokou horu, aby byli sami. A byl před nimi proměněn: jeho tvář zazářila jako slunce a jeho*

---

²³ Srov. *Propositio* 3, A a B.

²⁴ Srov. *Propositio* 3, C.

²⁵ Srov. sv. Kassian: „Odešel sám na horu se modlit, a tím nám ukázal příklad svého odchodu... abychom i my odcházeli do ústraní“ (*Conlat.* 10, 6: PL 49, 827); sv. Jeroným: „Krista hledej v samotě a modli se sám na hoře s Ježíšem“ (*Ep. ad Paulinum* 58, 4, 2: PL 22, 582); Vilém (Guglielmo) ze Saint Thierry: „(Život v samotě) nejvíce oslavil sám Pán a v jeho přítomnosti po něm zatoužili i jeho učedníci: když viděli slávu jeho proměnění ti, kteří s ním byli na hoře, Petr hned usoudil, že je pro něj nejlepší být tu stále.“ (*Ad fratres de Monte Dei* I, 1: PL 184, 310)

oděv zbělel jako světlo. A hle – ukázal se jim Mojžíš a Eliáš, jak s ním rozmlouvají. Petr se ujal slova a řekl Ježíšovi: „Pane, je dobře, že jsme tady. Chceš-li, postavím tu tři stany: jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Když ještě mluvil, najednou je zastínil světlý oblak, a hle – z oblaku se ozval hlas: „To je můj milovaný syn, v něm mám zalíbení, toho poslouvejte!“ Jak to učedníci uslyšeli, padli tváří k zemi a velmi se báli. Ježíš přistoupil, dotkl se jich a řekl: „Vstaňte, nebojte se!“ Pozdvihli oči a neviděli nikoho, jen samotného Ježíše.

Když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš: „Nikomu o tom vidění neříkejte, dokud nebude Syn člověka vzkříšen z mrtvých.“ (Mt 17,1-9)

Událost proměnění je *rozhodujícím okamžikem v Kristově poslání*. Je to zjevení, které v duších učedníků posiluje víru, připravuje je na tragédii kříže a předjímá slávu vzkříšení. Toto tajemství znovu a stále prožívá ve svém životě i církev jakožto lid, který je na cestě ke svému eschatologickému setkání s Pánem. Stejně jako tři vyvolení apoštolové i církev patří na proměněnou Kristovu tvář, aby se posílila ve víře a později neupadla ve zmatek před jeho znetvořenou tváří na kříži. Zde i tam stojí tato Snoubenka před Snoubencem, má účast na jeho tajemství a je obklopena jeho září.

Touto září jsou zasaženi všichni jeho synové a dcery, kteří jsou *všichni stejně povolání k následování Krista*, vidí v něm hlavní smysl svého života, a tak mohou spolu s apoštolem říci: „Vždyť pro mě život je Kristus.“ (Flp 1,21) Přece však nepochybně *světlo vycházející z vtěleného Slova zakoušejí* jedinečným způsobem lidé povolání k životu zasvěcenému. Slib zachovávaní evangelijních rad je totiž činí *znamením a proroctvím* pro společenství bratří i pro celý svět. V nich jako ozvěnou zaznívají ona extatická Petrova slova: „Je dobře, že jsme tady.“ (Mt 17,4) Tato slova totiž odhalují christocentrické zaměření celého křesťanského života. Jedinečně výmluvně vyjadřují *absolutní* charakter a vnitřní dynamiku povolání k zasvěcenému životu: „Jak krásné je přebývat s tebou, zcela se ti odevzdat, k tobě jedinému směřovat celý svůj život.“ Skutečně ten, kdo přijal dar tohoto společenství lásky s Kristem, je jakoby uchvácen jeho září: on je totiž „nejkrásnější ze synů lidských“ (Ž 45 (44), 3), je Nesrovnatelný.

„To je můj milovaný Syn, toho poslouvejte!“

16. Otcova výzva v okamžiku extáze vybízí tři učedníky, aby do Krista vložili všechnu naději a učinili ho středem svého života. Tento hlas z nebe dává nový rozměr pozvání, s nímž se sám Ježíš na počátku svého veřejného působení na ně obrátil, aby ho následovali, vytrhl je z každodenního zaměstnání a přitáhl je do své blízkosti. Z této zvláštní a jedinečné milosti důvěrného přátelství vyplývá v řeholním životě možnost i nutnost plného sebedarování ve slibu evangelijních rad. Tento slib je především nejen prohlášením, ale *vlastním přijetím Kristova tajemství*, které se uskutečňuje v církvi.

Uvnitř jednoty křesťanského života existují totiž různá povolání jako paprsky jediného Kristova světla, které „se odráží na tváři církve“²⁶. Vzhledem ke světské povaze svého povolání zvěstují *laici* tajemství vtěleného Slova jako toho, který je Alfa a Omega celého světa, základ a měřítko hodnoty všech stvořených věcí. *Ti, kdo přijali svěcení*, jsou zase živoucí obrazy Krista jako hlavy a pastýře, který vede svůj lid v čase mezi „již“ a „ještě ne“, a očekávají jeho slavný příchod. *Zasvěcenému životu* je svěřen úkol ukazovat na Syna Božího, který se stal člověkem a je *eschatologickým cílem, k němuž všechno směřuje, září*, před kterou bledne každé jiné světlo, nekonečnou krásou, která jediná může zcela uspokojit touhu lidského srdce. Zasvěcený život neznamena tedy pouze následovat Krista celým srdcem, milovat ho „více než otce a matku, více než syna nebo dceru“ (srov. Mt 10,37), což se vyžaduje vlastně od každého učedníka. Je to takový život, který vyjadřuje souhlas celé

²⁶ 2. vatikánský koncil, LG 1.

existence s připodobněním Kristu, a veškeré úsilí zaměřuje – s ohledem na okolnosti a na vlastní charizmata – k dosažení eschatologické dokonalosti.

Přijetím evangelijních rad zasvěcený člověk nejenom činí z Krista smysl svého života, ale také se snaží, pokud je to možné, obnovit v sobě „způsob života, který přijal Boží Syn, když přišel na svět“²⁷. Přijetím svého *panenství* uskutečňuje panenskou lásku Krista, kterou projevuje lidem jako lásku jednorozeného Syna, jednoho spolu s Otcem (srov. Jan 10,30; 14,11). Napodobováním jeho *chudoby* vyznává toho Syna, který vše od Otce přijímá a vše mu v lásce odevzdává (srov. Jan 17,7.10). Obětováním vlastní svobody vstupuje do tajemství jeho synovské *poslušnosti* a vyznává toho nekonečně milovaného i milujícího, který se raduje jedině z vůle Otce (srov. Jan 4,34), s nímž je dokonale spojen a ve všem na něm závisí.

Zasvěcený život, který se tímto „napodobováním“ ztotožňuje s tajemstvím Krista, zvláštním způsobem uskutečňuje ono „*vyznávání Trojice*“, které je znamením každého křesťanského života, uznává jedinečnou a obdivuhodnou skvělost Boha Otce, Syna i Ducha svatého a s radostí vydává svědectví o jeho shovívavé lásce ke každému člověku.

I. Ke chvále Trojice

Od Otce k Otcí: Boží iniciativa

17. Patření na slávu Pána Ježíše v ikoně proměnění odkrývá osobám zasvěceným především Otce, tvůrce a dárce všeho dobra, který k sobě přitahuje každé své stvoření (srov. Jan 6,44) jedinečnou láskou a světuje mu jedinečný úkol. „To je můj milovaný Syn, toho poslouvejte!“ (Mt 17,5) Poslušna této výzvy, těsně spojené se silou vnitřní přitažlivosti, povolána osoba se odevzdává lásce Boha, který ji volá ke své výlučné službě, a cele se zasvěcuje jemu a jeho úmyslu spásy (srov. 1 Kor 7,32-34).

V tom spočívá celý význam povolání k zasvěcenému životu: je iniciativou pouze Otce (srov. Jan 15,16), který očekává od těch, kdo byli vybráni, odpověď.²⁸ Tento zážitek nezasloužené Boží lásky je tak niterný a silný, že každá osoba cítí, že musí odpovědět absolutním darováním svého života a tím, že svěří všechno přítomné i budoucí do jeho rukou. Tak je vlastně možné chápat totožnost zasvěcené osoby, podle mínění sv. Tomáše, že totiž vycházíme z absolutního charakteru jejího sebedarování, které může být právem přirovnáno k oběti celopalu.²⁹

Skrze Syna: v Kristových stopách

18. Syn, který jako cesta vede k Otcí (srov. Jan 14,6), volá všechny, které mu Otec dal (srov. Jan 17,9), aby ho následovali a tomu přizpůsobili celý svůj život. Od některých však – totiž od služebníků zasvěceného života – vyžaduje celkové odevzdání, které s sebou nese zřeknutí se všeho (srov. Mt 19,27), aby žili v jeho těsné blízkosti³⁰ a následovali ho všude, kamkoli půjde (srov. Zj 14,4).

Na tváři Ježíše (srov. Mk 10,21), který je „obrazem neviditelného Boha“ (Kol 1,15), je patrný odlesk Otcovy slávy (srov. Žid 1,3), jeho úžasné a nekonečné lásky, která sahá až ke kořenům samotného bytí.³¹ Člověk, který se jím nechá uchvátit, nemůže jednat jinak, než opustit všechno a následovat ho (srov. Mk 1,16-20; 2,14; 10,21.28). Stejně jako Pavel

²⁷ Srov. tamtéž, 44.

²⁸ Srov. Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, instrukce *Essential elements in the Church's teaching on Religious Life as applied to Institutes dedicated to works of the apostolate* (31. 5. 1983), 5; EV, 9, 184.

²⁹ Srov. *Summa theologiae*, I-II, q. 186, a.1.

³⁰ Srov. *Propositio* 16.

³¹ Srov. Jan Pavel II., apoštolská adhortace *Redemptionis donum* (25. 3. 1984), 3: AAS 76 (1984), 515-517.

považuje „všechno za škodu ve srovnání s oním nesmírně cenným poznáním Krista Ježíše“, pro něhož se toho všeho zřekl a „považuje to za bezcenný brak, aby mohl získat Krista“ (Flp 3,8). Velice touží po tom být s ním jedno, osvojit si jeho cítění a způsob života. Toto rozhodnutí zřící se všeho a následovat Pána (srov. Lk 18,28) je hlavním motivem pro všechny povolané lidi ve všech dobách.

Evangelijní rady, jimiž Kristus některé lidi vyzývá, aby s ním sdíleli jeho život v čistotě, chudobě a poslušnosti, vyžadují od těch, kteří je přijmou, *výslovnou touhu celkově se mu připodobnit*. „Životem v poslušnosti, bez majetku a v čistotě“³² vydávají lidé zasvěceného života svědectví o tom, že Ježíš je příklad, v němž každá ctnost dosahuje své dokonalosti. Totiž jeho způsob života v čistotě, chudobě a poslušnosti se jeví být nejradikálnější formou života podle evangelia na této zemi, způsobem, který může být nazván božským, protože byl přijat samotným Boho-člověkem na znamení jeho spojení jako jednorozeného Syna s Otcem a Duchem svatým. To je příčinou toho, proč v křesťanské tradici se vždy hovořilo o *nesmírné hodnotě zasvěceného života*.

Poslušnost vůči evangelijním radám s sebou nesporně přináší zvláště hlubokou a plodnou cestu účasti na vlastním *Kristově poslání* podle příkladu Marie z Nazareta, jeho první učednice, která se rozhodla sloužit Božímu úradku svým naprostým a úplným sebedarováním. Každé poslání totiž začíná oním postojem ducha, který vyjádřila Maria při zvěstování: „Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!“ (Lk 1,38)

V Duchu: posvěcení Duchem svatým

19. „Zastínil je světlý oblak“ (Mt 17,5). Symbolický duchovní výklad proměnění vykládá tento oblak jako obraz Ducha svatého.³³

Stejně jako celý křesťanský život je také povolání k zasvěcenému životu těsně spjato s dílem Ducha svatého. On totiž po staletí získává stále nové lidi, aby objevovali úchvatnou krásu této tolik zavazující volby. Jeho působením tak znovuprožívají onen pocit proroka Jeremiáše: „Přemlouval's mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit.“ (20,7) Duch totiž vzbuzuje touhu po plné odpovědi; on působí, že tato vůle roste, a přivádí ji až ke zralému souhlasu, jehož věrné uskutečnění pak pomáhá plnit. On upevňuje a posiluje ducha povolaných, činí je podobnými Kristu čistému, chudému a poslušnému a vybízí je, aby jeho poslání přijali za své. Když se nechají vést Duchem po cestě neustálého očišťování, stávají se den za dnem *lidmi podle Kristova vzoru*, pokračováním jedinečné přítomnosti zmrtvýchvstalého Pána v dějinách.

S pronikavou intuicí nazvali církevní otcové tuto duchovní cestu *filokalia*, neboli *láska k Boží kráse*, která je vyzářováním Boží dobroty. Kdo je pozvolna veden působením Ducha svatého k plnému připodobnění s Kristem, nosí v sobě paprsek nedostupného světla a na svém pozemském putování dochází až k nevyčerpatelnému Zdroji světla. Tímto způsobem se zasvěcený život stává jedinečně hlubokým znamením církve–snoubenky, vedené Duchem k tomu, aby v sobě objevovala rysy svého Snoubence a stála před ním jako „slavná, bez poskvrny, vrásky nebo něčeho takového, aby byla svatá a bez vady“ (Ef 5,27).

Tentýž Duch osoby Otcem povolané nevytrhuje z lidských dějin, ale určuje je ke službě bratřím a sestrám, s ohledem na jejich zvláštní životní podmínky, a vede je k tomu, aby plnily zvláštní poslání podle potřeby církve i lidí skrze charizmata, která jsou různým institutům vlastní. Tak vznikají četné a rozmanité formy zasvěceného života, jimiž je církev jako různými dary svých synů ozdobena, „jako nevěsta okrášlená pro svého ženicha“ (srov. Zj 21,2)³⁴, a je všemi prostředky obohacována k tomu, aby plnila svůj úkol ve světě.

³² sv. František z Assisi: *Regula bullata* I, 1.

³³ „Celá Trojice se objevila: Otec v hlase, Syn v člověku, Duch v jasném oblaku“: sv. Tomáš Aquinský, *Summa theologiae* III, 45, 4, ad 2um.

³⁴ 2. vatikánský koncil, PC 1.

Evangelijní rady – dar Trojice

20. Evangelijní rady jsou především *darem nejsvětější Trojice*. Zasvěcený život je zvěstováním toho, co Bůh činí ze své lásky, dobroty a krásy. Neboť „řeholní stav... jedinečným způsobem ukazuje nadřazenost Božího království nade všechny pozemské hodnoty a jeho nejvyšší požadavky. Mimoto všem lidem ukazuje velkou sílu kralujícího Krista a nekonečnou moc Ducha svatého, která podivuhodně působí v církvi“³⁵.

První povinností zasvěceného života je *zviditelňování* obdivuhodných věcí, které v křehké přirozenosti povoláných lidí koná Bůh. Nikoli slovy, ale výmluvným svědectvím proměněného života hovoří ty obdivuhodné úkazy milosti, které Bůh působí v těch, které on miluje a kteří mu k úžasu lidí odpovídají tím, že je hlásají. Pokud se zasvěcená osoba nechá vést Duchem až k vrcholu dokonalosti, může zvolat: „Vidím krásu a spatřuji jas, září tvé lásky zvěstují a v nadšení hledím na toto nevýslovné světlo. Nořím se do své mysli a uvažuji o sobě: vidím, jaký jsem byl a čím jsem se stal. Ó, věc podivuhodná! Sám před sebou jsem ve strachu a jat uctívou bázní, jako bych stál před tebou. Nevím, co mám dělat, tak plný obav, jaké místo zaujmout, k čemu se přiblížit, kde umístit tyto údy, které náleží tobě, k jaké činnosti, k jakým skutkům je mám určit, tyto podivuhodné a božské údy, které mě uvádějí v úžas.“³⁶ Tak se stává zasvěcený život jednou z těch stop, které zanechává Trojice v dějinách, aby lidé mohli poznávat úchvatnou sílu Boží krásy a touhu po ní.

Odlesk života Trojice v evangelijních radách

21. Když pozorujeme vztah mezi evangelijními radami a svatou a posvěcující Trojicí, objevíme jejich hlubší význam. Dávají totiž najevo lásku, kterou k Otci v jednotě Ducha svatého má Syn. Když je zachovává, prožívá zasvěcená osoba s větší silou trinitární a eschatologickou podstatu, kterou se vyznačuje každý křesťanský život.

Čistota celibátu a panenství, která je znamením sebedarování Bohu s *nerozděleným srdcem* (srov. 1 Kor 7,32-34), je odleskem nekonečné lásky, kterou se v hloubi trinitárního tajemství spojují tři božské osoby; tuto lásku dosvědčilo vtělené Slovo až po obětování vlastního života; to je láska, která „je nám vylita do srdcí skrze Ducha svatého“ (Řím 5,5) a vybízí k odpovědi v plnosti lásky vůči Bohu i bratřím.

Chudoba vyznává, že Bůh je jediným opravdovým pokladem člověka. Po příkladu Krista, který „ačkoli bohatý, stal se pro nás chudým“ (2 Kor 8,9), se tato reálná chudoba stává prohlášením *naprostého sebedarování*, které vzájemně mezi sebou uskutečňují tři božské osoby. Je to dar, který se vylévá ve stvoření a plně se projevuje ve vtělení Slova a v jeho vykupitelské smrti.

Poslušnost zachovávaná podle vzoru Krista, jehož pokrmem bylo plnit vůli Otce (srov. Jan 4,34), odkrývá osvobozující krásu *synovské a nikoli otrocké služby*, v níž se rozvíjí vědomí vlastních povinností a roste vzájemná důvěra jakožto dějinné zrcadlení láskyplné shody mezi třemi božskými osobami.

Proto je zasvěcený život určen k ustavičnému prožívání daru evangelijních rad se stále opravdovější a větší láskou, a to *trinitárním* způsobem: láskou ke *Kristu*, který zve k důvěrnému přátelství; k *Duchu svatému*, který duši vhodně uzpůsobuje k tomu, aby přijímala jeho podněty; a k *Otci*, který je prvotním zřídlem i posledním cílem zasvěceného života.³⁷ Je tedy zasvěcený život zároveň vyznáním i ohlašованиеm Trojice, jejíž tajemství je církvi ukazováno jako příklad i původ všech forem křesťanského života.

³⁵ 2. vatikánský koncil, LG 44.

³⁶ Simeon Novus Theologus, *Hymni*, II, vv. 19-27: SCh 156, 178-179.

³⁷ Srov. Jan Pavel II., promluva na generální audienci (9. 11. 1994), 4: L'Osservatore Romano 10. 11. 1994, s. 4.

Také sám *bratrský život*, s jehož pomocí zasvěcené osoby usilují o to, aby v Kristu žily jako ti, kteří mají „jedno srdce a jednu duši“ (Sk 4,32), je výmluvným vyznáním Trojice. Vyznává totiž *Otce*, který chce, aby byla jedna jediná rodina všech lidí; *vtěleného Syna*, který v jedno shromáždí vykoupené, ukazuje jim cestu svým příkladem, modlitbou, svými slovy a především svou smrtí, která je pramenem smíření pro rozdělené a rozptýlené lidstvo; a *Ducha svatého* jako princip jednoty církve, ve které nepřestává právě on dávat život duchovním shromážděním a bratrským komunitám.

Jako Kristus zasvěcení pro království Boží

22. Pod vedením Ducha svatého zasvěcený život „těsněji napodobuje a v církvi ustavičně zpřítomňuje“³⁸ způsob života, který Ježíš, osoba nejvíce zasvěcená a největší Otcův misionář pro jeho království, sám přijal a doporučil svým učedníkům, kteří ho chtěli následovat (Mt 4,18-22; Mk 1,16-20; Lk 5,10-11; Jan 15,16). Ve světle Ježíšova zasvěcení můžeme odhalit Otcův záměr jakožto původ veškeré svatosti a prvotní zdroj zasvěceného života. Je to právě Ježíš, kterého „Bůh pomazal Duchem svatým a mocí“ (Sk 10,38), „kterého Otec posvětil a poslal na svět“ (Jan 10,36). Syn přijímá Otcovo posvěcení a naopak se mu sám zasvěcuje kvůli lidem (srov. Jan 17,19): jeho život v čistotě, poslušnosti a chudobě odhaluje synovského ducha, který je zcela oddán záměru Otce (srov. Jan 10,30; 14,11). Jeho absolutní oběť dodává všem událostem jeho pozemského života jistý rozměr posvěcení.

Dokonale poslušný je ten, který sestoupil z nebe ne proto, aby konal svou vůli, ale vůli toho, který ho poslal (srov. Jan 6,38; Žid 10,5.7). Svůj způsob života i činnosti vkládá do rukou Otce (srov. Lk 2,49). Se synovskou poslušností přijímá postavení služebníka: „... sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka... a byl poslušný až k smrti, a to smrti na kříži“ (Flp 2,7-8). V tomto postavení podřízenosti vůči Otci Kristus, ačkoliv potvrzuje hodnotu a svatost manželského života a vystupuje na jejich obranu, přece sám přijímá formu života v panenství (celibátu) a ukazuje tak na *úžasnou cenu a tajemnou duchovní plodnost panenství*. Jeho duch projevuje svou naprostou vydanost záměru Otce také odloučením od pozemských majetků: „Ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby“ (2 Kor 8,9). Dokonalá *velikost jeho chudoby* se projevuje v tom, že daruje Otci vše, co je jeho.

Zasvěcený život vskutku tvoří *živoucí připomínku Kristova způsobu života a jeho činnosti* jako vtěleného Slova ve vztahu k Otci a bratřím. Je živou tradicí Spasitelova života a zvěstování.

II. Mezi Paschou a dovršením času

Od hory Tábor po Kalvárii

23. V lesku zářící událost proměnění již předznamenává neméně slavné drama Kalvárie. Zároveň s Mojžíšem a Eliášem hledí na Pána Ježíše také Petr, Jakub a Jan – jak o tom podává zprávu evangelista Lukáš – s nimiž Pán rozmlouvá o své „smrti, kterou měl podstoupit v Jeruzalémě“ (Lk 9,31). Oči apoštolů jsou tedy upřeny na Ježíše, který uvažuje o kříži (srov. Lk 9,43-45). Na kříži se nejjasněji projeví jeho čistá láska k Otci a ke všem lidem; jeho chudoba dojde ke zřeknutí se všeho; jeho poslušnost dospěje k darování vlastního života.

Učedníci jsou zváni, aby hleděli na Krista vyzdviženého na kříži, kde „Slovo vycházející z ticha“³⁹ ve svém tichu a osamění prorocky potvrzuje dokonalou Boží transcendenci ke

³⁸ 2. vatikánský koncil, LG 44.

³⁹ Sv. Ignác Antiochijský, *Epistula ad Magnesios* 8, 2; *Patres Apostolici*, ed. F. X. Funk, II, 237.

všemu jeho stvoření, ve svém těle přemáhá náš hřích a přitahuje k sobě každého člověka, muže i ženu, a každému daruje nový život vzkříšení (srov. Jan 12,32; 19,34.37). V pohledu na ukřižovaného Krista nacházejí svůj podnět všechna povolání: z něho, prostřednictvím Ducha svatého, odvozují svůj původ veškeré dary, zvláště pak dar zasvěceného života.

Po Marii, Matce Ježíšově, přijal tento dar Jan, učedník, kterého Ježíš miloval, svědek, jenž spolu s Marií stál pod křížem (srov. Jan 19,26-27). Jeho úmysl zcela se odevzdat Boží lásce je důsledkem milosti, která ho obklopuje, podepírá a vnitřně naplňuje. Vedle Marie je Jan jedním z prvních z toho velkého množství mužů a žen, kteří od samých počátků církve až do jejího konce, povzbuzeni Boží láskou, cítí, že jsou povoláni k tomu, aby Beránka obětovaného a žijícího následovali, kamkoli půjde (srov. Zj 14,1-5).⁴⁰

Paschální rozměr zasvěceného života

24. V různých formách života, které Duch svatý v průběhu staletí probudil, dosvědčuje zasvěcená osoba pravdu o Bohu-Lásce, a to tím blíže a hlouběji, čím více se nachází pod Kristovým křížem. Ten, který se lidským očím při své smrti jevil jako nevzhledný a tak zbaven všeho půvabu, že si před ním člověk zakryje tvář (srov. Iz 53,2-3), teprve na kříži plně odkrývá krásu a moc Boží lásky. To také oslavuje sv. Augustin: „Krásný je Bůh, Slovo u Otce. Krásný na nebi, krásný na zemi; krásný v lůně matky, krásný v náruči rodičů; krásný ve svých zázracích, krásný v bičování; krásný je, když zve k životu, krásný, když nedbá na smrt; krásný, když vydechne naposled, krásný, když znovu ožívá; krásný na kříži, krásný v hrobě, krásný na nebi. Slyšte s pochopením tuto píseň a slabost těla ať neodvrací váš pohled od záře této krásy.“⁴¹

Zasvěcený život zrcadlí zář této lásky, protože svou věrností k tajemství kříže doznává, že věří lásce Otce, Syna a Ducha svatého a že v ní žije. Tím působí, že se v církvi zachovává živé vědomí: *Kříž je nejvyšším znamením hojnosti Boží lásky, která se vylévá na člověka*, velikým dokladem spasitelné Kristovy přítomnosti, a to zvláště ve chvílích těžkostí a pokušení. Toto ustavičně a se statečností hodnou hlubokého obdivu dosvědčují četní jedinci zasvěceného života, kteří často žijí v obtížných situacích, dokonce i v pronásledování a mučednictví. Jejich věrnost jediné Lásce je dosvědčována a posilována v pokoře skrytého života, v přijetí bolestí, aby „tím na svém těle doplňovali to, co zbývá vytrpět do (plné míry) Kristových útrap“ (Kol 1,24), v mlčenlivém sebezáporu, v jejich odevzdání do svaté Boží vůle, v klidné vytrvalosti i tam, kde již chybí síly i autorita. Z věrnosti Bohu vychází též sebedarování bližním, které zasvěcené osoby prožívají v ustavičných modlitbách za potřeby bližních, v nezištné velkodušné službě chudým a nemocným, tím, že sdílejí úzkosti a nesnáze ostatních a horlivě prožívají účast na problémech a bolestech církve.

Kristovi svědkové ve světě

25. Z velikonočního tajemství vyplývá také *misijní práce*, která významně prostupuje celý život církve. Svě naplnění nachází pak především v zasvěceném životě. Neboť kromě všech charizmat, která jsou vlastní těm institutům, které se věnují poslání *ad gentes* nebo přímo jsou určeny pro apoštolskou činnost, lze říci, že *misijní poslání neodmyslitelně patří k vnitřnímu charakteru každé podoby zasvěceného života*. Do jaké míry zasvěcený člověk prožívá život jedinému Otci oddaný (srov. Lk 2,49; Jan 4,34), s Kristem spojený (srov. Jan 15,16; Gal 1,15-16) a Duchem svatým oživený (srov. Lk 24,49; Sk 1,8; 2,4), do té míry také účinně spolupracuje na díle Pána Ježíše (srov. Jan 20,21) a zásadním způsobem se spolupodílí na obnově světa.

⁴⁰ Srov. *Propositio* 3.

⁴¹ Sv. Augustin, *Ennarratio in Psalmos* 44, 3: PL 36, 495-496.

První misijní úkol uskutečňují zasvěcené osoby na sobě samých, když otevírají své duše vanutí Ducha svatého. Jejich svědectví pomáhá celé církvi, aby si uvědomila, že na prvním místě stojí vždy nezištná služba Bohu, která se může uskutečnit díky Kristově milosti udělené věřícím skrze dar působení Ducha svatého. Tak je lidem zvěstován pokoj, který přichází od Otce, oddanost, kterou dosvědčuje Syn, a radost, která je plodem Ducha svatého.

Zasvěcené osoby se stanou misionáři především tím, že budou v sobě stále prohlubovat vědomí, že jsou Bohem povoláni a vyvolení, a proto mají povinnost zaměřit k němu celý svůj život, jemu přinášet vše, co sami jsou nebo co mají, a zbavit se každé přítěže, která by mohla být překážkou pro jejich absolutní odpověď lásky. Tak se mohou stát *opravdovým znamením Krista mezi lidmi*. Jejich způsob života má být takový, aby z něj vyzářoval ideál, který vyznávají, když slouží jako živé znamení Boha, a výmluvné, i když někdy mlčící, hlásání evangelia.

V každé době, ale zvláště v dnešní společnosti, která je tak často proniknuta duchem světa a přesto přijímá řeč znamení, se má církev snažit, *aby byla v každodenních situacích všedního života viditelná a přítomná*. V této oblasti církev očekává zvláštní pomoc od osob zasvěcených, neboť právě ony jsou určeny k tomu, aby ve všech životních situacích vydávaly svědectví o své přináležitosti ke Kristu.

Protože pak posvátný oděv je znamením zasvěcení, chudoby a spojení s nějakou řeholní rodinou, doporučujeme důrazně, spolu se synodními otci, řeholníkům i řeholnicím, aby nosili svůj řeholní oděv, vhodně přizpůsobený místním i časovým podmínkám.⁴² Tam, kde to vyžadují závažné okolnosti, mohou nosit podle zvyku a pravidel svého institutu také jednoduchý a slušný oděv, opatřený vhodným symbolem, z něhož by bylo možné poznat jejich zasvěcení.

Společnosti, které již od svého založení či podle svých vlastních předpisů nevyžadují zvláštní oděv, ať přece dbají na to, aby jejich oblečení odpovídalo důstojnosti a jednoduchosti charakteru jejich povolání.⁴³

Eschatologický rozměr zasvěceného života

26. Otázky apoštolátu jsou dnes stále naléhavější a roste nebezpečí, že starost o věci tohoto světa bude lidi stále více a více pohlcovat. Proto je velmi důležité obracet pozornost na *eschatologickou povahu zasvěceného života*.

„Kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce“ (Mt 6,21): jediný poklad Krále budí touhu i očekávání, povzbuzuje k horlivosti i ke svědectví. V prvotní církvi byl Pánův druhý příchod očekáván s větší dychtivostí. Vědomí této naděje církev po staletí nepřestávala udržovat: neustále povzbuzovala věřící, aby neztráceli ze zřetele spásu, která je již velmi blízko, „neboť tento viditelný svět pomíjí“ (srov. 1 Kor 7,31; 1 Petr 1,3-6).⁴⁴

V této perspektivě lépe chápeme význam *eschatologického znamení* zasvěceného života. Existuje učení, které vysvětluje zasvěcený život jako předpověď budoucího království. Toto učení opakuje i 2. vatikánský koncil, když prohlašuje: „Řeholní stav... lépe předem ohlašuje budoucí zmrtvýchvstání a slávu nebeského království.“⁴⁵ To vyjadřuje především *slib čistoty*, který vždy tradice chápala jako *předpověď budoucího života*, který se tak uskutečňuje již nyní a proměňuje celého člověka.

Ti, kdo zasvěcují svůj život Kristu, musí žít touhou po setkání, v němž by se s ním konečně jednou a navždy spojili. Zde je počátek oné horoucí touhy, té dychtivosti „ponořit se

⁴² Srov. *Propositio* 25; 2. vatikánský koncil, PC 17.

⁴³ Srov. *Propositio* 25.

⁴⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 42.

⁴⁵ Srov. tamtéž, 44.

zcela do planoucí výhně jeho lásky, která není ničím jiným než samotným Duchem svatým“⁴⁶. Toto očekávání a touha jsou živeny dary, které Pán štědře rozděluje všem, kdo hledají to, co pochází shůry (srov. Kol 3,1).

S pohledem upřeným na Pána si zasvěcený člověk stále připomíná: „Vždyť... tady nemáme město k trvalému pobytu“ (Žid 13,14), protože „my máme svou vlast v nebi“ (Flp 3,20). To jediné je nutno hledat: „Boží království a jeho spravedlnost“ (Mt 6,33), a bez přestání očekávat příchod Páně.

Aktivní očekávání: práce a bdění

27. „Přijď, Pane Ježíši!“ (Zj 22,20) Toto očekávání *není zdaleka nečinné*. Jakkoli je zaměřeno na budoucí Království, projevuje se činností a snahou, aby již nyní bylo Království přítomno skrze obnovu ducha blahoslavenství, který také v současné lidské společnosti je schopen probudit účinnou touhu po spravedlnosti, pokoji, solidaritě a odpuštění.

Dostatečně to dokládá historie zasvěceného života, který vždy vydával nejhojnější plody pro spásu světa. Svými dary se zasvěcené osoby stávají znamením Ducha svatého, ukazujícím na novou budoucnost, kterou osvětluje víra a křesťanská naděje. *Eschatologické zaměření zde přechází v úkol*, aby se Království stále více vytvářelo již zde a nyní. K oné prosbě „Přijď, Pane Ježíši!“ přistupuje jiná výzva: „Přijď království tvé!“ (Mt 6,10)

Kdo v bdění očekává, až se naplní Kristova zaslíbení, je schopen dodávat naději svým bratřím a sestrám, kteří často naději do budoucnosti ztrácejí a mají sklony k pesimismu. Jeho naděje se opírá o Boží příslib, který je obsažen ve zjeveném Božím slově: lidská historie směřuje k „novému nebi a nové zemi“ (Zj 21,1), kde Pán „setře každou slzu z očí, a nebude už smrt ani zármutek, nářek ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pominulo“ (Zj 21,4).

Zasvěcený život stojí ve službě tomuto konečnému zjevení Boží slávy, při němž každé tělo uvidí Boží spásu (srov. Lk 3,6; Iz 40,5). Východní křesťanství podtrhuje tuto skutečnost, jestliže mnichy nazývá *Božími anděly na zemi*, kteří ohlašují obnovu světa v Kristu. Na západě je mnišství oslavou připomínky a bdění: *připomínky* divů, které Bůh učinil, a *bdění*, než se konečně naplní naděje. Hlásání mnišského a kontemplativního života připomíná neustále lidem, že pouze tam, kde je Bůh na prvním místě, nachází lidská existence svůj plný význam i radost, protože člověk je stvořen pro Boha a je neklidný, dokud v něm nespočine.⁴⁷

Panna Maria – příklad zasvěcení a následování Krista

28. Maria je ta, která – bez prvotního hříchu počatá – v sobě nejdokonaleji zrcadlí Boží krásu. „Celá krásná“ – to je jméno, jímž ji nazývá církev. „Těsné spojení s nejsvětější Marií, které každý věřící prožívá ve svém vztahu s Kristem, se ještě prohlubuje v životě zasvěcených osob... V jednotlivých společnostech zasvěceného života převládá přesvědčení, že Mariina přítomnost má zásadní význam jak pro duchovní život každého zasvěceného člověka, tak pro upevnění, jednotu a rozvoj celé komunity.“⁴⁸

Neboť Maria je *skvělý příklad dokonalého zasvěcení*, vyjadřuje svou plnou přináležitost k Bohu a celkové odevzdání. Byla vybrána Pánem, který v ní chtěl uskutečnit tajemství vtělení, a připomíná zasvěceným osobám *prvenství Boží iniciativy*. Současně však, protože sama dala souhlas, aby se v ní Boží Slovo stalo tělem, je Maria *příkladem přijetí milosti* ze strany stvořeného člověka.

Spolu s Josefem žije vedle Krista v skrytosti Nazareta, je se svým synem při rozhodujících událostech jeho veřejného působení. Tak se stává Panna Maria učitelkou

⁴⁶ Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice: *Le ciel dans la foi. Traité Spirituel*, I, 14: Oeuvres complètes, Paris 1991, s. 106.

⁴⁷ Srov. sv. Augustin: *Confessiones* 1, 1: PL 32, 661.

⁴⁸ Jan Pavel II., promluva na generální audienci (29. 3. 1995): *L'Osservatore Romano* 30. 3. 1995, s. 4.

následování a horlivé služby bez jakýchkoli podmínek. V ní, „ve stánku Ducha svatého“⁴⁹, tak září veškerá krása nového stvoření. K ní vzhlíží zasvěcený život jako ke skvělému příkladu zasvěcení Otcí, spojení se Synem a vnímavosti vůči Duchu, s plným vědomím toho, že patřit ke Kristovu „čistému a chudému způsobu života“⁵⁰ zároveň znamená napodobovat ve svém životě Marii.

Kromě toho zasvěcená osoba vidí v Panně Marii také *Matku v nejvyšším smyslu toho slova*. Neboť jestliže ono nové mateřství, darované Marii na Kalvárii, je chápáno jako dar pro všechny křesťany, zvláštní význam pak má pro ty, kdo svůj život zcela zasvětili Kristu. „Hle, matka tvá“ (Jan 19,27): Ježíšova slova k učedníkovi, „kterého miloval“ (Jan 19,26), nabývají v životě zasvěceného člověka jedinečný smysl. Je totiž spolu s Janem vyzýván, aby Marii přijal k sobě (srov. Jan 19,27), miloval ji a ve shodě se svým povoláním ji rozhodně následoval a za to zakoušel její jedinečnou mateřskou péči. Panna Maria mu dává tu lásku, která mu umožňuje každodenně obětovat život Kristu a spolupracovat s ním na spáse světa. Synovský vztah k Marii tvoří zásadní cestu věrnosti k přijatému povolání a přináší mu nejúčinnější pomoc, aby na ní postupoval vpřed a co nejplněji ji prožíval.⁵¹

III. V církvi a pro církvev

„Je dobře, že jsme zde“: zasvěcený život v tajemství církve

29. Při proměnění Páně říká Petr jménem apoštolů: „Je dobře, že jsme zde“ (Mt 17,4). Sláva Kristova, kterou poznal, hluboce zasáhla jeho ducha a nitro, avšak neodloučila ho od ostatních, ale ještě více ho pojí se společenstvím učedníků, takže říká „my“. Toto „my“ nás přivádí k zamyšlení nad úlohou zasvěceného života v tajemství církve. Teologická úvaha o povaze zasvěceného života vstoupila v posledních letech na nové cesty, které vycházejí z učení 2. vatikánského koncilu. V jeho světle lze pochopit, že slib evangelijních rad *patří neoddělitelně k životu a svatosti církve*.⁵² Prohlašuje totiž jasně, že zasvěcený život, od počátku v církvi přítomný, v ní nikdy nemůže chybět: je již její neoddělitelnou součástí, pro ni zcela zásadní a vyjadřující bytostně její vlastní povahu.

Z toho zřetelně vyplývá, že slib evangelijních rad je vnitřně spojen s Kristovým tajemstvím, protože je od něho uloženým úkolem zpřítomňovat jistým způsobem ten způsob života, který si on sám vyvolil, a poukazovat na něj jako na absolutní a eschatologické dobro. Sám Ježíš, když některé povolal k tomu, aby všechno opustili a následovali ho, určil tento způsob života k tomu, aby z podnětu Ducha svatého pozvolna v průběhu staletí přecházel v různé mnohotvárné formy zasvěceného života.

Obraz církve složené pouze z posvěcených služebníků (kněží) a laiků neodpovídá záměrům jejího božského Zakladatele, které můžeme vyčíst z evangelíí a knih Nového zákona.

Nové a zvláštní zasvěcení

30. V církevní tradici jsou řeholní sliby chápány jako *jedinečné a plodné prohloubení křestního zasvěcení*, protože jejich prostřednictvím těsné spojení s Kristem, které ve křtu počíná, přerůstá do daru zřetelnějšího a plnějšiho připodobnění se Kristu slibem evangelijních rad.⁵³

⁴⁹ 2. vatikánský koncil, LG 53.

⁵⁰ Srov. tamtéž, 46.

⁵¹ Srov. *Propositio* 55.

⁵² Srov. LG 44.

⁵³ Srov. Jan Pavel II., apoštolská adhortace *Redemptionis donum* (25. 3. 1984), 7: AAS 76 (1984), 522-524.

Toto nové zasvěcení nabývá ve srovnání s prvním, křestním, svou zvláštní kvalitu, protože není nezbytně jeho navazujícím pokračováním.⁵⁴ Ve skutečnosti každý, kdo se v Kristu znovu narodil, je povolán k tomu, aby s pomocí síly daru Ducha svatého žil v čistotě, která odpovídá jeho postavení, v poslušnosti vůči Bohu a církvi a v rozumné zdrženlivosti vůči materiálním hodnotám, protože všichni jsou povoláni ke svatosti, která spočívá v dokonalosti lásky.⁵⁵ Avšak křest sám o sobě nepřináší ani povolání k celibátu a panenství, ani zřeknutí se materiálních hodnot, ani poslušnost vůči někomu vyššímu, jak to zvláštním způsobem vyjadřují evangelijní rady. Slib dodržování těchto rad předpokládá zvláštní Boží dar, který není dán všem, neboť sám Ježíš potvrdil dobrovolnost celibátu (srov. Mt 19,10-12).

Toto povolání vyžaduje *zvláštní dar Ducha svatého*, který činí zasvěcenou osobu schopnou odpovědět na své povolání a přijmout svůj úkol. Proto ve východní i západní liturgii během obřadu mnišských slibů nebo řeholního zasvěcení panen církev prosí o dar Ducha svatého pro tyto vyvolené a spojuje jejich oběť (*oblatio*) s obětí Kristovou (*sacrificium*).⁵⁶

Slib evangelijních rad je zároveň *pokračováním milosti přijaté ve svátosti biřmování*, ale překračuje obvyklé hranice této svátosti díky zvláštnímu daru Ducha, který otevírá cestu pro novost a plodnost svatosti a apoštolátu, jak o tom svědčí historie zasvěceného života.

Kněží, kteří skládají slib evangelijních rad, z vlastní zkušenosti potvrzují, že *svátost kněžství nachází v tomto zasvěcení jedinečnou plodnost*, protože je uvádí do hlubokého vnitřního stavu spojení s Pánem. Kněz, který slibuje zachovávání evangelijních rad, dostává zvláštní pomoc k tomu, aby opět v sobě zakoušel plnost Kristova tajemství, také díky zvláštní spiritualitě svého institutu a zároveň apoštolské povaze vlastního charizmatu. V osobě kněze dosahuje povolání ke kněžství a povolání k zasvěcenému životu plné a dynamické jednoty.

Nedocenitelný je také pro církev přínos řeholních kněží, kteří jsou zcela oddáni kontemplaci. Zvláště při slavení eucharistie vykonávají činnost církve a pro církev, ke které připojují darování sebe samých, ve společenství s Kristem, jenž pro spásu celého světa sebe daroval Otcí.⁵⁷

Vzájemné vztahy mezi různými stavy křesťanského života

31. Církevní život se podle záměru Pána Ježíše uskutečňuje v různých podobách, mezi nimiž existují rozmanité vzájemné vztahy. U těch se nyní chceme na chvíli zastavit.

Pro své znovuzrození v Kristu mají všichni věřící podíl na jedné společné důstojnosti: jsou všichni povoláni ke svatosti. Všichni přidávají svůj díl ke stavbě jednoho Kristova těla, každý podle svého vlastního povolání a podle daru, který přijal od Ducha svatého (srov. Řím 12,3-8).⁵⁸ Stejná důstojnost všech údů církve je dílem Ducha svatého, opírá se o svátost křtu a biřmování a je živena eucharistií. A dílem Ducha je zároveň i mnohotvárnost. On totiž buduje církev jako uspořádané společenství rozmanitých povolání, charizmat a služeb.⁵⁹

Povolání k laickému životu, ke svátostnému kněžství a k zasvěcenému životu mohou sloužit jako příklady toho, že jednotlivá povolání, každé stejným a přece jiným způsobem, ať

⁵⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 44; Jan Pavel II., promluva na generální audienci (26. 10. 1994), 5: L'Osservatore Romano, 27. 10. 1994, s. 4.

⁵⁵ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 42.

⁵⁶ Srov. Rituale Romanum, *Ritus professionis religiosae*: sollemnis benedictio vel consecratio professorum, n. 67, et professorum, n. 72; Pontificale Romanum, *Ritus consecrationis Virginum*, n. 38: sollemnis oratio consecrationis; Eucologion sive Rituale Graecorum, *Officium parvi habitum id est Mandiae*, s. 384-385; Pontificale iuxta Ritum Ecclesiae Syrorum Occidentalium id est Antiochiae, *Ordo rituum monasticorum*, Typis Polyglottis Vaticanis 1942, s. 307-309.

⁵⁷ Srov. sv. Petr Damián: *Liber qui appellatur „Dominus vobiscum“ ad Leonem eremitam*: PL 145, 231-252.

⁵⁸ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 32; CIC, kán. 208; CCEO, kán. 11.

⁵⁹ Srov. 2. vatikánský koncil, AG 4; LG 4.12.13; GS 32; AA 3; Jan Pavel II., posynodní apoštolský list *Christifideles laici* (30. 12. 1988), 20-21: AAS 81 (1989), 425-428; Kongregace pro nauku víry, list biskupům katolické církve o některých aspektech církve jako společenství *Communione notio* (28. 5. 1992), 15: AAS 85 (1993), 847.

na ně pohlížíme jednotlivě nebo společně, všechna pocházejí z jednoho zdroje, totiž z bohatství daru Božího. Slouží si mezi sebou navzájem a tak napomáhají růstu Kristova těla v dějinách a jeho zvláštního poslání mezi lidmi. Svátostí křtu a biřmování jsou všichni v církvi posvěcováni, avšak svátostné kněžství a zasvěcený život vyžadují odlišné povolání a zvláštní formu zasvěcení pro speciální dílo.

Pro úkol *laiků*, vyplývající z jejich vlastního povolání „hledat království Boží tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha“⁶⁰, postačuje zasvěcení křtu a biřmování, které je společné všem údům Božího lidu. Kromě tohoto základního zasvěcení všichni *služebníci kněžství* při svěcení přijímají poslání, aby pokračovali v apoštolské službě. *Osoby zasvěcené*, které se vydávají na cestu evangelijních rad, dostávají nové a zvláštní zasvěcení, které, ačkoliv není svátostné, přivádí je k tomu, aby v celibátu, chudobě a poslušnosti uskutečňovali tu formu života, kterou sám Ježíš žil a svým učedníkům ji doporučil. Všechny tyto druhy života ukazují jediné Kristovo tajemství, každý z nich však má zvláštní, i když ne výlučný, charakteristický rys: laici světskost, pastýři služebnost, osoby zasvěcené jedinečnou podobnost s Kristem čistým, chudým a poslušným.

Zvláštní hodnota života zasvěceného

32. V tomto harmonicky sladěném součtu darů je každému ze základních životních stavů určeno, aby ukazoval – každý ve svém oboru – tu či onu tvář Kristova tajemství. Jestliže tedy při hlásání evangelia v oblasti světské má *zvláštní poslání život laiků*, pak uvnitř církevního společenství *vykonávají nezastupitelnou službu ti, kdo jsou ustanoveni jako kněží*, zvláště pak biskupové. Ti jsou vázáni povinností, aby vedli lid Boží hlásáním slova, udělováním svátostí a tím, že vykonávají posvátnou moc k užítku celého církevního společenství, které je řádně ustanovené a uspořádané podle řádu hierarchie.⁶¹

V oblasti projevování svatosti církve *objektivně je třeba přiznat prvenství životu zasvěcenému*, který vlastně zrcadlí obraz života samotného Krista. Proto se právě v něm nejhojněji ukazují evangelijní hodnoty a plněji zde vystupuje záměr církve, kterým je svatost lidské společnosti. Zasvěcený život hlásá a jistým způsobem již i předjímá ten budoucí čas, v němž bude dosažena plnost nebeského království, které je již nyní tajuplně v zárodku a v tajemství přítomno⁶² a kde ti, kdo budou mít účast na zmrtvýchvstání, se již nebudou vdávat ani ženit, ale budou podobni Božím andělům (srov. Mt 22,30).

Jistě nesmírná cena dokonalé čistoty pro Boží království⁶³, plným právem chápaná jako „brána“⁶⁴ veškerého zasvěceného života, je neustále předmětem nauky církve. Velkou hodnotu ovšem církev přičítá také povolání k manželství, kde manželé jsou „svědky a spolupracovníky plodnosti matky církve a jsou znamením a účastníky lásky, jíž Kristus miloval svou snoubenku a obětoval se za ni“⁶⁵.

Z tohoto pohledu se všechny cesty zasvěceného života rozvíjejí sice odlišně, ale navzájem se doplňují. Řeholníci a řeholnice, kteří se *zcela oddali kontemplaci*, se zvláštním způsobem stávají obrazem Krista, modlícího se na hoře.⁶⁶ Zasvěcené osoby *činného života* ukazují Krista, „jak hlásá zástupům Boží království, jak uzdravuje nemocné a trpící, obrací hříšníky k lepšímu životu, žehná dětem a všem prokazuje dobro“⁶⁷.

⁶⁰ 2. vatikánský koncil, LG 31.

⁶¹ Srov. tamtéž, 12; Jan Pavel II., posynodní apoštolský list *Christifideles laici* 20-21: ed. cit., 425-128.

⁶² Srov. 2. vatikánský koncil, LG 5.

⁶³ Srov. koncil tridentský, sess. XXIV, can. 10: DS 1810; Pius XII., encyklika *Sacra virginitas* (25. 3. 1954): AAS 46 (1954), 176.

⁶⁴ Srov. *Propositio* 17.

⁶⁵ 2. vatikánský koncil, LG 41.

⁶⁶ Srov. tamtéž, 46.

⁶⁷ Tamtéž.

Zvláštní službu pro příchod Božího království vykonávají zasvěcené osoby v *sekulárních společnostech*, kde v jedinečném souladu spojují hodnoty zasvěcení a světskosti. Prožívají své zasvěcení ve světě a ve spojení se světem⁶⁸ a tak „se snaží vše ovlivňovat duchem evangelia k posile a růstu církve jako těla Kristova“⁶⁹. Jejich účast na evangelizačním poslání církve spočívá tedy v jedinečném svědectví křesťanského života, v tom, že napomáhají k uspořádání světských věcí podle Boha, nebo v tom, že svou spoluprací nabízejí také službu církevnímu společenství, a to podle vlastního způsobu života ve světě.⁷⁰

Podávat svědectví o evangeliu blahoslavenství

33. Zasvěcený život má ještě jedno zvláštní poslání: *uchovávat v pokřtěných živé vědomí základních hodnot evangelia*. Uskutečňuje to tím, že řeholníci „vydávají... jasné a skvělé svědectví, že svět nemůže být přetvořen a Bohu zasvěcen bez ducha blahoslavenství“⁷¹. Tak zasvěcený život působí, že se uprostřed Božího lidu ustavičně zpřítomňuje vědomí, jak nezbytné je svatostí života dávat odpověď Boží lásce, která je do našich srdcí vylita skrze Ducha svatého (srov. Řím 5,5), a svým chováním projevovat ono svátostné posvěcení, kterého se nám Božím působením dostalo ve svátosti křtu, bířmování nebo kněžství. Je totiž třeba, aby svatost, udělovaná ve svátostech, pronikla do svatosti každodenního života. Zasvěcený život, tak jak je v církvi prožíván, dává se do služby zasvěcení života všech věřících, laiků i kněží.

Nelze také na druhé straně zapomínat, že i samy osoby zasvěceného života přijímají pomoc ze svědectví jiných povolání k tomu, aby svým životem zcela přilnuly k tajemství Krista a církve ve všech jejích oblastech. Tímto vzájemným obohacováním se stává výmluvnějším a účinnějším úkol zasvěceného života: obracet oči všech na budoucí pokoj a ukazovat ostatním bratřím a sestrám jako poslední cíl života blaženství s Bohem.

Živý obraz církve – snoubenky

34. Zvláštní význam má v zasvěceném životě jeho snoubenecký rozměr, který odpovídá požadavku, aby církev žila v plném a absolutním odevzdání jedinému Snoubenci, od něhož dostává všechna dobra. V tomto snoubeneckém svazku, který je vlastní

každému zasvěcenému životu, žena–snoubenka nachází svou totožnost, když objevuje skutečnou podstatu svého spojení s Pánem.

Zvlášť významný je v tomto ohledu text Nového zákona, který líčí Marii s apoštolý ve večeřadle, když v modlitbách očekávali příchod Ducha svatého (srov. Sk 1,13-14). Zde se nám podává živý obraz církve–snoubenky, jejíž pozornost je soustředěna na Snoubencovy pokyny a na přijetí jeho daru. U Petra a ostatních apoštolů se zvláště projevuje tento druh plodnosti, který je naznačen v církevní službě, a činí z nich nástroje Ducha ke zrození nových dětí skrze šíření slova, slavení svátostí a pastýřskou péči. Především u Marie je patrný tento snoubenecký rozměr vztahu, jehož silou se církev stává plodnou a rozmnožuje ve svém lůně božský život prostřednictvím své nerozdělené panenské lásky.

Zasvěcený život vždy viděl největší vzor v postavě panenské snoubenky Marie. Z této panenské lásky totiž vyplývá jakási zvláštní plodnost, která pomáhá ke zrození a rozmnožení božského života v duších.⁷² Zasvěcený život kráčí ve stopách Marie, nové Evy, a vyjadřuje svou duchovní plodnost tím, že se otevírá přijetí Slova, aby svým bezpodmínečným

⁶⁸ Srov. Pius XII., *Motu Proprio Primo feliciter* (12. 3. 1948), 6: AAS 40 (1948), 285.

⁶⁹ CIC, kán. 713, § 1; CCEO, kán. 563, § 2.

⁷⁰ Srov. CIC, kán. 713, § 2; zvláštní termín „sodales clerici“, členové–duchovní, je použit v kán. 713, § 3.

⁷¹ 2. vatikánský koncil, LG 31.

⁷² sv. Terezie od Dítěte Ježíše, *Manuscrits autobiographiques* B, 2 v: Toužím „být tvou snoubenkou, Ježíši... s tebou spojená, jako matka duší“.

odevzdáním a živým svědectvím přispěl vlastním podílem k vytvoření nového lidství. Církev zde tak naplno projevuje své mateřství, jak účastí na božském díle, které bylo svěřeno sv. Petrovi, tak odpovědí na přijetí Božího daru podle příkladu Mariina.

Na druhé straně pak křesťanský lid nachází v kněžské službě prostředky ke spáse a v zasvěceném životě pozvání k plnosti odpovědi lásky ve všech rozmanitých způsobech diakonie.⁷³

IV. Vedení Duchem svatosti

„Proměněná“ existence: výzva k svatosti

35. „Jak to učedníci uslyšeli, padli tváří k zemi a velmi se báli“ (Mt 17,6). Synoptická vyprávění o proměnění Páně se sice různí v detailech, všechna však líčí pocit bázně, který učedníky zachvátil. Ani fascinující pohled na Kristovu proměněnou tvář nezabránil tomu, aby se jich nezmocnil strach před hrozivým božským majestátem. Lidé totiž vždy, když stojí tváří v tvář Boží slávě, zakoušejí svou nepatrnost a z toho pramenící pocitu obavy. Tato bázeň však vede ke spáse. Připomíná lidem Boží dokonalost a zároveň je podněcuje naléhavou výzvou ke „svatosti“.

Všechny děti církve, povolané Otcem k tomu, aby „slyšely“ Krista, vnímají *hlubokou nutnost obrácení a svatosti*. Jak zdůraznila synoda, tento požadavek se týká zvláště zasvěceného života. Povolání osob zasvěceného života je totiž zaměřeno na to, aby hledaly především Boží království, je to zvláštní výzva k plnému vnitřnímu obrácení skrze zřeknutí se sebe sama, aby člověk žil pouze z Pána a tak aby Bůh byl všechno ve všech. Zasvěcené osoby jsou povolány k tomu, aby v kontemplaci hleděly na proměněnou Kristovu tvář a vydávaly o ní svědectví a zároveň aby samy žily „proměněným“ životem.

Tuto skutečnost podtrhuje II. mimořádné shromáždění biskupského synodu ve své *závěrečné zprávě*: „Ve velmi těžkých situacích v průběhu celých dějin církve byli vždy světci a světice zdrojem a počátkem obnovy. Dnes velmi potřebujeme svaté a musíme o ně Boha vytrvale prosit. Společnosti zasvěceného života se svými sliby evangelijních rad ať si jsou plně vědomy svého zvláštního poslání v dnešní církvi a my jim musíme k plnění tohoto poslání dodávat odvalu.“⁷⁴ Stejný názor vyjádřili i účastníci IX. biskupské synody, když prohlásili: „V dlouhé historii církve byl zasvěcený život vždy živým zpřítomněním činnosti Ducha svatého, výjimečným místem jistého završení lásky k Bohu i k bližnímu a zároveň svědectvím o Božím záměru, podle něhož celý lidský rod má vytvářet civilizaci lásky, jednu velkou Boží rodinu.“⁷⁵

Církev vždy chápala profesi evangelijních rad jako zvláštní cestu k svatosti. Samotné výrazy, jimiž ji popisuje – škola služby Pánu, škola lásky a svatosti, cesta nebo stav dokonalosti – ukazují jednak na účinnost i bohatství prostředků, které jsou této formě evangelijního života vlastní, jednak na jedinečné poslání těch, kdo tuto cestu podstupují.⁷⁶ Ne náhodou existuje tolik zasvěcených osob, které v průběhu staletí vydaly slavná skvělá svědectví svatosti a vykonaly významná, velkolepá a odvážná díla evangelizace a služby.

⁷³ Srov. 2. vatikánský koncil, PC 8.10.12.

⁷⁴ Biskupský synod, II. mimořádné zasedání, závěrečná zpráva *Ecclesia sub verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7. 12. 1985), II A, 4: EV 9, 1753.

⁷⁵ Biskupský synod, IX. řádné zasedání, *Nuntius synodi* (27. 10. 1994), IX: L'Osservatore Romano 29. 10. 1994, s. 7.

⁷⁶ Srov. sv. Tomáš Aquinský, *Summa theologiae*, II-II, q. 184, a. 5, ad 2; II-II, q. 186, a. 2, ad 1.

Věrnost charizmatu

36. V následování Krista a lásce k jeho osobě nacházíme některé prvky, které se týkají růstu svatosti v zasvěceném životě a které je zvláště dnes třeba zdůraznit.

Především je zde požadavek *věrnosti zakladatelskému charizmatu* a zvláště duchovnímu dědictví každého institutu. V této věrnosti vůči horlivému nadšení zakladatelů a zakladatelek, což je sám o sobě dar Ducha svatého, se snáze objevují a vroucněji prožívají základní prvky zasvěceného života.

Ve svém počátku má každé charizma trojí základní směřování: především *k Otcí*, jehož vůli se snaží hledat s milující duší prostřednictvím ustavičného procesu obrácení, při němž zdrojem opravdové svobody je poslušnost, čistota vyjadřuje touhu srdce, kterou neutiší žádná jiná než nekonečná láska, a chudoba prohlubuje onen hlad a žízeň po spravedlnosti, jejichž nasycení přislíbil pouze Bůh (srov. Mt 5,6). Z tohoto pohledu charizma každého institutu vybízí zasvěcenou osobu k tomu, aby k Bohu zcela přilnula, s Bohem a o Bohu mluvila – jak se říká o sv. Dominikovi⁷⁷ – aby se tak projevilo, jak ve všech okolnostech je Pán dobrý (srov. Ž 34 (33), 9).

Charizmata zasvěceného života obsahují také směřování *k Synu*, když vyzývají k radostnému prožívání niterného společenství s ním, v živé škole služby Bohu i bratřím. „S pohledem upřeným stále více a více na Krista učí se lidé vzdalovat od vnějších věcí, od znepokojení smyslů, od všeho toho, co člověku brání v oné lehkosti, která ho otevírá přijetí Ducha.“⁷⁸ Tak zároveň je jim umožněno přistoupit spolu s Kristem k úkolu, který je třeba plnit, a snášet i utrpení pro šíření jeho království.

Každé charizma rovněž obsahuje zaměření *na Ducha svatého*, když osoby zasvěcené připravuje k tomu, aby se jím nechaly řídit a podporovat, a to jak na své duchovní cestě, tak i v životě společenství a při apoštolské práci, aby žily s oním vědomím služby, které má být prvotním impulsem každé křesťanské volby.

Tedy tento trojí vztah, třebaže v různých a rozmanitých, navzájem odlišných podobách, se obecně projevuje v každém zakladatelském charizmatu, a to proto, že zde převládá „hluboká touha duše zcela se připodobnit Kristu a vydávat svědectví o jednom určitém aspektu jeho tajemství“⁷⁹. Tento aspekt pak má být obsažen a vyjádřen v původní tradici institutu a v jeho řeholi, konstituci a statutech.⁸⁰

Tvůrčí věrnost

37. Instituty jsou vyzývány k tomu, aby s velkou tvůrčí odvahou pokračovaly ve vynalézavé činnosti a svatosti svých zakladatelů a zakladatelek a tak dávaly odpověď na znamení doby, která nás v současnosti obklopuje.⁸¹ Tato výzva je především povzbuzením k vytrvalosti na cestě svatosti přes všechny tělesné i duchovní překážky, které přicházejí v každodenních situacích. Je však také pobídkou, aby každý podle své zkušenosti osvědčoval aktivní věrnost svému poslání, zatímco samotné formy se mohou vhodně přizpůsobovat novým podmínkám a vztahům, vždy však zcela v poslušnosti vůči Božímu vanutí a názoru církve. Stále je však třeba posilovat přesvědčení, že v hledání plnější podobnosti s Pánem je pevně zakotvena záruka pravosti jakékoliv „obnovy“, která chce vytrvat ve věrnosti původnímu záměru.⁸²

⁷⁷ Srov. *Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum. Acta Canonizationis Sancti Dominici: Monumenta Ordinis Praedicatorum historica* 16 (1935), 30.

⁷⁸ Jan Pavel II., apoštolský list *Oriente lumen* (2. 5. 1995), 12; AAS 87 (1995), 758.

⁷⁹ Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti a Kongregace pro biskupy, Směrnice pro vzájemné vztahy mezi biskupy a řeholníky v církvi *Mutuae relationes* (14. 5. 1978), 51; AAS 70 (1978), 500.

⁸⁰ Srov. *Propositio* 26.

⁸¹ Srov. *Propositio* 27.

⁸² Srov. 2. vatikánský koncil, PC 2.

V tomto duchu je dnes každý institut postaven před úkol *zнову se vracet k řeholi*, neboť v ní a v konstituci je shrnuta cesta jejich následování Krista, kterou charakterizuje zvláštní charisma potvrzené církví. Důslednější zachovávání řehole bude zasvěceným osobám poskytovat pevné vodítko, podle něhož mohou hledat vhodné formy svědectví, které odpovídají současným potřebám a zároveň setrvávají v duchu původního záměru.

Modlitba a askeze: duchovní zápas

38. Povolání k svatosti je přijímáno a může být rozvíjeno pouze v *tiché adoraci* tváří v tvář nekonečné Boží transcendenci: „Je třeba přiznat, že my všichni potřebujeme toto mlčení, naplněné přítomností uctívaného Boha: teologie, aby mohla plně rozvíjet svůj charakter moudrosti a duchovnosti; modlitba, aby nikdy nezapomínala hledět na Boha a zároveň také být schopna sestoupit z hory s tváří tak zářící, že ji musíme zahalovat (srov. Ex 34,33); poslání, které by odstraňovalo nebezpečí, že nějaký spor skončí bez lásky a odpuštění (...). Všichni totiž, věřící i nevěřící, se musí učit mlčení, ve kterém by mohl promlouvat On, kdy a jak bude chtít, a nám by bylo umožněno vnímat jeho slovo.“⁸³ V praxi zde hraje velkou roli věrné provádění liturgické i soukromé modlitby, vyhrazení prostoru pro modlitbu myslí a kontemplaci a konání pravidelné měsíční duchovní obnovy a cvičení.

Je také nezbytné aby se znovu objevovaly *způsoby askeze*, které jsou vlastní duchovním tradicím církve i jednotlivým institutům. Ty totiž vždy účinně přispívaly ke skutečnému rozvoji svatosti a také nyní jsou mu velkou pomocí. Askeze, která napomáhá ovládnutí a usměrňování sklonů lidské přirozenosti zraněné hříchem, je opravdu velmi nezbytná pro osoby zasvěceného života, aby vytrvaly ve věrnosti svému povolání a následovaly Ježíše na jeho cestě kříže.

Dále musí být rozpoznány a přemáhány rozmanité nástrahy, které totiž často strojí ďábel a skrývají se přitom pod zdáním nějakého dobra. Tak například jistě oprávněný požadavek, aby každý poznával dnešní společnost a tak mohl snáze odpovídat na její výzvy, může také vést k ústupkům časným zájmům, následuje oslabení duchovní horlivosti a duše dojde k jisté úhoně. Možnost vyšší duchovní formace může časem v osobách zasvěcených působit, že se cítí poněkud výše než ostatní věřící, a na druhé straně nutnost náležité a patřičné přípravy může přejít do neovladatelné vůle aktivně působit tak, jako by převážná část apoštolské služby závisela spíše na lidech než na Bohu. Chvályhodná touha osvědčit se jako bližní pro muže i ženy naší doby, věřící i nevěřící, chudé i bohaté, může někoho dovést až k tomu, že zvolí světský způsob života a lidské hodnoty rozvíjí výlučně v pozemském rozměru. Podpora zákonitých požadavků nebo kultury vlastního národa může zároveň u někoho vést k jistým formám nacionalismu nebo k přijetí takových zásad, které musí být nejprve očištěny a přivedeny ke světlu evangelia.

Cesta, která vede k svatosti, vyžaduje *přijetí duchovního zápasu*. Je to závažný úkol, který dnes není vždy chápán s dostatečnou naléhavostí. Tradice uvádí jako příklad takového duchovního zápasu Jakubův boj s tajemným Bohem, který podstoupil, aby získal jeho požehnání a milost hledět na něho (srov. Gn 32,23-31). V této události z biblických dějin mohou zasvěcené osoby nacházet prvotní znamení úkolu askeze, které je jim zapotřebí, aby rozšířily své srdce a otevřely je pro přijetí Pána i bratří.

Vzrůst svatosti

39. Dnes je více než kdy jindy třeba, aby zasvěcené osoby obnovovaly úsilí o svatost, aby tak *byla podporována a posilována touha každého křesťana po dokonalosti*. „Je nutné, aby se v každém věřícím vzbudila silná touha po svatosti, vroucí přání obrátit se a obnovit se v nitru,

---

⁸³ Jan Pavel II., apoštolský list *Oriente lumen* (2. 5. 1995), 16: AAS 87 (1995), 762.

a přitom se prohlubovala potřeba opravdovější modlitby a porozumění pro bližního, zvláště toho nejpotřebnějšího.⁸⁴

Čím hlouběji zasvěcené osoby prožívají své přátelství s Bohem, tím více se uschopňují k tomu, aby svým bratřím a sestrám přinášely duchovní pomoc prostřednictvím např. škol modlitby, exercicií a duchovních obnov, dnů mlčení, přednášek a duchovního vedení. To umožňuje lidem růst v modlitbě, aby tak byli schopni lépe rozeznávat Boží vůli a sami se dávat do služeb velkodušných, ba často hrdinských záměrů, které od nich vyžaduje víra. A tak osoby zasvěcené „povahou svého bytí a života se začleňují do dynamismu celé církve, zaměřené k absolutnu, jímž je Bůh, a povoláné ke svatosti. Řeholníci vydávají svědectví o této její svatosti“⁸⁵. Protože však všichni jsou povoláni ke svatosti, musí především ti, jejichž úkolem je svatost už ze samé podstaty jejich životní volby, k ní více podněcovat a povzbuzovat i všechny ostatní.

„Vstaňte a nebojte se“: obnovená důvěra

40. „Ježíš přistoupil, dotkl se jich a řekl: Vstaňte, nebojte se!“ (Mt 17,7) Stejně jako tři apoštolové – při události proměnění – i zasvěcené osoby ze zkušenosti znají, že jejich život není vždy osvěcován tím prudkým jasem, který vzbuzuje zvolání: „Je dobře, že jsme tady.“ (Mt 17,4) A přece se vždy jejich života dotýká Kristova ruka. zaznívá jeho hlas a podpírá jej jeho milost.

„Vstaňte a nebojte se!“ Toto Pánovo povzbuzení je zjevně určeno každému křesťanu. A silněji platí pro toho, kdo je povolán, aby „opustil všechno“ a tak se pro Krista „odvážil všeho“, zvláště pak tehdy, jestliže sestupuje s Učitelem „z hory“, aby nastoupil cestu, která vede z hory Tábor na Kalvárii.

Když Lukáš popisuje, jak Mojžíš a Eliáš hovoří s Kristem o jeho velikonočním tajemství, úmyslně zdůrazňuje slovo „smrt“: „*mluvili o jeho smrti, kterou měl podstoupit v Jeruzalémě*“ (Lk 9,31). „Smrt – odchod“ je zvláštní pojem ve zjevení, ke kterému se vztahují celé dějiny spásy a který vyjadřuje hlubokou sílu velikonočního tajemství. To je zásadní a závažné téma duchovnosti zasvěceného života a dokonale vyjadřuje jeho význam. Zde je nezbytně obsaženo vše, co se týká *tajemství kříže*. Avšak jakkoli strmá a nesnadná se jeví tato „cesta odchodu“, viděna z perspektivy hory Tábor, přece je ozářena dvěma světelnými mezníky: od prorockého světla proměnění do konečného světla zmrtvýchvstání.

Ačkoliv povolání k zasvěcenému životu s sebou nese četná odříkání a zkoušky, nebo snad právě proto, jeví se v okruhu celého křesťanského života jako *cesta „světla“*, nad kterou bdí Vykupitel a říká: „*Vstaňte a nebojte se*“.

---

⁸⁴ Jan Pavel II., apoštolský list *Tertio millennio adveniente* (10. 11. 1994), 42: AAS 87 (1995), 32.

⁸⁵ Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 69: AAS 68 (1976), 58.

II. kapitola: ZNAMENÍ BRATRSTVÍ

Zasvěcený život jako znamení společenství v církvi

I. Trvalé hodnoty

Podle obrazu Trojice

41. Během svého pozemského života Pán Ježíš povolal ty, které chtěl, aby byli v jeho blízkosti a učili se podle jeho příkladu žít pro Otce a pro poslání, které od něho přijali (Mk 3,13-15). Tak sám vytvořil jakousi novou rodinu, do níž v průběhu staletí měli pak vstupovat všichni, kdo byli odhodláni „plnit vůli Otce“ (srov. Mk 3,32-35). Po Pánově nanebevstoupení dar Ducha způsobil, že kolem apoštolů vzniklo bratrské společenství lidí, kteří chválili Boha v hluboce prožívané jednotě (srov. Sk 2,42-47; 4,32-35). Život tohoto společenství a ještě spíše zážitek těsné blízkosti Krista, kterou zakoušelo dvanáct apoštolů, byl *příkladem, který církev napodobovala*, když se chtěla vrátit k prvotnímu nadšení a s obnovenou evangelijní silou znovu vstoupit na svou cestu dějinami.⁸⁶

Ve skutečnosti *je církev ve své podstatě tajemstvím společenství*, je to „lid sjednocený působením jednoty Otce i Syna i Ducha svatého“⁸⁷. Bratrský život chce potvrdit hloubku a bohatství tohoto tajemství tím, že vytváří určitý lidský prostor pro přebývání Trojice, která tak v dějinách rozděluje dary společenství tří božských osob. V životě církve je mnoho způsobů a forem, v nichž se toto bratrské společenství projevuje. Zasvěcenému životu se po zásluze přičítá, že účinně pracuje na tom, aby požadavek bratrství byl v církvi živě pociťován jako vyznání Trojice. Rozvíjením bratrské lásky v životě společenství v každé jeho formě zřetelně ukazuje, že *účast na trinitárním společenství může měnit lidské vztahy* a vytvořit nový druh solidarity. Tímto způsobem lidem ukazuje jednak krásu bratrského společenství, jednak cesty, které konkrétně k němu vedou. Neboť zasvěcené osoby žijí „pro Boha“ a „z Boha“, a proto mohou svědčit o moci lásky a smíření přemáhající protikladné a rozdělovací síly, které ovládají srdce člověka i mezilidské vztahy.

Bratrský život v lásce

42. Bratrský život, chápaný jako společný život v lásce, je zjevným znamením společenství církve. Se zvláštní péčí je rozvíjen v řeholních institutech a společnostech, kde život ve společenství má svůj jedinečný význam.⁸⁸ Avšak způsob bratrského společenství není cizí ani sekulárním společnostem nebo individuálním formám zasvěceného života. Poustevníci ve své absolutní samotě nejen že se nevydělují ze společenství církve, ale svým zvláštním charizmatem kontemplace jí slouží. Zasvěcené panny, které žijí ve světě, uskutečňují své zasvěcení ve zvláštním společenství s církví místní i všeobecnou; stejně tak i zasvěcené vdovy či vdovci.

Všechny tyto osoby, které žijí jako Kristovi učedníci, se snaží uskutečňovat v životě Pánovo „nové přikázání“ milovat se navzájem tak, jak nás miloval on (srov. Jan 13,34). Láska dovedla Krista k naprostému sebedarování, až k nejvyšší oběti kříže. Mezi učedníky také *není možná skutečná jednota bez této vzájemné lásky bez podmínek*, vyžadující pohotovou vůli sloužit ze všech sil, ochotu přijímat druhého takového, jaký je, bez nějakého posuzování (srov. Mt 7,1-2), a schopnost odpustit třeba „sedmasedmdesátkrát“ (Mt 18,22). Zasvěcené

⁸⁶ Srov. PC 15; sv. Augustin, *Regula ad servos Dei*, 1, 1: PL 32, 1372.

⁸⁷ Sv. Cyprián, *De oratione Dominica*, 23: PL 4, 553; srov. 2. vatikánský koncil, LG 4.

⁸⁸ Srov. *Propositio* 20.

osoby „s jedním srdcem a jednou duší“ (Sk 4,32), s láskou vylitou do srdcí skrze Ducha svatého (Řím 5,5), jsou vnitřní nezbytností vedeny k tomu, aby *měly všechno společné*: materiální hodnoty i duchovní zážitky, nadání i úmysly, stejně jako apoštolské záměry a skutky lásky: „Ve společenství života je nezbytné, aby síla a působení Ducha, udělené jednomu, přecházely zároveň na ostatní... Každý užívá svého daru a znásobuje ho ve sdílení s ostatními, a tak má užitek ze svého i z cizího.“⁸⁹

Ve společném životě musí být také nějakým způsobem vyjádřeno, že bratrské společenství není pouze nástrojem pro jisté poslání, ale především *teologickým prostorem*, v němž každý může zakoušet mystickou přítomnost zmrtvýchvstalého Pána (srov. Mt 18,20).⁹⁰ To se uskutečňuje skrze vzájemnou lásku všech členů společenství, která je živena slovem a posvátnou eucharistií, očišťována svátostí smíření, podporována snažnou modlitbou o jednotu – zvláštní dar Ducha pro všechny, kteří jsou ochotni poslušně přijímat hlas evangelia. Sám Duch vede duši k tomu, aby prožívala jednotu s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem (srov. Jan 1,3), z které jako ze zdroje čerpá svůj počátek společenství bratrského života. Společenství zasvěceného života jsou Duchem vedena k tomu, aby plnila své poslání ve službě církvi a všem lidem, každé podle své vlastní prvotní inspirace.

V této souvislosti mají zvláštní význam „kapituly“ nebo podobná shromáždění, jak místní, tak i generální, při nichž každý institut musí zvolit své představené podle pravidel stanovených vlastními konstitucemi a dále, ve světle Ducha svatého, stanovit způsoby, jak zachovat a uvádět v činnost v rozmanitých historických a kulturních podmínkách své vlastní charizma a svůj vlastní duchovní odkaz.⁹¹

Úloha autority

43. V zasvěceném životě vždy měla velký význam *úloha představených*, též i místních, a to jak pro duchovní život, tak pro realizaci poslání. V současné době plné hledání a změn vzniká stále větší potřeba obnovy tohoto úřadu. Je třeba si uvědomit, že ten, kdo zastává místo vedoucí autority ve společenství, nemůže se nijak zříci svého úkolu, protože je pro své bratry a sestry vůdcem na duchovní i apoštolské cestě.

V situacích, kde se každý radí sám se sebou, je velmi obtížné uznat a přijmout úlohu, kterou pro všechny představuje autorita. Přece však musí být význam této úlohy upevněn, protože je všeobecně nezbytné, aby bylo potvrzeno bratrské společenství a složený slib poslušnosti nevyzněl nadarmo. Ačkoliv autorita má vždy mít charakter bratrský a duchovní a ten, kdo ji zastává, má stále navazovat dialog se svými bratry a sestrami, když se rozhoduje o tom, jak věci uspořádat, přece je třeba připomenout, že *autoritě náleží poslední slovo* a ona musí mít možnost postarat se o zachování přijatých záměrů.⁹²

Úloha starších osob

44. Péče o staré a nemocné má v bratrském životě zvláštní místo, tím spíše dnes, kdy v některých oblastech roste počet zasvěcených osob vyššího věku. Není to pouze skutek lásky a vděčnosti, je-li jim prokazována péče, kterou si zasluhují. Také tím vyjadřujeme vědomí toho, že jejich svědectví mnoho pomáhá církvi i vlastnímu institutu a jejich dílo zůstává plodné a záslužné i tehdy, kdy již kvůli věku a zdraví musí opustit oblast své konkrétní

⁸⁹ Sv. Basil, *Regulae fusius tractatae*, Interrogatio 7: PG 31, 931.

⁹⁰ Srov. sv. Basil, *Regulae brevius tractatae*, Interrogatio 225: PG 31, 1231.

⁹¹ Srov. Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, instrukce *Essential elements in the Church's teaching as applied to Institutes dedicated to work of the apostolate* (31. 5. 1983), 51; EV 9, 235-237; CIC, kán. 631 § 1; CCEO, kán. 512, § 1.

⁹² Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna in communita „Congregavit nos in unum Christi amor“* (2. 2. 1994), 47-53; Città del Vaticano 1994, s. 58-64; CIC, kán. 618; *Propositio* 19.

činnosti. *Jistě mohou ještě mnoho vydat ze své moudrosti a zkušenosti společenství, které jim dokáže pozorně a ochotně naslouchat.*

Ve skutečnosti apoštolská práce spíše než v činnosti spočívá ve svědectví vlastní plné odevzdanosti do spasitelné vůle Pána, vydanosti, která čerpá život ze zdrojů modlitby a pokání. Je zde tedy velmi mnoho způsobů, jimiž mohou starší osoby uskutečňovat své povolání: ustavičná modlitba, trpělivé snášení své osobní situace, příprava pro službu v roli duchovního vůdce, zpovědníka, průvodce v modlitbě.⁹³

Podle vzoru společenství apoštolů

45. Bratrský život má rozhodující úlohu na cestě duchovního rozvoje zasvěcených osob, protože napomáhá jak jejich neustálé obnově, tak plné realizaci jejich poslání ve světě. To vyplývá z teologických důvodů, které tvoří jeho základ, a plně to potvrzuje i vlastní zkušenost. Proto vybízíme zasvěcené muže i ženy, aby bratrský život pečlivě rozvíjeli, podle příkladu prvních křesťanů v Jeruzalémě, kteří setrvali v apoštolském učení, ve společné modlitbě, v přijímání eucharistie a ve sdílení majetků hmotných i duchovních (srov. Sk 2,42-47). Řeholníky i řeholnice jakož i členy společenství apoštolského života velmi povzbuzujeme, aby prožívali vzájemnou lásku bez podmínek, aby ji projevovali podle charakteru svého vlastního institutu, aby se tak každé společenství stalo zřetelným znamením nového Jeruzaléma, který je „Boží stan mezi lidmi“ (Zj 21,2-3).

Celá církev totiž chová velkou důvěru ve svědectví společenství naplněných „radostí a Duchem svatým“ (Sk 13,52). Touží sama po celém světě ukazovat příklady společenství, v nichž vzájemná podřízenost pomáhá překonávat samotu, sdílení podněcuje ve všech vědomí zodpovědnosti, odpuštění uzdravuje rány a v každém jednotlivci se posiluje touha po jednotě. V takových společenstvích podstata charizmatu radí, jak používat síly, podporuje věrnost a apoštolskou práci všech směřuje k jednomu úkolu. Aby dnešním lidem mohla ukázat svou pravou tvář, potřebuje církev bratrská společenství tohoto druhu, která už pouze svou existencí jsou přínosem pro novou evangelizaci, protože konkrétně ukazují plody „nového přikázání“.

Cítit s církví (*sentire cum Ecclesia*)

46. Zasvěcený život má také veliký úkol ve světle nauky *o církvi jako společenství*, kterou mimořádně zdůraznil 2. vatikánský koncil. Od zasvěcených osob je naléhavě požadováno, aby prožívaly opravdové společenství a žily jeho duchovností⁹⁴, jako „svědci a zároveň tvůrci ‚vize společenství‘, která podle Boží vůle má své místo na samém vrcholu lidských dějin“⁹⁵. Cit pro společenství církve, který je chápán jako *duchovní rozměr společenství*, podporuje způsob myšlení, mluvení a konání, který působí, že se církev rozrůstá do hloubky i do šíře. Pak se stane „život církevního společenství *znaméním* pro svět, přitažlivou *silou*, která vede k víře v Krista ... Tak společenství tím, že se otevírá *misijní činnosti*, samo se stává *misíí*“, ba dokonce když „*společenství plodí společenství* ... ze své podstaty vydává misionářské společenství“⁹⁶.

U zakladatelů i zakladatelek *vidíme* patrný živý *mysl pro církev*, který se projevuje jejich účastí ve všech oblastech církevního života a jejich horlivou poslušností vůči pastýřům církve, zvláště římskému papeži. Pouze na základě lásky k církvi svaté, která je „sloupem a pevnou

⁹³ Srov. Kongregace pro společností zasvěceného života a společnosti apoštolského života, tamtéž, 68: Città del Vaticano 1994, s. 86-88; *Propositio* 21.

⁹⁴ Srov. *Propositio* 28.

⁹⁵ Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, dokument *Vita e missione dei religiosi nella Chiesa, I. Religiosi e promozione umana* (12. 8. 1980), II., 24: EV 7, 455.

⁹⁶ Jan Pavel II., posynodní apoštolský list *Christifideles laici* (30. 12. 1988), 31-32: AAS 81 (1989), 451-452

oporou pravdy“ (1 Tim 3,15), lze pochopit onu oddanost Františka z Assisi vůči „panu papeži“⁹⁷, synovskou starostlivost Kateřiny Sienské o toho, kterého nazývá „sladkým Kristem na zemi“⁹⁸, apoštolskou poslušnost Ignáce z Loyoly a jeho „sentire cum Ecclesia“⁹⁹, radostné vyznání víry Terezie od Ježíše: „Jsem dcerou církve.“¹⁰⁰ Terezie z Lisieux také vyjadřuje podobnou touhu: „V srdci církve, své matky, budu sama láskou...“¹⁰¹ Tato svědectví zjevně dokazují dokonalé společenství s církví, které prožívali světci i světice, zakladatelé a zakladatelky v různých staletích a v odlišných, rozmanitých a často velmi obtížných podmínkách. Zasvěcené osoby se musí k těmto příkladům neustále vracet a tak odporovat různým rozdělovacím a odstředivým tendencím, které jsou v dnešní době velmi silné.

Významnou součástí tohoto společenství s církví je věrnost mysli i srdce vůči učitelenskému úřadu biskupů, kterou všechny zasvěcené osoby musí věrně dodržovat a před Božím lidem zřetelně dosvědčovat. To se týká především těch, kdo se věnují teologickému bádání a předávání nauky, vydávání knih, katechezi a práci ve veřejných sdělovacích prostředcích.¹⁰² Protože zasvěcené osoby zaujímají v církvi zvláštní místo, jejich názory a smýšlení mají u lidu Božího velkou váhu. Jejich apoštolská práce nachází sílu a účinnost v jejich svědectví synovské lásky, která se v oblasti prorocké misie všech pokřtěných většinou projevuje při úkolech konaných ve zvláštní spolupráci s hierarchií.¹⁰³ Tak bohatstvím svých charizmat osoby zasvěcené obzvláštním způsobem přispívají k tomu, aby církev stále hlouběji uskutečňovala svůj charakter svátosti „vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“¹⁰⁴.

Bratrství všeobecné církve

47. Zasvěcené osoby mají být kvasem misijního společenství v církvi všeobecné, protože mnohá charizmata jednotlivých institutů byla Duchem svatým darována k dobru celého tajemného těla, k jehož výstavbě mají sloužit (srov. 1 Kor 12,4-11). Jako ještě „mnohem vzácnější cestu“ (1 Kor 12,31) ukazuje apoštol lásku, která je „největší ze všech“ (1 Kor 13,13), spojuje v celek všechny různosti a všem dává sílu v apoštolském úsilí o vzájemnou pomoc. To také potvrzuje *zvláštní pouto společenství*, které různé formy zasvěceného života a společnosti života apoštolského spojuje *s nástupcem sv. Petra ve službě jednotě a všeobecnému misijnímu poslání*. Historie duchovního života zřetelně ukazuje toto spojení a jeho nezastupitelný význam jak pro skutečný charakter zasvěceného života, tak pro misionářskou propagaci evangelia. Horlivé hlásání a šíření evangelia a trvalé upevnění církve na tolika místech světa, jakož i silný rozkvet křesťanství v těch nejmladších církvích, to vše by nebylo myslitelné – jak konstatovali sami otcové synody – bez vynaložené práce a námahy tolika společností zasvěceného života a společností života apoštolského. V průběhu staletí si zachovaly pevné společenství s Petrovými nástupci a prokázaly neúnavnou horlivost, když se ochotně dávaly do služeb misijnímu dílu, při němž v některých případech prokázaly nebývalé hrdinství.

Zde se projevuje *rys všeobecnosti a společenství*, který je vlastní společností zasvěceného života a společností života apoštolského. Ačkoliv svou strukturou přesahují hranice diecézí, přece díky svému zvláštnímu vztahu k Petrovu nástupci slouží také spolupráci

⁹⁷ *Regula bullata* I, 1.

⁹⁸ *Epistulae* 109, 171, 196.

⁹⁹ Srov. *Regulae* „o správném způsobu myšlení, který je třeba si osvojit v církvi bojující“, které umístí uje na konci spisu *Exercitia spiritualia*, zvláště *Regula* 13.

¹⁰⁰ *Dicta*, n. 217.

¹⁰¹ *Manuscripts autobiographiques* B, 3 v.

¹⁰² Srov. *Propositio* 30, A.

¹⁰³ Jan Pavel II., apoštolská adhortace *Redemptionis donum* (25. 3. 1984), 15: AAS 76 (1984), 541-542.

¹⁰⁴ 2. vatikánský koncil, LG 1.

mezi různými místními církvemi¹⁰⁵, mezi nimiž mohou účinně podporovat „vzájemnou výměnu darů“ a přispívat svou prací k inkulturaci evangelia, aby tak evangelium svým bohatstvím očišťovalo, prohlubovalo a prostupovalo kultury všech národů.¹⁰⁶ Také dnes rozkvět povolání k zasvěcenému životu i v těch nejmladších církvích dosvědčuje, že zasvěcený život je schopen v rámci katolické jednoty vyjadřovat touhy rozmanitých národních kultur.

Zasvěcený život a místní církve

48. Také uvnitř místních církví mají zasvěcené osoby významnou úlohu. Důvod toho uvádí především koncilní nauka o církvi jako společenství a tajemství a nauka o místních církvích, které tvoří součásti Božího lidu, v nichž „je opravdu přítomna a působí jedna, svatá, katolická a apoštolská církev Kristova“¹⁰⁷. Tato nauka byla důkladně prozkoumána a v následných dokumentech přijata. Z textů těchto úvah velmi jasně vyplývá, že spojená činnost zasvěcených osob a biskupů nejvíce přispívá k dosažení harmonického rozvoje pastorační péče v diecézi. Charismata zasvěceného života velmi napomáhají při vytváření vztahů bratrské lásky v místní církvi.

Různé formy prožívání evangelijních rad jsou konkrétním vyjádřením i plodem duchovních darů, které zakladatelky a zakladatelé přijali, a jako takové tvoří „*zkušenost přítomnosti Ducha svatého*, předávanou vlastním učedníkům, aby podle ní žili, zachovávali ji, prohlubovali a stále zvětšovali v souladu s neustálým vzrůstem těla Kristova, to jest církve“¹⁰⁸. Odnože jednotlivých institutů s sebou přinášejí jedinečnou osobitost posvěcení i způsobu *apoštolátu*, které se ve změněných podmínkách postupně upevňují a tak tvoří jisté objektivní elementy tradice.¹⁰⁹ Proto církev pečuje o to, aby instituty vzrůstaly a rozvíjely se ve shodě se záměrem zakladatele či zakladatelky a podle svých vlastních správných tradic.¹¹⁰

Proto je právem ponechána jednotlivým institutům jistá autonomie, v jejímž rámci mohou udržovat vlastní disciplínu a zachovávat neporušené své duchovní i apoštolské dědictví. Úkolem ordinářů je tuto autonomii střežit a chránit.¹¹¹ Biskupové tedy mají charismata zasvěceného života přijímat a brát v úvahu a dávat jim prostor v plánech pastorační činnosti v diecézi. Zvláštní starost mají věnovat institutům v rámci diecézního práva, které jsou svěřeny výhradně péči místního ordináře. Diecéze, v níž by chyběl zasvěcený život, byla by zbavena nejen množství duchovních darů, míst vhodných ke hledání Boha a zvláštních způsobů apoštolské a pastorační práce, ale mohlo by tu též vzniknout nebezpečí, že zcela zeslábnou onen misijní duch, který je pro mnoho institutů charakteristický.¹¹² Z toho důvodu je nezbytné odpovídat na dar zasvěceného života, který Duch svatý v místní církvi probouzí a který má být přijímán s velikou vděčností.

Plodné a vhodně uspořádané církevní společenství

49. Biskup je otec a pastýř celé místní církve. Jeho úkolem je rozeznávat jednotlivá charismata, chránit je, rozvíjet a vhodně uspořádat. Ve své pastýřské lásce má přijímat charisma zasvěceného života jako milost, která se netýká pouze jednoho institutu, ale přináší

¹⁰⁵ Kongregace pro nauku víry, list biskupům katolické církve o některých aspektech církve jako společenství *Communione notio* (28. 5. 1992), 16: AAS 85 (1993), 847-848.

¹⁰⁶ Srov. LG 13.

¹⁰⁷ ChD 11.

¹⁰⁸ Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti a Kongregace pro biskupy, Směrnice pro vzájemné vztahy mezi biskupy a řeholníky v církvi *Mutuae relationes* (14. 5. 1978), 11: AAS 70 (1978), 480.

¹⁰⁹ Srov. tamtéž.

¹¹⁰ Srov. CIC, kán. 576.

¹¹¹ Srov. CIC, kán. 586; *Mutuae relationes* 13: AAS 70 (1978), 481-482.

¹¹² Srov. 2. vatikánský koncil, AG 18.

užitek celé církvi. Bude se snažit podporovat osoby zasvěcené a pomáhat jim, aby ve společenství s církví byly přístupné požadavkům odpovídajícím současné době a přitom zachovávaly věrnost záměrům svého zakladatele. Osoby zasvěceného života zase naopak, každá podle svých sil, budou přispívat svou prací pro místní církve a přitom zachovávat své vlastní charizma a *budou těsně spolupracovat s biskupem* v oblasti evangelizace, katecheze a života farnosti.

Je třeba připomenout, že když instituty spojují svou službu církvi všeobecné se službou církvi místní, nemohou se odvolávat na svou zvláštní autonomii a její výjimky, které mnoho z nich užívá¹¹³, a tak ospravedlňovat některé zvláštnosti, které jsou ve skutečnosti v rozporu s potřebami řádného společenství i zdravého života církve. Sluší se naopak, aby pastorační záměry osob řeholních byly diskutovány i realizovány v laskavém a otevřeném dialogu mezi biskupy a představenými různých institutů. Pozorná starostlivost biskupů k povolání a úkolu institutů a naopak poslušnost institutů vůči biskupskému úřadu zároveň s ochotným přijetím jejich pastýřských záměrů pro život diecéze, to jsou dva projevy jediné lásky církve, která všechny vybízí ke službě uspořádanému společenství Božího lidu, a to jak charizmatické, tak i hierarchické.

Ustavičný dialog oživovaný láskou

50. Pro prohloubení vzájemného poznání, které je zcela nezbytné pro vznik aktivní spolupráce v pastorační oblasti, je velmi vhodný *neustálý dialog* představených společností zasvěceného života a společností apoštolského života s biskupy. Na pravidelných setkáváních mají představení informovat biskupy o apoštolských aktivitách, které v jejich diecézi hodlají realizovat, aby tak v praxi vznikala potřebná spolupráce. Je také vhodné, aby zástupci konference vyšších řeholních představených byli zváni k účasti na zasedáních biskupské konference a naopak zástupci biskupské konference by se měli účastnit konference vyšších řeholních představených, a to podle předem dohodnutých zásad. V této věci může velmi pomoci, jestliže k tomu někde dosud nedošlo, vytváření *smíšených komisí biskupů a vyšších řeholních představených*¹¹⁴, které by spolupracovaly v příslušné oblasti a projednávaly společné záležitosti. K hlubšímu vzájemnému poznání také bude napomáhat, jestliže teologie a spiritualita zasvěceného života budou zařazeny do programu teologických studií kněžských diecézních seminářů, a zároveň při výchově zasvěcených osob bude vhodně zařazena i teologie místní církve a spiritualita diecézního kléru.¹¹⁵

Nakonec připomínáme s potěšením, že na synodě se nejen objevilo mnoho výpovědí o nauce o společenství, ale také velká radost z dialogů, které probíhaly v duchu vzájemné úcty a lásky mezi přítomnými biskupy, řeholníky a řeholnicemi. Výsledkem toho byla touha „rozšířit tento zážitek duchovního společenství a spolupráce dále na celou církev“, a to i po skončení synody.¹¹⁶ Také já vyjadřuji přání, aby myšlenka a spiritualita společenství se u všech stále více prohlubovala.

Bratrství v rozděleném a nespravedlivém světě

51. Církev svěruje společenstvím zasvěceného života zvláštní úkol, aby totiž *podporovala vzrůst spirituality společenství*, nejprve u sebe, potom ve svém církevním společenství i za jeho hranicemi, a aby nastolovala či obnovovala dialog lásky, v největší míře tam, kde jsou v dnešním světě místa etnických konfliktů či jiných vražedných sporů. Různé společnosti našeho světa jsou často ovládány rozmanitými snahami a záměry, přesto však touží po jednotě

¹¹³ Srov. CIC, kán. 586 § 2; 591; CCEO, kán. 412 § 2.

¹¹⁴ Srov. *Propositio* 29, 4.

¹¹⁵ Srov. *Propositio* 49, B.

¹¹⁶ *Propositio* 54.

a nevědí, kterou cestou se vydat, aby jí dosáhly. V jejich středu stojí společnosti zasvěceného života, kde spolu žijí jako bratři a sestry osoby různého věku, jazyka i kultury, jako *znamení dialogu, který je vždy možný*, a znamení společenství, které je schopno vyrovnávat odlišnosti v harmonický celek.

Společenství zasvěceného života jsou poslána, aby skrze svědectví svého života zvěstovala hodnotu křesťanského bratrství a zároveň obnovovala působnost Dobré zvěsti¹¹⁷, která vyžaduje, aby všichni byli uznáni za děti Boží, a která vede k obětavé lásce vůči všem, zvláště k těm nejubožejším. Tato společenství se mají stát místy naděje a objevování ducha blahoslavenství, místy, v nichž láska, která čerpá sílu z modlitby jako pramene společenství, se má stát způsobem života a zdrojem radosti.

Zvláště mezinárodní společnosti mají v dnešní epoše, která se vyznačuje celosvětovými a stále obnovovanými problémy nacionalismu, oživovat a dosvědčovat ducha společenství mezi národy, kmeny a kulturami. Dokud žije myšlenka bratrství, otázky týkající se celého světa nemohou omezovat bohatství místních oblastí a naopak doklad o specifičnosti jednotlivého neomezuje ostatní a neporušuje jednotu. Mezinárodní společnosti takto mohou účinně plnit svou úlohu: musí tvůrčím způsobem odpovídat na výzvu inkulturace a současně si zachovat svou vlastní totožnost.

Společenství mezi různými společnostmi

52. Pocit církevního společenství podporuje a zdůrazňuje také bratrský duchovní vztah a vzájemnou spolupráci mezi různými společnostmi zasvěceného života a společnostmi života apoštolského. Totiž osoby, které jsou spojeny společným úkolem následování Krista a ožívány stejným Duchem, musí nutně, tak jako ratolesti jednoho vinného kmene, viditelně projevat plnost evangelijní lásky. Majíce na paměti duchovní přátelství, které na zemi tak často spojovalo mnohé zakladatele a zakladatelky, jsou tato společenství, třebaže zůstávají věrna svým charizmatům, vedena k tomu, aby byla znamením dokonalého bratrství, které v jejich každodenním úkolu svědectví pro evangelium bude povzbuzením pro ostatní části církve.

Slova sv. Bernarda o různých řeholních řádech jsou aktuální i v dnešní době: „Chválím všechny... s jedním řádem jsem spojen prací, s ostatními láskou. Všichni se navzájem potřebujeme: láska pak působí, že nejsem ochuzen o plody těch, jejichž nejsem členem... a není divu, jestliže v tomto vyhnanství, v církvi dosud putující, je takováto zvláštní pluralita, která je zároveň jednotou... a jako tam jsou pro nás připraveny mnohé příbytky v jednom domě, tak zde jsou mnohé řády v jedné církvi. Zde jsou rozdíly v milostech, tam budou rozdíly ve slávě... avšak jednotu, která je zde i tam, spočívá v tom, že je jedna láska.“¹¹⁸

Prostředky spolupráce

53. K vytváření církevního společenství mohou mnoho přispět konference vyšších řeholních představených a konference sekulárních společností. Druhý vatikánský koncil¹¹⁹ potvrdil a následující dokumenty¹²⁰ propracovaly skutečnost, že tyto společnosti si především kladou za cíl, aby se zasvěcený život rozvíjel jako nezbytná součást celkového díla církve.

Jejich prostřednictvím společnosti projevují své vzájemné společenství a hledají způsoby jeho upevnění, když přitom dbají, aby bylo zachováno správné chápání rozličných vlastních

¹¹⁷ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna in communita „Congregavit nos in unum Christi amor“* (2. 2. 1994), 56: Città del Vaticano 1994, s. 66.

¹¹⁸ *Apologia ad Gulielmum Sancti Theodorici*, IV, 8: PL 182, 903–904.

¹¹⁹ Srov. 2. vatikánský koncil, PC 23.

¹²⁰ Srov. *Mutuae relationes*, 21, 61: AAS 70 (1978), 486. 503–504; CIC, kán. 708–709.

charizmat, v nichž se odráží tajemství církve a mnohotvárná Boží moudrost.¹²¹ Vybízíme společnosti zasvěceného života, aby se k plnění úkolů spojovaly, především v těch zemích, kde díky různým těžkostem je velké pokušení zavírat se do sebe, ke škodě samotného zasvěceného života i církve. Naopak je třeba si navzájem pomáhat při hledání Božího úradku v dnešním historicky obtížném období, aby tak společnosti lépe nacházely odpovídající vhodné apoštolské aktivity.¹²² S tímto pohledem na společenství otevřené výzvam naší doby řeholní představení „ve spolupráci s biskupy“ usilují o to, „aby využívali práce nejlepších spolupracovníků jednotlivých společností a vytvářeli příležitosti, kde by se nejen překonávaly eventuální existující hranice, ale také posilovaly způsoby vhodného rozvoje zasvěceného života“¹²³.

Vyzýváme konference vyšších řeholních představených a sekulárních společností, aby byly v trvalém a pevném kontaktu s Kongregací pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, což bude znamením jejich společenství s Apoštolským stolcem. Ať také mají aktivní a důvěryplný vztah k biskupským konferencím vlastních zemí. V souladu s dokumentem *Mutuae relationes* (Vzájemné vztahy) je vhodné, aby tento vztah byl stálý, což v budoucnosti umožní, aby záměry, které se vyskytnou, mohly být neustále a průběžně koordinovány. Jestliže toto vše bude vytrvale uskutečňováno a přitom bude věrně zachováván duch magisteria i jeho předpisy, instituce spolupráce a společenství se stanou prospěšnými a zároveň se zamezí chybným interpretacím a neshodám jak teoretickým tak praktickým¹²⁴; tak bude nejen vzrůstat společenství mezi společnostmi zasvěceného života a biskupy, ale následně se projeví také rozvoj misijního díla i v jednotlivých místních církvích.

Společenství a spolupráce s laiky

54. Jedním z plodů nauky o církvi jako společenství je v posledních letech i skutečnost, že si různé části církve uvědomily, že mohou a musí spojovat své síly, aby se ve vzájemné spolupráci a výměně darů účinněji podílely na misijním díle církve. Tak se stává obraz samotné církve zřetelnějším a čitelnějším a díky společnému sdílení rozličných darů je možno účinněji odpovídat na velké výzvy naší doby.

Vztahy s laiky mají u mnišských a kontemplativních společností z velké části podobu duchovní, naopak v společnostech apoštolských se projevují v různých formách pastorační spolupráce. Členové sekulárních společností, laici i kněží, navazují vztahy s ostatními věřícími v obvyklých situacích každodenního života. Dnes je nemálo institutů, které pod vlivem nových okolností docházejí k závěru, že *svoje charizma mohou sdílet spolu s laiky*; proto je zvou důrazněji k účasti na spiritualitě a misi daného institutu. Lze říci, s ohledem na historickou zkušenost různých sekulárních řádů nebo třetího řádu, že v dějinách vztahů mezi laiky a zasvěcenými osobami započalo nové a, jak doufáme, ještě bohatší období.

O nezbytné obnově duchovní i apoštolské horlivosti

55. Tyto nové formy společenství a spolupráce je třeba podporovat z mnoha důvodů. Jen tak totiž bude možné dosáhnout toho, aby spiritualita i činnost institutu vyzářovala také za jeho vlastní hranice, a tak se bude prohlubovat i možnost rozšíření a zlepšení zvláštních forem služby církve. Dalším pozitivním výsledkem bude, že spojenými silami zasvěcených osob a laiků se silněji rozvine i misijní dílo: podle příkladu svatosti zasvěcených osob budou laici

¹²¹ Srov. 2. vatikánský koncil, PC 1; LG 46.

¹²² 2. vatikánský koncil, GS 4.

¹²³ Jan Pavel II., Poselství XIV. shromáždění řeholních konferencí v Brazílii (11. 7. 1986): Insegnamenti IX/2 (1986), 237; Srov. *Propositio* 31.

¹²⁴ Srov. *Mutuae relationes*, 63.65: AAS 70 (1978), 504–505.

přivádění k bezprostřednímu zážitku prožívání evangelijních rad a to jim dodá odvalu k životu podle ducha blahoslavenství a k vydávání svědectví, aby se tak svět měnil podle Božího záměru.¹²⁵

Účast laiků často způsobí, že se více prohloubí a odkryjí některé netušené a plodné aspekty charizmatu, přičemž dostane hlubší rozměr i jeho duchovní interpretace a objeví se nové podněty pro obnovenou apoštolskou aktivitu. Při plnění jakéhokoliv úkolu či služby ať jsou však zasvěcené osoby pamětlivy toho, že ony musí být zkušenými vůdci duchovního života, a proto ať rozvíjejí především „svůj talent nejcennější, to jest ducha“¹²⁶. Laici zase naopak ať řeholním rodinám pomáhají zvláštním přínosem svého svědectví ve světě a své jedinečné služby.

Laici – dobrovolníci a osoby přidružené

56. Jedna z význačných podob účasti laiků na bohatství zasvěceného života spočívá v tom, že věrní laici patří k různým institutům v nové formě takzvaných přidružených společností nebo též, podle požadavků dnešní doby v určitých kulturních poměrech, ve formě společenství osob, která po jistý čas sdílejí život komunity i její zvláštní vydanost a podílejí se na kontemplativní i apoštolské činnosti daného institutu, ovšem tak, aby v žádném případě neutrpěla identita jeho vnitřního života.¹²⁷

Právem a po zásluze je práce těchto dobrovolných pracovníků, která čerpá z pokladu zasvěceného života, velmi oceňována; je však třeba dbát také na vlastní duchovní formaci dobrovolných pracovníků, aby nespolehali jen na zkušenost, ale při všech svých záměrech dbali na jejich hlubokou nadpřirozenou motivaci a prohlubovali svůj smysl pro společenství a církve.¹²⁸ Je také stále třeba mít na zřeteli, že aktivity, na nichž se podílejí laici, mají-li být také připisovány danému institutu, musí být v souladu s jeho záměry a být realizovány pod záštitou jeho autority. Takže pokud jim stojí v čele laici, musí podávat zprávy o své činnosti odpovědným představeným institutů. Je správné, aby všechny tyto aktivity a jejich vhodnost podle předpisů jednotlivých institutů posuzovala vyšší autorita a ta je také vymezila ve vztahu k řádu vlastního institutu či společenství, podle povinností přidružených členů či dobrovolníků.

Zasvěcené osoby, které jejich představený vyšle a které ovšem stále budou pod jeho pravomocí, mohou se účastnit *zvláštních forem spolupráce při laických iniciativách*, především pak v těch společnostech a institucích, které se snaží pomáhat nemocným a opuštěným lidem a zmírňovat jejich bídu. Taková spolupráce, která je podporována a ožívována výraznou myšlenkou křesťanského charizmatu a respektuje vlastní charakter zasvěceného života, může vnášet do temných situací lidské existence zářivou sílu evangelia.

V posledních letech se mnoho zasvěcených osob stalo účastníky nových *církevních hnutí*, která se v naší době objevila. Většinou jsou tyto aktivity pro ně zdrojem obohacení, zvláště pokud se týče duchovní obnovy. Nelze však popřít, že za některých okolností z toho vznikají pro jednotlivce i společenství neshody a zmatky, a to nejvíce tam, kde tyto zkušenosti vstupují do rozporu s životem společenství a spiritualitou institutu. Bude se tedy třeba postarat, aby se církevní hnutí realizovala tak, aby byla zachována charizmatická totožnost a disciplína každého institutu¹²⁹, a to se souhlasem představených a s podmínkou podvolit se jejich rozhodnutím.

¹²⁵ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 31.

¹²⁶ Sv. Antonio M. Zaccaria, *Scriviti*. Sermone II, Roma 1975, s. 129.

¹²⁷ Srov. *Propositio* 33, A a C.

¹²⁸ Srov. *Propositio* 33, B.

¹²⁹ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna...*, 62. Città del Vaticano 1994, s. 75–77; instrukce *Potissimum institutioni* (2. 2. 1990), 92–93: AAS 82 (1990), 123–124.

Význam a úloha zasvěcené ženy

57. Svoje mnohotvárné duchovní bohatství projevuje církev také tehdy, když odstraňuje všechny rozdíly a přijímá jako požehnání dary, které Bůh rozděljuje stejně mužům jako ženám, a považuje je za stejně hodnotné. Zasvěcené ženy jsou zvláštním způsobem zvány k tomu, aby skrze své plné a radostné odevzdání *byly znamením Boží laskavosti vůči lidem* a vydávaly zvláštní svědectví o tajemství církve, panenské snoubenky a matky.¹³⁰ Tento jejich úkol byl zdůrazněn na synodě, které se zúčastnilo mnoho žen, a jejich prohlášení a názory všichni s úctou vyslechli. Také jejich přínosy po zásluze přispěly k rozvoji života církve a jejího evangelizačního díla. Zajisté není možné, aby bylo spravedlivě ohodnoceno vše, co se týká postavení ženy v různých sociálních podmínkách i v církvi. Zároveň však je třeba říci, že nové vědomí o úloze žen pomáhá také mužům, aby změnili svůj názor, svůj způsob uvažování, pojetí svého místa v dějinách a jeho posuzování, i způsob organizace života společenského, politického, ekonomického, náboženského i církevního.

Když totiž církev od Krista přijala zprávu o osvobození člověka, přijala také úkol prorocky ji šířit tím, že bude smýšlení i chování lidí usměrňovat ve shodě s Božím plánem. Proto zasvěcená žena, která jako výchozí bod chápe svou existenci v církvi jakožto existenci ženy v církvi, může svým dílem přispět k tomu, aby byly odstraněny některé chybné a krátkozraké názory, které neuznávají plně její důstojnost a význam jakožto ženy ani její příspěvek k životu a pastorační i misionářské práci církve. Proto je vhodné, aby zasvěcená žena usilovala o to, aby byla jak ve vědomí církve, tak v každodenním životě uznávána její hodnota, její možnosti, práce i zodpovědnost.

Budoucnost evangelizace, stejně jako všech druhů misijní práce, si není možné představit bez pomoci žen, zvláště žen zasvěcených.

Nové výhledy pro přítomnost a činnost

58. Proto je naléhavě třeba podniknout konkrétní kroky, především otevřít ženám *možnost účasti* v různých oblastech a na všech stupních života církve, zvláště tam, kde dochází k úvahám a rozhodnutím, která se jich bezprostředně dotýkají.

Také formace zasvěcených žen, stejně jako mužů, se musí přizpůsobit novým potřebám a poskytovat vhodný čas i skutečné možnosti pro systematické rozvíjení ve všech oborech, od teologicko-pastoračního až po oblast vlastní odbornosti. Pastorální a katechetická formace, která je vždy velmi významná, nabývá zvláštního významu se zřetelem na novou evangelizaci, která od žen vyžaduje nové formy účasti.

Je jisté, že prohloubení formace, pokud přivede zasvěcenou ženu k hlubšímu pochopení vlastních darů, povzbudí nutně i vzájemnou výměnu darů uvnitř církve. Také v teologických, kulturních i duchovních otázkách může mnoho přispět ženský způsob vnímání, a to ne pouze v oblasti, která se přímo dotýká zasvěceného života žen, ale i v chápání víry ve všech jejích podobách. Jak mnoho znamenají pro historii spirituality takové svěťice jako Terezie od Ježíše a Kateřina Sienská, první ženy ozdobené jménem učitelky církve, a jim podobné četné mystičky, které přispěly k hledání Božího tajemství a vysvětlování jeho působení v nitru věřícího člověka. Církev stále vkládá velké naděje do zvláštního přínosu zasvěcených žen v oblasti rozvoje vědy, mravů, života rodiny i společnosti, zvláště tam, kde se uvažuje o hodnotě ženy a úctě k lidskému životu.¹³¹ Vždyť ženy „hrají jedinečnou a snad i rozhodující roli v myšlení a konání... Jejich úkolem je rozvinout tzv. „nový feminismus“, který by byl schopen rozpoznat a vyjádřit opravdovou podstatu ženství ve všech projevech života

¹³⁰ Srov. *Propositio* 9, A.

¹³¹ Srov. *Propositio* 9.

společnosti a odmítnout zároveň pokusy napodobit příklady ‚kultury v převaze mužské‘, aby tak byla skutečně odstraněna jakákoliv diskriminace, násilí a zneužívání.“¹³²

Lze doufat, že díky hlubšímu poznání poslání ženy v dnešní době ženské společnosti zasvěceného života dospějí také k plnějšímu pochopení své úlohy a ještě horlivější oddanosti Božímu dílu. To se může projevit v rozmanitých činnostech, např. v oblasti evangelizace, vzdělávání, v účasti na formaci budoucích kněží a zasvěcených osob, při animaci křesťanských společenství, při duchovním vedení a podpoře rozvoje základních hodnot života a pokoje. Chceme opět vyjádřit svůj obdiv i vděčnost celé církve zasvěceným ženám a jejich schopnosti naprostého sebedarování, která jim umožňuje plně a radostně prožívat své povolání i vědomí, že jsou vyzvány k tomu, aby pomáhaly vytvářet obraz ženy naší doby.

II. Stále trvajícím dílo Ducha svatého: věrnost v novosti

Klauzurní mnišství

59. Zvláštní úvahu zasluhuje ženský zasvěcený život v kláštorech s klauzurou, kterému křesťanské společenství přiřítá nesmírnou hodnotu, neboť je znamením jedinečného spojení církve–snoubenky se svým milovaným Pánem. Život v klauzuře, který sestává především z modlitby, askeze a horlivého prohlubování duchovního života, „není nic jiného než cesta do nebeského Jeruzaléma a předjímání eschatologické církve, která bude žít v Boží blízkosti a patřit na Boha“¹³³. Ve světle tohoto povolání a poslání představuje klauzura zvláštní způsob *přebývání s Pánem*. Panny žijící v klauzuře si volí pro svůj život uzavřené místo a tak mají podíl na Kristově jedinečné chudobě tím, že se naprosto zříkají všeho, nejen věcí, ale i „prostoru“, kontaktů a množství stvořených dober. Tento jedinečný způsob darování vlastního „těla“ je uvádí hlouběji do eucharistického tajemství. Spolu s Ježíšem se i ony darují pro spásu světa. Jejich sebedarování tak kromě rozměru oběti a zadostiučinění získává také aspekt díkyčinění Otcí skrze děkování milovanému Synu.

Klauzura vyrůstající z tohoto duchovního záměru je nejen nesmírně dokonalým způsobem askeze, ale také *způsobem prožívání Kristovy Paschy*.¹³⁴ Z prožitku „smrti“ vyplývá hojnost života, která se jeví jako radostné zvěstování a prorocké předjímání možnosti, která je dána každému jednotlivci i celému lidskému rodu, totiž žít pouze pro Boha v Ježíši Kristu (srov. Řím 6,11). Klauzura symbolizuje tu *komůrku lidského srdce*, v níž je každý volán, aby žil ve spojení s Pánem. Když je přijímána jako dar a zvolena jako svobodná odpověď lásky, je místem duchovního společenství s Bohem i s bratry a sestrami, kde omezení místa i vnějších vztahů s lidmi přispívá k vnitřnímu prožívání hodnot evangelia (Jan 13,34; Mt 5,3.8).

Klauzurní společenství, „horlivě činná i oddaná kontemplaci“¹³⁵, jako obce položené na hoře nebo světla na svícnu (srov. Mt 5,14–15), i když je jejich život skromný, vzhledem k *celému společenství církve zřetelně označují cíl*, ke kterému po cestách času směřuje, vyhlížejíce budoucí završení všech věcí v Kristu Ježíši, kdy se církev „ukáže se svým Ženichem ve slávě“ (srov. Kol 3,1–4)¹³⁶ a Kristus „odevzdá své království Bohu a Otcí a zlomí vládu všech mocných knížat, mocností a sil... aby byl Bůh všechno ve všem“ (1 Kor 15,24.28).

¹³² Jan Pavel II., encyklika *Evangelium vitae* (25. 3. 1995), 99: AAS 87 (1995), 514.

¹³³ Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, instrukce o kontemplativním životě a o mnišské klauzuře *Venite seorsum* (15. 8. 1969), V: AAS 61 (1969), 685.

¹³⁴ Srov. tamtéž, I: ed. cit., 674.

¹³⁵ 2. vatikánský koncil, SC 2.

¹³⁶ LG 6.

Toužíme tedy projevit vděčnost těmto milovaným sestrám, které zároveň povzbuzujeme, aby podle svého charizmatu zůstaly věrné životu v klauzuru. Díky jejich příkladu se stále objevuje mnoho povolání k tomuto druhu života, který přitahuje hloubka snoubeneckého svazku celkově a naprosto oddaného Bohu v kontemplaci. Jako výraz čisté lásky, která je mocnější než jakýkoliv skutek, má kontemplativní život nesmírně účinnou apoštolskou i misijní působnost.¹³⁷

Otcové synody velmi zdůraznili hodnotu klauzury a rovněž ocenili požadavky, které se tu i jinde objevují a týkají se pevné disciplíny. Vše, co v této věci synoda zdůraznila, jmenovitě záměr, aby vyšší představení měli větší pravomoci při povolování výjimek z klauzury ze spravedlivého a závažného důvodu¹³⁸, bude řádně zváženo se zřetelem na proces obnovy, který začal již na 2. vatikánském koncilu.¹³⁹ Tak klauzura, která existuje v různých formách a stupních – od papežské a konstitucionální až k mnišské – bude vhodněji vyjadřovat rozmanitost kontemplativních institutů a klášterních tradic.

Jak potvrdila sama synoda, je třeba dále podporovat vznik společenství a federací klášterů, jak to doporučil již Pius XII. i 2. vatikánský koncil¹⁴⁰, zvláště tam, kde neexistují jiné účinné formy spolupráce a pomoci k tomu, aby se chránila a podporovala hodnota kontemplativního života. Organizace tohoto typu, vždy ovšem při zachování legitimní autonomie klášterů, mohou představovat velkou pomoc při řešení společných otázek, jako je vhodná obnova, formace počáteční i trvalá, vzájemná ekonomická výpomoc a reorganizace samotných klášterů.

Řeholní bratři

60. Podle tradiční nauky církve zasvěcený život podle své povahy není *ani laický ani kněžský*¹⁴¹, proto „laické zasvěcení“, ať mužů nebo žen, samo v plnosti vytváří stav profese evangelijních rad.¹⁴² Tak představuje specifickou hodnotu jak pro jednotlivé osoby, tak i pro církve, bez ohledu na to, má-li řeholní osoba kněžské svěcení nebo ne.

V souladu s učením 2. vatikánského koncilu¹⁴³ synoda vyjádřila velké ocenění toho způsobu života, v němž řeholní bratři, ať již uvnitř komunity nebo vně, konají rozličná a velmi cenná díla a tak se podílejí na úkolu hlásání evangelia a každodenního svědectví o něm skrze lásku. Jistě některé z těchto činností mohou být chápány jako *církevní služby*, které jim světuje legitimní autorita. To vyžaduje náležitou a všeobecnou formaci: především lidskou a duchovní, dále teologickou, pastorační a odbornostní.

Podle současné terminologie se „laickými společnostmi“¹⁴⁴ nazývají ty společnosti, které z vůle svého zakladatele nebo působením uznávané tradice mají takový charakter a záměry, které v sobě nezahrnují službu svátostného kněžství. Na synodě však přece často zazněl názor, že tato slova nevyjadřují náležitě všechny aspekty charakteru povolání řeholníků, kteří jsou členy těchto společností. Ti totiž vykonávají sice mnohé činnosti stejně jako věřící laici, ale přesto je konají jako osoby posvěcené a tak naznačují své nejvyšší sebedarování Kristu i církvi, každý podle svého charizmatu.

¹³⁷ Srov. sv. Jan z Kříže, *Cantico spiritual*, estr. 29, 1.

¹³⁸ Srov. CIC, kán. 667, § 4; *Propositio* 22, 4.

¹³⁹ Srov. Pavel VI., *Motu proprio Ecclesiae Sanctae* (8. 6. 1966), II, 30–31: AAS 58 (1966), 780; 2. vatikánský koncil, PC 7 a 16; Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, instrukce *Venite seorsum*, VI: AAS 61 (1969), 686.

¹⁴⁰ Srov. Pius XII., apoštolská konstituce *Sponsa Christi* (21. 11. 1950), VII: AAS 43 (1951), 18–19; 2. vatikánský koncil, PC 22.

¹⁴¹ Srov. CIC, kán. 588 § 1.

¹⁴² Srov. 2. vatikánský koncil, PC 10.

¹⁴³ Srov. tamtéž, 8.10.

¹⁴⁴ CIC, kán. 588 § 3; 2. vatikánský koncil, PC 10.

Z toho důvodu synodní otcové, aby se zabránilo každé pochybnosti nebo zaměňování se světským charakterem věřících laiků¹⁴⁵, navrhli název *společnosti řeholních bratří*.¹⁴⁶ Tento název je výstižnější zvláště proto, že slovo bratr ukazuje též na bohatou spiritualitu. „Řeholníci jsou povoláni k tomu, aby byli bratry Krista, hluboce vnitřně spojení s tím, který je „první z mnoha bratří“ (Řím 8,29); aby byli bratry mezi sebou, ve vzájemné lásce a ve společné práci pro dobro církve; bratry každého člověka ve svědectví o lásce, kterou Kristus objímá všechny, zvláště ty nejponíženější a nejpotřebnější; bratry, kteří vytvářejí plné a hlubší bratrství v celé církvi.“¹⁴⁷ Když prožívají zároveň své křesťanství i zasvěcený život, „řeholní bratří“ účinně připomínají řeholním kněžím ten základní rozměr bratrství v Kristu, na kterém se mají podílet spolu se všemi muži a ženami, a všem zvěstují Boží slovo: „Vy všichni jste bratří“ (Mt 23,8).

V souladu s rozhodnutím generální kapituly těmto společností řeholních bratří nic nebrání v tom, aby někteří jejich členové přijali svátost kněžství a sloužili tak řeholnímu společenství jako kněží.¹⁴⁸ Druhý vatikánský koncil se k tomu výslovně nijak nevyjadřuje, protože si přeje, aby společnosti bratří zachovávaly věrnost svému povolání i poslání. To je třeba také respektovat, když se jedná o otázku nástupu do úřadu vyššího představeného, protože ten zvláštním způsobem odráží charakter samotné společnosti.

Jiné pak je povolání bratří v těch společnostech, které se nazývají „kněžské“, protože podle záměru zakladatele nebo působením uznávané tradice předpokládají prožívání svátostného kněžství, jsou řízeny kněžími a jako takové jsou církevní autoritou uznávány.¹⁴⁹ V těchto společnostech je kněžská služba nezbytnou součástí jejich charizmatu a blíže určuje jejich vlastní povahu, cíl a smysl. Že jsou tito kněží nadto ještě i bratří, to naznačuje, že se podílejí na všeobecném poslání společnosti tím, že plní své úkoly jak uvnitř společenství, tak při práci apoštolské, spolu se svou kněžskou službou.

Společnosti smíšené

61. Některé řeholní společnosti, které podle zakladatelova původního záměru byly chápány jako bratrská společenství, v nichž všichni členové – kněží i nekněží – jsou si navzájem rovni, postupem času získaly novou podobu. Tyto společnosti, které se nazývají „smíšené“, mají mít stále na zřeteli charizma zakladatele a pečlivě zvážit, zda je žádoucí i možný návrat k prvotní myšlence a vůli zakladatele. Synodní otcové si přáli, aby ve společnostech tohoto druhu všichni řeholníci měli stejná práva i povinnosti, kromě těch, které vyplývají z kněžského svěcení.¹⁵⁰ Byla ustanovena zvláštní komise, která se má zabývat zkoumáním těchto otázek a jejich řešením. Je třeba vyčkat na její závěry, aby pak byly vhodně zvoleny postupy, které budou v souladu s jejím zákonným rozhodnutím.

Nové formy života podle evangelia

62. Duch svatý, který v různých dobách probudil k životu mnohé formy zasvěceného života, nepřestává v církvi působit. Ve společnostech, které již existují, podněcuje touhu obnovovat věrnost vůči prvotnímu charizmatu, a mužům i ženám naší doby uděluje nová charizmata, aby zakládali společnosti, které by byly schopné vycházet vstříc současným požadavkům. Znamením této božské aktivity jsou *nové společnosti*, které se vyznačují určitými novými charakteristickými rysy, odlišnými od tradičních.

¹⁴⁵ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 31.

¹⁴⁶ Srov. *Propositio* 8.

¹⁴⁷ Jan Pavel II., promluva na generální audienci (22. 2. 1995), 6: *L'Osservatore Romano* 23. února 1995, s. 4.

¹⁴⁸ Srov. 2. vatikánský koncil, PC 10.

¹⁴⁹ Srov. CIC, kán. 588 § 2.

¹⁵⁰ Srov. *Propositio* 10; 2. vatikánský koncil, PC 15.

Původnost těchto nových komunit spočívá často v tom, že jsou to skupiny složené z mužů i žen, duchovních i laiků, manželů i celibátníků, kteří touží žít zvláštním způsobem života a vycházejí přitom z různých tradičních forem, přizpůsobených potřebám dnešní společnosti. Jejich úkol žít podle evangelia se projevuje různě, ale všeobecně převládá silná touha po životě ve společenství, po chudobě a modlitbě. Na službě vedení a správy se podílejí kněží i laici, každý podle svých možností, a apoštolské dílo je otevřeno potřebám nové evangelizace.

Na jedné straně je zde velký důvod k radosti nad činností Ducha svatého. Na druhé straně je však třeba učinit nezbytný krok k *rozeznávání charizmat*. Aby bylo možné začít mluvit o zasvěceném životě, musí být splněn zásadní požadavek, a to že vymezení nových komunit a jejich způsobů života musí ve svých obrysech vycházet z těch základních teologických a kanonických prvků, které jsou vlastní zasvěcenému životu.¹⁵¹ Toto rozlišování jak na místní, tak na všeobecné rovině je nezbytné, aby se společně a všude projevovала poslušnost vůči Duchu svatému. Diecézní biskup ať přezkoumá svědectví života a pravost víry zakladatelů a zakladatelek těchto komunit, jakož i jejich duchovní život, jejich smysl pro církev, který je patrný při plnění misijního poslání, způsoby formace a přijímání nových členů společenství; ať posoudí případné nedostatky a trpělivě očekává plody, které se objeví (srov. Mt 7,16)¹⁵², aby mohl uznat pravost charizmatu. Zejména ať bedlivě posoudí, podle zřetelných norem, vhodnost těch členů nových společenství, kteří chtějí přijmout svátost kněžství.¹⁵³

Podle stejné zásady rozlišování není možné opominout jakožto jistý druh zasvěceného života ty zajisté velmi chvályhodné formy života, které přijímají někteří křesťanští manželé v různých církevních společenstvích a hnutích, když touží dovést k završení svou touhu po lásce jako osoby „již zasvěcené“ svátostí manželství¹⁵⁴ a slibem potvrzují zachovávání závazku čistoty, jaká je vlastní životu manželskému, a aniž by zanedbávali péči o děti, slibují také chudobu a poslušnost.¹⁵⁵ Popis charakteristických rysů těchto experimentů nemá směřovat k tomu, aby se snižovala hodnota takového zvláštního způsobu zasvěcení, kterému jistě nechybí působení Ducha svatého, jenž je ve svých darech a podnětech nekonečně bohatý.

Protože existuje takové bohatství darů a podnětů pro nové aktivity, jeví se jako vhodné *ustanovit komisi, která by zvažila otázky nových forem zasvěceného života*, aby stanovila normy autenticity, které by pomáhaly při rozlišování a posuzování těchto záležitostí.¹⁵⁶ Kromě jiných úkolů bude muset komise ve světle zkušeností posledních desetiletí posoudit, které nové formy zasvěcení může církevní autorita ve své pastýřské prozíravosti a pro všeobecný prospěch veřejně uznat a doporučit je věřícím, kteří usilují o dokonalejší křesťanský život.

Tato nová společenství života podle evangelia *nemají nahradit* výše připomenuté instituty, které i nadále zaujímají významné místo, jaké jim přiznala tradice. Také nové formy jsou darem Ducha svatého určeným k tomu, aby církev velkodušně a s neustálým nadšením následovala svého Pána, ustavičně obrácená k Bohu, který povolává podle toho, jak to požadují znamení času. Proto se může církev ukazovat světu v celé plnosti bohatství různých forem svatosti a skutků, „jako znamení a nástroj vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“¹⁵⁷. Starší instituty, z nichž mnohé prošly těžkými zkouškami, které v průběhu staletí statečně snášely, může obohatit dialog a vzájemná výměna darů se společnostmi, které vznikly v naší době.

---

¹⁵¹ CIC, kán. 573; CCEO, kán. 410.

¹⁵² Srov. *Propositio* 13, B.

¹⁵³ Srov. *Propositio* 13, C.

¹⁵⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, GS 48.

¹⁵⁵ Srov. *Propositio* 13, A.

¹⁵⁶ Srov. *Propositio* 13, B.

¹⁵⁷ 2. vatikánský koncil, LG 1.

Tak tedy životní silou rozmanitých společností zasvěceného života, od těch nejstarších až po nejnovější, a také životností nových komunit bude posilována věrnost vůči Duchu svatému, který je počátkem společenství a ustavičné novosti života.

III. Výhled do budoucnosti

Obtíže a perspektivy

63. Současné společenské změny i úbytek povolání v některých oblastech světa staví zasvěcený život do obtížné situace. Apoštolská činnost mnoha společností i sama jejich přítomnost v některých místních církvích se nachází v ohrožení. Podobně jako i jindy v historii hrozí některým institutům nebezpečí, že zanedlouho přestanou existovat. Všeobecná církev jim nepřestává být vděčná za pomoc, kterou díky svému svědectví a službě přispěly k její výstavbě.¹⁵⁸ Dnešní obtíže nezmenšily jejich zásluhy ani neodstranily výsledky jejich práce.

U jiných společností vyvstává otázka jejich nového uspořádání – reorganizace. Tento nelehký a často také trpký úkol vyžaduje úsilí a posouzení ve světle různých kritérií. Tak např. musí být zachován smysl původního charizmatu, rozvíjen bratrský život, je třeba vycházet vstříc potřebám církve jak všeobecné, tak i místní, chránit to, co svět zanedbává, svobodně a odvážně přijímat nové podoby chudoby, zvláště na těch nejchudších místech, i když půjde třeba jen o opatření menšího významu.¹⁵⁹

Četné nesnáze, které vznikají díky menšímu počtu členů i činnostem, *nesmějí žádným způsobem vést ke ztrátě důvěry v evangelijní hodnotu zasvěceného života*, který v církvi vždy bude existovat a působit. I když by jednotlivé instituty zanikly, zasvěcený život bude vždy ve věřících povzbuzovat lásku k Bohu i bratřím. Proto je třeba rozlišovat *historické poslání* jednotlivého institutu nebo formy zasvěceného života od vlastního *poslání* zasvěceného života *v církvi*, které má význam jako takové. To první se může měnit vzhledem ke změně okolností, to druhé nikdy nepřestane existovat.

To se týká jak kontemplativní formy zasvěceného života, tak i té, která se věnuje apoštolské práci. Všude stále a stále přicházejí nové podněty Ducha svatého a zasvěcený život pokračuje jako vynikající svědectví nerozlučné jednoty lásky k Bohu a k bližnímu, jako připomínka životadárné Boží lásky, která se projevuje v životě jednotlivců i společností. Obtížným situacím, které nyní nastávají, je třeba čelit s klidnou myslí a s vědomím, že od žádného z nás *se nevyžaduje úspěch, ale věrnost vlastnímu úkolu*. Je samozřejmě třeba dbát na to, aby zasvěcený život neupadal, ale jeho úpadek se neprojevuje zmenšeným počtem členů, ale zánikem duchovní věrnosti Pánu i vlastnímu povolání a poslání. Naopak ten, kdo je vůči nim věrný, podává také světu nejúčinnější svědectví o své pevné důvěře v Pána dějin, v jehož rukách jsou staletí i osudy jednotlivců, institucí i národů a také způsoby, jimiž chce v čase udělovat svoje dary. Obtížné situace a nesnáze povzbuzují zasvěcené osoby k ještě pevnější víře v Kristovu smrt a zmrtvýchvstání, které musí hlásat, aby se samy stávaly zřetelným znamením přechodu ze smrti do života.

Nové výzvy pro pastorační povolání

¹⁵⁸ Srov. *Propositio* 24.

¹⁵⁹ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna in communita „Congregavit nos in unum Christi amor“* (2. 2. 1994), 67: Città del Vaticano 1994, s. 85–86.

64. Poslání zasvěceného života a životnost společností závisí jistě především na věrnosti, s jakou zasvěcené osoby odpovídají na své povolání, a jejich existence v budoucnosti je podmíněna hlavně tím, do jaké míry *ostatní muži a ženy ochotně poslechnou Pánovo volání*. Otázka povolání je opravdovou výzvou, která se sice především obrací na řeholní společnosti, avšak týká se celé církve. Nesmírné tělesné i duševní síly jsou vynakládány na pastorační péči o povolání, ale výsledek ne vždy odpovídá očekávání či vynaloženému úsilí. Tak dochází k tomu, že povolání k zasvěcenému životu jsou hojnější v mladých církvích nebo v těch, které prošly pronásledováním pod totalitními režimy, zatímco naopak ubývají v zemích tradičně bohatých na povolání, a to i na povolání misijní.

Tato nepříznivá situace je jistou zkouškou pro samotné osoby zasvěcené, které se často ptají: cožpak jsme ztratili schopnost přitáhnout nová povolání? Je třeba vkládat důvěru v Pána Ježíše, který nepřestává volat k následování, a věřit Duchu svatému, který je původcem i podněcovatelem charizmat zasvěceného života. Když se tedy radujeme z činnosti Ducha, který Kristovu snoubenku církev stále činí mladou a způsobuje rozkvět zasvěceného života v mnoha národech, musíme zároveň hojnými modlitbami prosit Pána žně, aby poslal své církvi dělníky, kteří by zajišťovali potřeby nové evangelizace (srov. Mt 9,37–38). Je třeba zintenzívnit modlitby za povolání a zároveň také usilovně pracovat na tom, aby se jasným zvěstováním a náležitou výchovou v lidech povoláním k řeholnímu životu probouzela svobodná, odhodlaná i velkodušná odpověď, která lásku k povolání promění ve skutek.

Ježíšova výzva: „Pojďte a uvidíte“ (Jan 1,39) tvoří také dnes *zlaté pravidlo* pastorační péče o nová povolání. Chce ukázat, podle vzoru zakladatelů a zakladatelek, *úchvatnou krásu osoby Pána Ježíše* jakož i naprostého sebedarování kvůli evangeliu. Hlavním úkolem všech zasvěcených osob, mužů i žen, je odvážně, slovem i příkladem, ukazovat jedinečnou hodnotu následování Krista a posléze podporovat odpověď na podněty Ducha svatého v srdcích povolaných osob.

Po prvním nadšeném setkání s Kristem musí následovat, jak je patrné, vytrvalé úsilí o každodenní odpověď, díky které se povolání stává historií každodenního přátelství s Pánem. Proto pastorační péče o povolání má používat vhodné prostředky, jako např. *duchovní vedení*, které by podpořilo onu osobní odpověď lásky vůči Pánu, která je pro povolané osoby nezbytná k tomu, aby se mohly stát jeho opravdovými učedníky a apoštoly Božího království. Jestliže tedy rozkvět povolání v mnoha zemích světa povzbuzuje důvěru a upevňuje naději, zároveň jejich nedostatek v jiných oblastech nesmí vést ke ztrátě odvahy a unáhlenému či nerozvážnému přijímání nových členů. Je třeba, aby činnost na podporu nových povolání byla realizována tak, aby se stále více projevovala jako *společné dílo celé církve*.¹⁶⁰ To vyžaduje aktivní spolupráci pastýřů, řeholníků, rodin i vychovatelů, protože úkol každého z nich je neoddelitelnou součástí společného díla všech místních církví. Ve všech diecézích tak má vzniknout *tato společná služba*, aby spojovala a znásobovala síly, která nebude potlačovat úlohu jednotlivých institutů při získávání nových povolání, ale naopak bude jim vytvářet lepší podmínky.¹⁶¹

Tato činná spolupráce celého lidu Božího, s pomocí prozřetelnosti, jistě vyvolá hojnost Božích darů. Křesťanská solidarita štědře přispěje na pomoc krajům, které mají nedostatek řeholních povolání. U těchto národů budou hledat povolání instituty ve spolupráci s místními církvemi, v aktivní účasti na jejich pastorační činnosti.¹⁶² Nejpravdivější odpovědí na volání Ducha svatého bude spojení těch nejlepších sil při probouzení povolání, zvláště v náležité péči o pastorační mládež.

Cíle počáteční formace

---

¹⁶⁰ Srov. *Propositio* 48, A.

¹⁶¹ Srov. *Propositio* 48, B.

¹⁶² Srov. *Propositio* 48, C.

65. Zvláštní pozornost věnovalo shromáždění synody *formaci těch, kdo se chtějí zasvětit Bohu*.¹⁶³ Tato formační cesta směřuje především k tomu, aby se člověk připravoval k celkovému zasvěcení se Bohu skrze následování Krista ve službě jeho poslání. „Kladná“ odpověď na Pánovo volání a vědomé osobní přijetí dynamického rozvoje povolání tvoří nezczitelnou součást odpovědi každého povoláního jednotlivce, který má otevírat prostor svého života působení Ducha svatého a s otevřenou duší vstoupit do formačního procesu, přijímaje s důvěrou pomoc, kterou mu Pán i církve poskytují.¹⁶⁴

Proto musí formace vstupovat hlouběji do nitra osoby, tak aby jednotlivé projevy jejich postojů i chování, a to nejen ve významných okamžicích života, ale i v běžných denních situacích, vyjadřovaly její celkovou, úplnou a radostnou přináležitost Bohu.¹⁶⁵ Protože však cílem zasvěceného života je připodobnění se *Pánu Ježíši* a jeho *celkovému sebeobětování*¹⁶⁶, formace se chce zaměřit především na toto. Má to být tedy cesta postupného dosahování postoje Krista ve vztahu k Otci.

Jestliže pak toto je cílem zasvěceného života, tedy proces, který k němu vede, musí přijmout a zdůraznit především *jistý rys úplnosti*. Musí být formována celá osobnost¹⁶⁷ ve všech svých individuálních rysech, jak chování, tak smýšlení. Protože však formace je zaměřena na proměnu celé osobnosti, je jasné, že *úkol formace nikdy nekončí*. Až do konce života musí být zasvěceným osobám dána možnost prohlubovat své spojení s charizmatem a posláním vlastního institutu.

Aby mohla být formace všeobecná a úplná, má se týkat všech oblastí křesťanského i zasvěceného života. Je tedy nutno zabezpečit výchovu osobní, kulturní, duchovní i pastorační a zaměřit ji tak, aby její rozmanité aspekty byly navzájem vhodně propojeny. Počáteční formace, která je jakýmsi pozvolným procesem, orientovaným na postupné dosažení zralosti ve všech oblastech – tedy od psychologické a duchovní až po teologickou a pastorační – musí mít k dispozici dosti široký časový úsek, který tam, kde se jedná o povolání ke kněžství, se shoduje s předepsaným studijním programem, který tvoří součást širšího formačního plánu.

Úloha učitelů a učitelek

66. Bůh Otec, skrze Krista a ustavičný dar Ducha, je sám nejlepším učitelem každého, kdo se mu zasvěcuje. Avšak toto své dílo koná skrze lidské nástroje, když totiž do blízkostí toho, koho si volá, staví některé starší bratry a sestry. Formace znamená tedy spoluúčast na působení samotného Otce, který skrze Ducha svatého v srdcích mladých lidí vytváří vědomí a postoj Syna. Proto formátoři a formátorky mají být osoby, které mají zkušenosti na cestě hledání Boha, aby mohly ostatní na této cestě doprovázet. Zatímco stále horlivě sledují působení Boží lásky, mají umět poukázat také na skryté překážky a především ukazovat krásu následování Pána a hodnotu charizmatu, v němž se toto následování uskutečňuje. Se světlem duchovní moudrosti ať spojují lidské prostředky, aby napomáhaly při rozpoznání povolání a při utváření nového člověka, který má být skutečně svobodný. Hlavním nástrojem formace je soukromý rozhovor, který má být veden ve vhodném čase a vhodným způsobem, protože je to nezbytná a ověřená účinná praxe.

Ve vztahu k těmto velmi závažným úkolům jeví se jako nesmírně potřebná formace vhodných vychovatelů, kteří při své formační péči mají působit ve shodě s životem celé

¹⁶³ Srov. *Propositio* 49, A.

¹⁶⁴ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *Potissimum institutioni* (2. 2. 1990), 29: AAS 82 (1990), 493.

¹⁶⁵ Srov. *Propositio* 49, B.

¹⁶⁶ Srov. Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, instrukce *Essential elements in the Church's teaching as applied to Institutes dedicated to works of the apostolate* (31. 5. 1983), 45: EV 9, 229.

¹⁶⁷ Srov. CIC, kán. 607 § 1.

církve. Je vhodné, aby vznikala *centra pro vzdělávání formátorů*, zvláště tam, kde jsou dány vztahy s kulturou, v níž potom každý jednotlivec bude plnit své pastorační poslání. V tomto formačním úkolu ať instituty, které vznikly dříve, jsou nápomocny institutům založeným nedávno, tím, že dají k dispozici některé ze svých nejlepších členů.¹⁶⁸

Formace ve společenství a apoštolská formace

67. Protože součástí formace je nutně také vztah ke společenství, je v společnostech zasvěceného života i ve společnostech apoštolského života jejím prvním místem samo společenství. V něm je možné zároveň poznávat radosti i obtíže společného života. V bratrském společenství se každý učí žít pospolu s tím, koho Bůh postavil vedle něho, a přijímat stejně jeho kladné vlastnosti, jako i odlišnosti a jeho limity. Učí se především sdílet s ostatními dary, které on sám přijal, ale jsou určeny pro budování všech, protože „ty projevy Ducha jsou dány každému, aby mohl být užitečný“ (1 Kor 12,7)¹⁶⁹. Současně má život ve společenství od prvního okamžiku formace ukazovat hluboký misijní aspekt zasvěcení. Proto v době počáteční formace v společnostech zasvěceného života je vhodné, aby vychovatelé i vychovatelky poskytovali praktické příklady činnosti, v níž by se prostřednictvím dialogu s okolní kulturou realizovaly apoštolské záměry, dosvědčovala schopnost přizpůsobit se podmínkám a iniciativní aktivita. Jestliže na jedné straně velmi záleží na tom, aby si zasvěcená osoba postupně osvojovala evangelijní myšlení, aby tak byla schopna rozlišovat, co je dobré a co nikoliv, a to jak ve své vlastní kultuře, tak v té, do které ji posléze její činnost zavede, na druhé straně je nutné, aby se učila nesnadnému umění života v jednotě, vzájemného prolínání lásky k Bohu s láskou k bratřím a sestrám, a přitom aby zažívala zkušenost, že modlitba je duší apoštolátu, a naopak apoštolát povzbuzuje a oživuje modlitbu.

Nutnost doplnění a aktualizace vlastního programu formace (*ratio*)

68. Určitá doba vyhrazená pro formaci, která ústí do věčných slibů, je předepsána pro společnosti mužské i ženské, jedná-li se o společnosti laické. Totéž lze říci o klauzurních komunitách, jejichž úkolem bude vypracovat program formace, zdůraznit vhodné prvky formačního „ratio“ pro společnosti, které bude vystihovat jak autentickou formaci kontemplativního života, tak jeho zvláštní poslání v církvi.

Synodní otcové velmi povzbuzovali všechny společnosti zasvěceného života a společnosti života apoštolského, aby co nejdříve zformulovaly své *ratio institutionis*, tzn. program formace, vytvořený podle původního charizmatu, v němž by jasně a dynamicky byla ukázána cesta, po které je třeba jít, aby bylo v plnosti dosaženo spirituality vlastní řeholní rodiny. Toto *ratio* je dnes velmi potřebné: stanoví především pravidlo, jak předávat ducha institutu novým pokolením, aby v rozdílných nových kulturních i místních podmínkách mohly vyrašit nové výhonky na původním kmeni; zároveň objasňuje zasvěceným osobám způsob, jak si zachovat téhož ducha v různých obdobích své existence, zatímco postupují na cestě k plné zralosti víry v Krista.

Je-li tedy pravda, že obnova zasvěceného života závisí především na formaci, je rovněž pravdou, že tato formace je spjata s konkretizací *ratio*, tedy oné cesty, obohacené duchovní i pedagogickou moudrostí, která postupně krok za krokem přivádí osobu, která se chce zasvětit Bohu, k osvojení Kristových vlastností. Formace je životadárný proces, během něhož se tato osoba obrací v hloubi svého nitra k Božímu Slovu a zároveň se učí umění hledat ve světě znamení Boží přítomnosti. V dnešní době, kdy náboženské hodnoty jsou z kultury stále více a více vytlačovány, má tento formační proces velký význam ze dvou důvodů: díky němu

¹⁶⁸ Srov. *Propositio* 50.

¹⁶⁹ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna*, 32-33: Città del Vaticano 1994, s. 39-42.

osoba zasvěcená nejen že může očima víry „vidět“ Boha v tom světě, který o jeho přítomnosti neví, ale také skrze svědectví svého charizmatu jistým způsobem činí jeho přítomnost ve světě „vnímatelnou“.

Stálá formace

69. Stálá formace u společností apoštolského života i života kontemplativního vychází z vnitřní podstaty řeholního zasvěcení. Jak bylo řečeno výše, formační proces není vyhrazen pouze pro první část života, protože díky svým lidským omezením si osoba zasvěcená nikdy nemůže myslet, že již dosáhla zralosti onoho nového člověka, který za všech životních okolností v nitru prožívá ztotožnění s Kristem. *Počáteční* formace proto musí být spojena s formací *stálou*, která bude člověka utvářet v každém dni jeho života.¹⁷⁰

Je tedy velmi důležité, aby každý institut vyjádřil v rámci svého *ratio institutionis* co nejpřesněji a velmi uspořádaně svůj záměr trvalé formace, jejímž hlavním cílem je provázet jednotlivé zasvěcené osoby během celého jejich života. Nikdo totiž nemůže přestat usilovat o svůj lidský i duchovní růst; rovněž se nikdo nemůže spolehnout sám na sebe a sám svůj vlastní život usměrňovat. V žádném období života se nemůže člověk domnívat, že má takovou jistotu a horlivost, že není třeba zvláště pečovat o věrnost ve víře, tak jako není žádný lidský věk, v němž bychom si mohli myslet, že člověk již dosáhl lidské zralosti.

V dynamické síle věrnosti

70. Svěžest ducha zůstává, i když čas postupuje: duchovní mládí se projevuje v tom, že člověk v každém období života hledá a nalézá pro sebe různé nové úkoly, zvláštní způsob existence, života a lásky, sobě vlastní.¹⁷¹

V zasvěceném životě *první roky*, v nichž je člověk plně nasazen do apoštolské služby, jsou samy o sobě považovány za obtížné, protože se od života pod vedením druhých přechází do stavu *plně zodpovědnosti za vlastní dílo*. Je proto důležité, aby mladé zasvěcené osoby našly pomoc a podporu u některého bratra či sestry, kteří by jim pomáhali v plnosti prožívat mladistvou a nadšenou lásku ke Kristu.

V následujícím období vzniká jisté *nebezpečí zevšednění* pravidelných zvyků a může vzrůst i pokušení deziluze z faktu, že výsledky práce jsou nepatrné. Proto zasvěceným osobám středního věku je třeba pomáhat, aby si ve světle evangelia a původního charizmatu znovu uvědomovali svou zásadní volbu a nezaměňovali celistvost sebedarování s celkovým součtem výsledků práce. To jim umožní nalézt povzbuzení nových podnětů a nové argumenty pro plnou realizaci jejich původní volby. Toto je období, v němž se hledají zásadní hodnoty.

Období zralého věku s sebou spolu s rozvojem každé osobnosti může přinášet také nebezpečí spoléhání pouze na sebe (individualismu), které často doprovází obava, že se člověk nedokáže přizpůsobit novým časům, a proto se může projevit i jistá neshovívavost a uzavírání do sebe. Stálá formace chce nejen napomáhat dosažení vyššího stupně duchovního a apoštolského života, ale také pochopení zvláštního charakteru tohoto období existence. V něm totiž dochází k očištění osobnosti od určitých prvků a je dosahována úroveň sebeobětování, které je větší a čistší ve vztahu k Bohu a vlídnější a chápavější, velkodušnější a bohatší na lásku ve vztahu k bratřím a sestrám. Zde vzniká také dar i zkušenost prožitku duchovního otcovství a mateřství.

Starší věk klade nové otázky, kterým je třeba čelit včas prozíravou duchovní přípravou. Člověk je postupně méně aktivní, v některých případech i v důsledku nemoci nastoupí vynucená nečinnost, a vzniká zde zkušenost, která může velmi přispět k výchově každého

¹⁷⁰ Srov. *Propositio* 51.

¹⁷¹ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna*, 43-45; ed. cit., s. 52-57.

jednotlivce. Situace, která je často velmi trpká, poskytuje starší zasvěcené osobě příležitost prožívat velikonoční tajemství¹⁷² a zcela se připodobnit ke Kristu ukřižovanému, který absolutně plní Otcovu vůli a svěřuje se do jeho rukou, dokud mu neodevzdá svého ducha. Toto připodobnění je novým způsobem prožívání zasvěcení, které již není spojeno s aktivním plněním nějakého úkolu nebo s apoštolskou činností.

Když se pak *přiblíží čas ztotožnění se s poslední hodinou utrpení Páně*, zasvěcená osoba chápe, že Otec již velmi brzy završí ten tajemný proces formace, který kdysi započal. Pak bude připravena na smrt a bude ji očekávat jako poslední a nejdokonalejší skutek lásky a sebedarování.

Je třeba dodat, že i mimo různá životní období každý věk s sebou přináší krizové situace: jednak díky různým vnějším okolnostem – změna místa nebo úkolu, obtíže v práci nebo neúspěchy v apoštolské činnosti, neshody, vyloučení ze života společnosti a pod. – nebo díky okolnostem čistě osobním – různé choroby těla či duše, jistá duchovní vyprahlost, smutek, problémy v mezilidských vztazích, silná pokušení, krize víry i totožnosti, pocit marnosti atd. Když se zachování věrnosti stane těžším, je třeba zasvěcené osobě pomoci poukazem na silnější důvěru a hlubší lásku, a to jak na úrovni osobní, tak v rámci společenství. Především je v takové době nezbytná blízkost laskavého představeného, velmi potěší také pomoc nějakého bratra či sestry, jejichž starostlivá péče způsobí, že člověk znovu objeví smysl smlouvy, kterou Bůh uzavřel jako první a kterou nechce zrušit. Po absolvování určitých zkoušek tedy zasvěcená osoba přijme očistění a osvobození jako nejvýše významný úkon ztotožnění s ukřižovaným Kristem. Všechny zkoušky se pak jeví vlastně jako prozíravý a moudrý nástroj formace v rukách Otce, jako zápas ne pouze *psychologický*, v němž vlastní „já“ bojuje proti sobě a svým vlastním slabostem, ale také náboženský, protože každodenně ukazuje na přítomnost Boha a sílu kříže.

Charakter stálé formace

71. Předmětem formace je sama osoba po celou dobu svého života, jejím cílem pak úplnost lidského tvora, povolání k tomu, aby hledala miloval Boha z celého srdce, z celé mysli a ze vši své síly (srov. Dt 6,5) a bližního jako sám sebe (srov. Lv 19,18; Mt 22,37-39). Lásky k Bohu a bratřím je ohromná síla, která může pomáhat na cestě rozvoje v oblasti růstu osobnosti i věrnosti.

První místo zaujímá zcela jistě *život v Duchu*. V něm osoba zasvěcená znovu a znovu nachází svou totožnost a hluboký klid i vyrovnanost, dospívá v každodenním přijímání výzev Božího slova a nechává se vést prvotní inspirací svého institutu. Pod vedením Ducha ji okamžiky modlitby, mlčení a samoty stále chrání a následně vedou k vyprošování daru moudrosti Nejvyššího uprostřed každodenní práce (srov. Mdr 9,10).

Lidský a bratrský rozměr vyžaduje poznání sebe sama a uvědomění si vlastních omezení, aby tyto vztahy znamenaly povzbuzení a oporu na cestě k plné svobodě. V dnešní situaci nabývá zvláštního charakteru vnitřní svoboda zasvěcené osoby, její citový potenciál, schopnost sdílet se s ostatními, především v rámci vlastní komunity, klid duše, soucit s trpícími, láska k pravdě, shoda mezi slovy a skutky.

Apoštolský rozměr otevírá mysl i srdce zasvěcené osoby a činí ji pohotovou pro úsilí o neustálou činnost, jako znamení lásky Krista, který ji povzbuzuje (srov. 2 Kor 5,14). To v praxi znamená přizpůsobení metod apoštolské práce, ale současně i zachování věrnosti vůči duchu i záměru zakladatelů a tradicím později vzniklým, přičemž se zároveň respektují změněné podmínky a historické i kulturní, všeobecné i místní okolnosti jednoho každého působiště.

---

¹⁷² Srov. Kongregace pro společností zasvěceného života a společností apoštolského života, instrukce *Potissimum institutioni*, 70: AAS 82 (1990), 513-514.

Oblast kulturní a odborná předpokládá solidní teologické vzdělání, umožňující vynášet správné úsudky. Vyžaduje neustálé přizpůsobování současné době, zvláště v rozmanitých oblastech, které jsou každému charizmatu vlastní. Mysl každého jednotlivce má tedy zůstat otevřená a co nejvíce pružná, aby se služba od samého počátku utvářela s ohledem na potřeby doby a používala těch prostředků, které nabízí kulturní rozvoj.

Konečně *v oblasti charizmatu* se shromažďují všechny jiné požadavky jako v určité syntéze, která vyžaduje neustálé zkoumání různých součástí jedinečnosti vlastního zasvěcení, ne pouze aspekt apoštolský, ale také mystický a asketický. Každá zasvěcená osoba má ustavičně uvažovat o povaze svého institutu, jeho historii i poslání, aby je bylo možné dokonaleji chápat, a to na rovině osobnosti i celého společenství.¹⁷³

III. kapitola: SLUŽBA LÁSKY (*servitium caritatis*)

Zasvěcený život jako projev Boží lásky ve světě

Zasvěcení, aby plnili poslání

72. Podle obrazu Ježíše, milovaného Syna, kterého Otec „posvětil a poslal do světa“ (Jan 10,36), také ti, které Bůh povolal, aby ho následovali, jsou posvěcováni a je jim svěřen úkol, aby mezi lidmi následovali jeho příkladu a všude šířili jeho dílo. To se zásadním způsobem dotýká každého učedníka, především však těch, kteří jsou ve zvláštní formě zasvěceného života voláni k tomu, aby Krista následovali „těsněji“ a aby on byl v jejich životě „naprosto vším“. Proto jejich povolání předpokládá *celkové odevzdání se svému úkolu*; ba dokonce pod vlivem Ducha svatého, který je původcem každého povolání a každého charizmatu, sám zasvěcený život se stává určitým posláním, takovým, jakým byl i celý Ježíšův život. Slib (profese) evangelijních rad, který člověka naprosto osvobozuje pro hlásání evangelia, má v tomto směru zásadní význam. Je třeba zdůraznit, že *toto poslání je velmi důležité pro každou společnost*, a to nejen pro společnosti činného života apoštolského, ale i pro společnosti kontemplativní.

Dříve než se poslání projeví vnějšími skutky, musí být Kristus hlásán světu osobním svědectvím mezi lidmi. To je teprve výzva, to je základní úkol zasvěceného života! Čím více se kdo stává podobným Kristu, tím více ukazuje jeho přítomnost a činnost ve světě pro spásu lidí.

Lze říci, že zasvěcená osoba se ocitá „v misijní situaci“ již díky svému zasvěcení, kterým vydává svědectví podle záměru svého institutu. Jakkoliv zakladatelské charizma přikazuje pastorační práci, tím spíše musí být vyžadováno také svědectví života i apoštolské působení a rozvoj osobnosti: obojí zprostředkuje Krista, který jako zasvěcený vyznačuje Otcovu slávu a zároveň je poslán do světa pro spásu bratří a sester.¹⁷⁴

Řeholní život má ještě jeden další a zvláštní prvek, který je součástí Kristova misijního úkolu, a to *bratrský život ve společenství pro misii*. Řeholní život bude tím více apoštolský,

¹⁷³ Srov. tamtéž, 68; tamtéž 512.

¹⁷⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 46.

čím niterněji se spojí s Pánem Ježíšem, čím více bude mít život společenství bratrské rysy a čím horlivější bude oddanost vlastnímu poslání institutu.

Ve službě Bohu a člověku

73. Zasvěcený život má také prorocký úkol *připomínat Boží záměr s lidmi a naplňovat ho*, v souladu s tím, jak je zvěstován v Písmu svatém a jak je patrný při pečlivém zkoumání znamení prozíravé Boží činnosti v celé lidské historii. Je to záměr zachovat a znovu získat lidský rod (srov. Kol 2,20-22). Aby náležitě plnily tento úkol, musí zasvěcené osoby prožít hlubokou zkušenost s Bohem, uvědomit si výzvy své doby a pochopit s pomocí Ducha svatého a jeho daru rozlišování jejich skrytý teologický význam. Ve skutečnosti se za historickými událostmi často skrývá Boží výzva, aby lidé jednali náležitě a ve shodě s jeho záměry také v událostech naší doby.¹⁷⁵

Rozpoznávání znamení doby se musí díť, jak zdůraznil 2. vatikánský koncil, ve světle evangelia, aby bylo možné „odpovídat na věčné otázky, které si lidé kladou: jaký je smysl přítomného a budoucího života a jaký je jejich vzájemný vztah“¹⁷⁶. K tomu je nezbytné otevřít duši vnitřním radám Ducha, který volá k hlubšímu pochopení záměrů prozřetelnosti. Duch sám vyzývá zasvěcený život, aby vytvářel nové odpovědi na otázky dnešního světa. Jsou to Boží výzvy, které jsou schopny věrně přijmout jenom duše zvyklé hledat ve všem Boží vůli. Pak budou také schopny rozhodně je převádět do konkrétních činů, které jsou v souladu s jejich prvotním charizmatem a zároveň s požadavky daných historických okolností.

Někdy se zdá, že tyto četné otázky a problémy znamenají pro zasvěcený život jisté nebezpečí a ohrožení. Přesto zasvěcené osoby nemohou jednat jinak, než že věnují své myšlenky a modlitby potřebám celého světa, přičemž zároveň horlivě pracují v oblastech naznačených v zakladatelském charizmatu. Je zřejmé, že jejich duše oddaná Bohu musí být řízena *nadpřirozeným úsudkem*, schopným rozlišit to, co je z Ducha, od věcí opačných (srov. Gal 5,16-17.22; 1 Jan 4,6). Zároveň si díky své věrnosti řeholi a konstitucím zachovávají plné společenství s církví.¹⁷⁷

Tímto způsobem zasvěcený život nejen že bude číst znamení času, ale přispěje také k vypracování a uskutečňování plánů *nové evangelizace* v situaci dnešní doby, v oné jistotě víry, že Duch svatý může dát vhodné odpovědi i na ty nejobtížnější otázky. I zde bude prospěšné řídit se tím, co vždy zdůrazňovaly vynikající autority v oblasti apoštolské činnosti: je třeba důvěřovat v Boha, jako by vše záleželo jen na něm, a současně pracovat s největším úsilím tak, jako by vše záviselo jen na nás.

Spolupráce v církvi a apoštolská spiritualita

74. Všechno je třeba dělat *ve společenství a v dialogu* s ostatními součástmi církve. Misijní výzvy jsou takového druhu, že nemohou být účinně splněny bez společné práce všech členů církve, jak při programovém vytváření, tak při konkrétní realizaci. Jednotlivci totiž těžko nacházejí úplnou odpověď, ta může vyplýnout pouze ze srovnání a dialogu. Především aktivní spolupráce mezi charizmaty má nutně za následek nejen jejich vzájemné obohacení, ale také větší účinnost misijní práce. Zkušenost nedávné doby výmluvně potvrzuje, že „dialog je novým jménem pro uskutečňování lásky v praxi“¹⁷⁸, zvláště lásky v církvi, pomáhá totiž tomu, aby otázky byly nahlíženy ve svých pravdivých aspektech a dává větší naději na jejich úspěšné řešení. Protože zasvěcený život pěstuje hodnotu bratrského života, sám je nám předkládán jako vynikající zkušenost dialogu. Tak může přispět k vytváření ducha vzájemné

¹⁷⁵ Srov. *Propositio* 35, A.

¹⁷⁶ GS 4.

¹⁷⁷ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 12.

¹⁷⁸ Pavel VI., encyklika *Ecclesiam suam* (6. 8. 1964), III: AAS 56 (1964), 639.

tolerance, v němž různé církevní subjekty, při respektování vzájemné důstojnosti a vlastní totožnosti, se s větší vnitřní shodou setkávají ve společenství církve při službě velkému všeobecnému poslání.

Konečně společnosti, které jsou nějakým způsobem zapojeny do apoštolské práce, mají rozvíjet *skutečnou spiritualitu činnosti*, která vidí ve všech věcech Boha a všechny věci v Bohu. „Je třeba si uvědomit, že tak jako je jistě správný pořádek života, v němž se od aktivního směřuje ke kontemplativnímu, tak zase je užitečné, aby se od kontemplativního duše vracela k aktivnímu, aby díky tomu, co mysl v kontemplaci nadchlo, i aktivní život se stával dokonalejším. Aktivita nás tedy má přivádět ke kontemplaci a jindy zase od toho, co jsme uvnitř myslí při kontemplaci spatřili, je lépe přejít zase zpět k aktivitě.“¹⁷⁹ Sám Ježíš nám dal dokonalý příklad toho, jak je možné spojit společenství s Otce s velmi aktivním životem. Jestliže život nesměřuje neustále k tomuto spojení s Otce, člověku ustavičně hrozí nebezpečí vnitřní rozkolísanosti, rozpolcenosti a záhuby. Těsné spojení kontempace a aktivity dovoluje dnes stejně tak jako dříve podnikat i ty nejobtížnější činnosti.

I. Láska až do krajnosti

Je třeba milovat Kristovým srdcem

75. „Protože miloval svoje, kteří byli ve světě, projevil jim lásku až do krajnosti. A při večeři... vstal..., začal učedníkům umývat nohy a utírat jim je zástěrou, kterou měl uvázanou kolem pasu.“ (Jan 13,1-2.4-5)

Při mytí nohou odkryl Ježíš hloubku lásky Boha k lidem: v něm samém se Bůh dal do služby člověku! Současně odhaluje smysl křesťanského života a ještě plněji zasvěceného života, který je *životem sebeobětující lásky*, konkrétní a ochotné služby. Zasvěcený život se dává na cestu následování Syna člověka, který „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil“ (Mt 20,28), a vyznačuje se, přinejmenším v těch lepších obdobích své velmi dlouhé historie, právě tímto „mytím nohou“, tedy službou především chudým a potřebným. Jestliže na jedné straně v kontemplaci hledí na nejvyšší tajemství Slova v náruči Otce (srov. Jan 1,1), na druhé straně následuje totéž Slovo, které se stalo tělem (srov. Jan 1,14), které zapomíná na sebe a ponižuje se, aby sloužilo lidem. Osoby, které jdou za Kristem po cestě evangelijních rad, touží také dnes kráčet tam, kam on je předešel, a činit totéž, co činil on.

Kristus k sobě neustále povolává nové učedníky, muže i ženy, s nimiž skrze vylití Ducha svatého (srov. Řím 5,5) sdílí Boží agapé a svůj způsob lásky a které také vede k tomu, aby i oni sloužili druhým svým pokorným sebedarováním, které se vzdává všech soukromých zájmů. Petrovi, který byl při události proměnění uchvácen září a volá: „Pane, je dobře, že jsme tady“ (Mt 17,4), je adresována výzva, aby se vrátil na cesty vedoucí do světa a pokračoval ve službě Božímu království: „Sestup, Petře, toužil jsi odpočívat na hoře, sestup, hlásej slovo, říkej ho, ať je to vhod či nevhod, naléhej, povzbuzuj, dodávej odvahy s velkodušností i velkou dovedností. Pracuj, namáhej se, snášej také utrpení, abys to, co je naznačeno bílým oděvem Pána, také ty mohl v lásce dosáhnout skrze záři a krásu dobrého díla.“¹⁸⁰ Pohled upřený na tvář Páně nezmenšuje v apoštolovi jeho vědomí povinnosti vůči lidem, naopak – když mu dává novou sílu odkazem na dějiny spásy, činí ho zároveň schopným osvobodit tyto dějiny od všeho, co je zkresluje.

Hledání Boží krásy vybízí zasvěcené osoby, aby pečovaly o Boží obraz, který je různě pokřiven na tvářích bratří a sester: jsou to tváře znetvořené hladem, obličej oklamané sliby politiků, zklamané tváře těch, kteří vidí, že jejich kultura je v opovržení, obličej zastrašené

¹⁷⁹ Sv. Řehoř Veliký, *Hom. in Ezech.*, II, 11: PL 76, 954-955.

¹⁸⁰ Sv. Augustin, *Sermo* 78, 6: PL 38, 492.

každodenním a neskrývaným násilím, vyděšené obličej dětí, tváře urážených a ponižovaných žen, tváře hladových pocestných, kteří nenašli vhodné útočiště, a konečně tváře starých lidí bez sebemenších prostředků potřebných k důstojnému životu.¹⁸¹ Tímto způsobem, totiž výmluvností svých skutků, ukazuje zasvěcený život, že Boží láska je základem a impulzem nezištné a obětavé činné lásky. O tom byl přesvědčen i sv. Vincenc z Paula, který Dcerám křesťanské lásky dal tento program pro život: „Duch společnosti spočívá v tom, že se odevzdáváte Bohu, abyste milovaly našeho Pána a sloužily mu viditelně i v duchu, a to v chudých lidech, v jejich domovech i jinde, a pečujete o chudé dívky, děti, o všechny, které vám pošle Boží prozřetelnost.“¹⁸²

Mezi mnohými různými druhy lásky tou, která lidem ve vlastním slova smyslu ukazuje „lásku až do krajnosti“, je dnes jistě horlivé hlásání Ježíše Krista těm, kteří ho ještě nepoznali nebo kteří na něho zapomněli, a zvláště chudým.

Vlastní přínos zasvěceného života pro evangelizaci

76. Zvláštní přínos zasvěcených osob pro evangelizaci spočívá především v jejich životě, který je naprosto oddán Bohu a bratřím podle vzoru nejmilejšího Spasitele, který se z lásky k lidem stal služebníkem. V díle spásy totiž všechno má počátek v účasti na božské *agapé*. Svým zasvěcením a naprostým odevzdáním zasvěcené osoby zpřítomňují a zviditelňují milujícího Krista Spasitele, který sám je zasvěcen Otci a oddaný svému poslání.¹⁸³ Kdykoliv se zasvěcené osoby nechávají jím uchvátit (srov. Flp 3,12), dosvědčují, že chtějí být jakýmsi pokračováním jeho lidské existence.¹⁸⁴ Zasvěcený život je výmluvným svědectvím, že člověk může tím lépe sloužit Kristu ve svých bližních, čím více z Krista žije, tím, že stojí v prvních řadách misie a je ochoten podstoupit i ta největší nebezpečí.¹⁸⁵

První evangelizace: zvěstovat Krista národům

77. Kdo miluje Boha, Otce všech lidí, musí milovat také své bližní, ve kterých poznává své bratry a sestry. Proto se nemůže stát, že by zůstal lhostejným, když vidí, že mnozí z nich ještě nepoznali plné zjevení Boží lásky v Kristu. Zde tedy v poslušnosti vůči Kristovu přikázání vzniká ona misijní výzva *ad gentes*, na niž má účast každý uvědomělý křesťan společně s církví, která má ve své podstatě misijní charakter. Misijní horlivost se pak projevuje především u členů společností zasvěceného života, a to jak kontemplativního, tak činného.¹⁸⁶ Zasvěcené osoby jsou vázány povinnostmi zpřítomňovat Krista čistého, chudého a poslušného, oddaného misii a modlitbě¹⁸⁷ také mezi nekřesťany.¹⁸⁸ Zachovávají dynamickou věrnost svému charizmatu, a protože jsou hlouběji oddány Bohu¹⁸⁹, cítí, že jsou nezbytně zvláštním způsobem spolupráce začleněny do misijní činnosti církve. Mnohá četná svědectví svatých duší dokládají neslábnucí misijní úsilí, které je pro zasvěcený život

¹⁸¹ Srov. IV. generální konference biskupů Latinské Ameriky, dokument Nová evangelizace, lidský pokrok a křesťanská kultura, závěr, č. 178, CELAM 1992.

¹⁸² *Correspondance, Entretien, Documents*. Conférence „Sur l'esprit de la Compagnie“ (9. 2. 1653), ed. Coste IX, Paris 1923, s. 592.

¹⁸³ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *Essential elements*, 23-24: EV 9, 202-204.

¹⁸⁴ Srov. bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice, *O mon Dieu. Trinité que j'adore*, Ouvres completes, Paris 1991, 199-200.

¹⁸⁵ Srov. Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 69: AAS 68 (1976), 59.

¹⁸⁶ Srov. *Propositio* 37, A.

¹⁸⁷ Srov. LG 44; 46.

¹⁸⁸ Srov. LG 46; Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 69: ed. cit., 59.

¹⁸⁹ Srov. 2. vatikánský koncil, AG 18.40.

charakteristické. Například sv. Terezie z Lisieux mnohokrát vyjádřila touhu „milovat Tě a dělat vše pro to, abys byl milován“, nebo sv. František Xaverský formuloval svou horlivost takto: „Kdyby si uvědomili, že náš Pán a Bůh bude od nás žádat počet z darů, které jsme dostali, mnozí by se snažili, aby duchovní nástroje i cvičení užívali tak, aby mohli poznávat a v nitru svých duší pochopit Boží vůli a jí se neustále podřizovat spíše než vlastním pocitům. Ať řeknou: ‚Pane, hle, tady jsem, co chceš, abych učinil? Pošli mě tam, kam budeš chtít.‘“¹⁹⁰

Přítomní ve všech končinách země

78. „Láska Kristova nás nutí“ (2 Kor 5,14): členové každého institutu musí být schopni říkat s apoštolem totéž. Úkolem zasvěceného života je totiž pracovat v každé oblasti světa na upevnění a šíření Kristova království, aby všude, i v těch nejvzdálenějších končinách, byla přinášena radostná zvěst evangelia.¹⁹¹ Skutečně, zprávy o misijní činnosti svědčí o velikém dobrodiní, které zasvěcené osoby zprostředkovaly při evangelizaci národů: od nejstarších mnišských rodin až po nejmladší společnosti, které se věnují misii *ad gentes*, od společností aktivního života až po ty kontemplativní¹⁹², nesčetné osoby spojily své síly k této „podstatné a nikdy neukončené hlavní činnosti církve“¹⁹³, protože se obrací k rostoucímu množství těch, kdo Krista neznají.

Také dnes tato povinnost naléhavě vyzývá společnosti zasvěceného života i společnosti života apoštolského: hlásání Kristova evangelia vyžaduje z jejich strany co největší účast. Také společnosti, které nově vznikají a pracují v nejmladších církvích, jsou zvány, aby se otevřely misii mezi nekřesťany ve svých vlastních zemích i v zahraničí. Ačkoliv existují zřetelné nesnáze, kterým mohou být tyto instituty vystaveny, je přesto velmi vhodné, aby si všichni připomínali, že „víra zesílí předáváním“¹⁹⁴ a že také zasvěcený život se posiluje misíí, která v něm probouzí novou horlivost a nové podněty pro činnost a obnovuje jeho věrnost. Ze své strany misijní činnost otevírá rozsáhlé oblasti pro přijetí mnoha různých forem zasvěceného života.

Zasvěceným ženám a řeholním bratřím laikům, jakož i členům sekulárních společností nabízí misie *ad gentes* zvláštní a jedinečné příležitosti, aby konali dílo, které je velmi účinné. Sekulární společnosti díky své přítomnosti v různých oblastech, které jsou charakteristické pro světská povolání, mohou významným podílem přispět k evangelizaci oblastí a struktur a také zákonů, jimiž se řídí lidská společnost. Jsou rovněž schopny vydávat svědectví o evangelijních hodnotách mezi lidmi, kteří dosud nedošli k poznání Krista, a tak vnášejí do misijní činnosti vlastní přínos.

Je třeba zdůraznit, že v krajích, kde jsou zakořeněna nekřesťanská náboženství, má velký význam existence zasvěceného života, ať už se projevuje v práci výchovné či humanitární, nebo ve znamení kontemplativního života. Proto má být podněcováno v nových církvích vytváření společenství oddaných kontemplaci, „protože rozjímavý život náleží k plně rozvinuté přítomnosti církve“¹⁹⁵. Vhodnými prostředky je pak třeba rozvíjet rovnocennou účast mnohotvárných forem zasvěceného života po celém světě, aby odtud bylo obnovováno nové nadšení pro evangelizaci, k čemuž může pomáhat jak vysílání misionářů a misionářek, tak nezbytná pomoc společností zasvěceného života, poskytovaná potřebným diecézím.¹⁹⁶

¹⁹⁰ Dopis druhům, kteří žijí v Římě, z města Cochin, 15. 1. 1544: Monumenta Historica Societatis Iesu 67 (1944), 166-167.

¹⁹¹ Srov. 2. vatikánský koncil, LG 44.

¹⁹² Srov. Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio* (7. 12. 1990), 69: AAS 83 (1991), 317-318; *Katechismus katolické církve* 927.

¹⁹³ Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio*, 31: ed. cit., 277.

¹⁹⁴ Tamtéž, 2: ed. cit., 251.

¹⁹⁵ 2. vatikánský koncil, AG 18; Srov. Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio*, 69: ed. cit., 317-318.

¹⁹⁶ Srov. *Propositio* 38.

Hlásání Krista a inkulturace

79. Hlásání Krista „má v misiích vždy přednost“¹⁹⁷ a jeho „cílem je křesťanské obrácení, tj. plná a upřímná příslušnost ke Kristu a jeho evangeliu“¹⁹⁸. Mezi misijní práce patří také inkulturační procesy a mezináboženský dialog. Inkulturační výzvu musí zasvěcené osoby přijmout jako povzbuzení k plodné spolupráci s Boží milostí ve shodě s různými podobami lidské kultury. To vyžaduje vážnou přípravu každého jednotlivce ve spojení s darem zralého úsudku, věrnou shodu s principy ortodoxní nauky, pravdy a s příkázáními církevního společenství.¹⁹⁹ S pomocí charizmatu zakladatelů a zakladatelek mohly četné zasvěcené osoby vstupovat do různých kulturních situací a prožívat totéž, co Kristus, který „sám sebe se zřekl a vzal na sebe přirozenost služebníka“ (Flp 2,7), trpělivě a odvážně usilovat o dialog a tak navazovat plodné kontakty s co nejrůznějšími národy, předávající každému z nich zvěst o spáse. Také dnes mnoho z nich dokáže hledat a odkrývat v dějinách jednotlivých lidí i celých národů stopy přítomnosti Boha, který vede celý lidský rod k tomu, aby byl schopen rozeznávat znamení jeho vůle ke spáse. Takové hledání je jistě velmi prospěšné také pro osoby zasvěcené: hodnoty nalezené u různých civilizací v nich mohou povzbudit hlubší hledání vlastní křesťanské kontempace, větší účast ve společenství, pohostinnost, respektování lidské osobnosti a ohled k její přirozené podstatě.

Pro skutečnou inkulturaci je nezbytná podobnost s Pánem, který se stal člověkem a přišel mezi nás s láskou a pokorou. Proto zasvěcený život velmi vhodně formuje osoby pro účast na práci v oblasti inkulturace, protože je činí nezávislými na materiálních věcech i na projevech vlastní kultury. S takovými pocity když se zcela oddávají poznávání a porozumění různých kultur, jsou schopny lépe rozeznávat jejich opravdové hodnoty i nejlepší způsob, jak je obsáhnout a zdokonalit s pomocí svého vlastního charizmatu.²⁰⁰ Nelze však zapomínat, že mnohé staré kultury jsou tak hluboce spojeny s náboženskými projevy, že často právě náboženství vyjadřuje transcendentní rozměr samotné kultury. Zde musí být opravdová inkulturace nutně spojena s vážným a otevřeným mezináboženským dialogem, který „nestojí v protikladu vůči misii *ad gentes*... a neosvobozuje od hlásání evangelia“²⁰¹.

Inkulturace zasvěceného života

80. Sám zasvěcený život, který je ve svém základě nositelem evangelijních hodnot, tam, kde je autenticky prožíván, může znamenat zvláštní přínos pro výzvy k inkulturaci. Protože je totiž sám znamením prvenství Boha a jeho království, stává se zároveň pobídkou, která může prostřednictvím dialogu pohnout svědomím lidí. Jestliže si totiž zasvěcený život uchovává svou vlastní prorockou sílu, stává se uvnitř jakékoliv kultury kvasem evangelia, který je schopen očistit ji a rozvíjet. To dokazuje historie mnoha svatých mužů i žen, kteří se v různých dobách hlouběji ponořili do problémů vlastní epochy. Způsob života podle evangelia je významným zdrojem a příkladem pro vytváření nové kultury. Kolik jen bylo zakladatelů a zakladatelek, kteří, i když si uvědomovali svá vlastní omezení, chápali rozmanité požadavky své doby a vycházeli jim vstříc s odpovědí, která se stala prakticky programem kulturní obnovy.

Společenství řeholních společností i společností apoštolského života mohou sloužit jako jisté a významné kulturní příklady, když podávají svědectví evangelijního způsobu života,

¹⁹⁷ Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio*, 44: ed. cit., 290.

¹⁹⁸ Srov. tamtéž, 46: ed. cit., 292.

¹⁹⁹ Srov. tamtéž, 52-54: ed. cit., 299-302.

²⁰⁰ Srov. *Propositio* 40, A.

²⁰¹ Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio*, 55: ed. cit., 302; Srov. Papežská rada pro interreligiózní dialog a Kongregace pro evangelizaci národů, instrukce *Dialogo e annuncio. Riflessioni e orientamenti* (19. 5. 1991), 456: AAS 84 (1992), 429-430.

který znamená vzájemné přijetí v různosti, respektování autority, společné sdílení dober hmotných i duchovních, mnohonárodní smýšlení, vzájemnou spolupráci mezi kongregacemi a umění naslouchat mužům i ženám naší doby. Způsob života a uvažování toho, kdo Krista následuje v těsné blízkosti, totiž *vytváří jistou a pevnou vztahovou kulturu*, osvětluje to, co je proti člověku, a svědčí o tom, že pouze Bůh dává věcem smysl a naplnění. Opravdová inkulturace pak působí, že zasvěcené osoby důsledně dodržují evangelijní zásady, a to ve vztahu k charizmatu každého institutu a k povaze toho národa, v němž působí. Z této plodné shody vyplývají způsoby života a pastorační prostředky, které se mohou stát zárodky obohacení pro celý institut, jestliže ovšem souznějí s původním charizmatem a s jednotící činností Ducha svatého. V tomto procesu, který vyžaduje dar rozeznávání i odvahy, dialog i evangelijní podněty, bude správnost cesty posuzovat Svatý stolec, jemuž je svěřen úkol povzbuzovat evangelizaci kultur, podporovat její rozvoj a potvrzovat, zda konkrétní výsledky k ní směřují²⁰²; „je to obtížný úkol a vyžaduje velkou prozíravost, protože uprostřed neustálého kulturního vývoje se zabývá otázkou věrnosti církve vůči evangeliu a apoštolské tradici“²⁰³.

Nová evangelizace

81. Aby se vhodným způsobem vycházelo vstříc výzvám, které naše doba adresuje nové evangelizaci, je především třeba takového zasvěceného života, který se bez ustání nechá oslovovat zjeveným Slovem a zároveň i znameními doby.²⁰⁴ Známe mnoho mužů a žen, hlásajících evangelium, kteří byli nejprve sami osloveni evangelizací. To je nám poučením, že i dnes je třeba, aby lidé byli oslovováni těmi, kdo se v lásce oddali Pánu a jeho evangeliu. „Z vlastní podstaty svého povolání jsou zasvěcené osoby vedeny k tomu, aby dokazovaly jednotu mezi svou vlastní evangelizací a svědectvím, mezi vnitřní obnovou a apoštolskou horlivostí, mezi bytím a konáním, když přitom jasně ukazují stále živoucí sílu, plynoucí z prvního z obou těchto prvků.“²⁰⁵

Stejně jako i v jiných dobách, nová evangelizace bude jen tehdy účinná, bude-li schopna hlásat ze střech to, co nejdříve zakusila v hluboce niterném sejetí s Pánem. K tomu je třeba nadšených osobností, které planou horlivým žářem světců. Od zasvěcených mužů a žen vyžaduje nová evangelizace *plné uvědomění si teologického smyslu výzev naší doby*. Tyto požadavky je třeba zvažovat pečlivým a společným úsudkem, s ohledem na vlastní obnovování misie. Při hlásání Pána Ježíše musí být statečnost doprovázena důvěrou v činnost prozřetelnosti, která ve světě vše uspořádává „moudře, i v nepříznivých okolnostech, vždy pro dobro církve“²⁰⁶.

Aby se společnosti plodně zapojovaly do procesu nové evangelizace, je velmi důležitá jejich věrnost původnímu zakladatelskému charizmatu, spojení s těmi, kteří se také věnují práci pro církev, zvláště s pastýři, a účinná spolupráce se všemi lidmi dobré vůle. To vyžaduje rozeznávání požadavků Ducha svatého v jednom každém institutu, ať už v těch oblastech, kde právě není patrný velký rozvoj, tak i jinde, kde jsou náznaky úspěšné obnovy. Zasvěcené osoby, věrní myšlenky zakladatelů, ať jsou na všech místech i v nepříznivých obtížných situacích hlasateli Pána Ježíše, připraveny k moudrému odpovídání na požadavky evangelizace, které vyplývají z neklidného lidského srdce a z jeho nezbytných potřeb.

²⁰² Srov. *Propositio* 40, B.

²⁰³ Jan Pavel II., posynodální apoštolská adhortace *Ecclesia in Africa* (14. 9. 1995), 62: L'Osservatore Romano, 16. 9. 1995, s. 5.

²⁰⁴ Srov. Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 15: AAS 68 (1976), 13-15.

²⁰⁵ Biskupský synod, IX. řádné všeobecné zasedání, *Relatio ante disceptationem*, 22: L'Osservatore Romano, 3 - 4. 10. 1994, s. 12.

²⁰⁶ Jan XXIII., zahajovací řeč na 2. vatikánském koncilu (11. 10. 1962): AAS 54 (1962), 789.

Činná láska k chudým a úsilí o spravedlnost

82. Na samém začátku své služby, v nazaretské synagoze, prohlašuje Ježíš, že je posvěcen Duchem svatým, aby chudým přinesl radostnou zvěst, vyhlásil zajatým propuštění, slepým navrátil zrak, propustil zdeptané na svobodu a vyhlásil milostivé léto Páně (srov. Lk 4,16-19). Církev přijímá na sebe Kristovo poslání, hlásá evangelium všem lidem a zároveň se dává zcela k dispozici do služby bližním. Ale s obzvláštní péčí, či spíše ještě „s větší láskou“ se obrací k těm, kdo *jsou nejslabší*, a proto potřebují větší pomoc. „Chudí“, kteří jsou utlačováni, se vyskytují ve všech oblastech života: ti, kdo žijí na okraji společnosti, staří, nemocní, děti, všichni, kdo jsou společností považováni za „nejnižší“ a ubohé.

Tato péče o chudé je vlastní dynamické síle lásky, která je prožívána podle Krista. Jsou k ní vyzváni všichni Kristovi učedníci; ti pak, kdo touží Pána blíže následovat a napodobovat jeho život, musí cítit, že jsou do ní zapojeni zcela jedinečným způsobem. Odpověď jejich nitra na Kristovu lásku je vede k tomu, aby žili způsobem života chudých a stavěli se na jejich stranu. Proto musí každý institut, ve shodě se svým charizmatem, *zvolit skromný a strohý způsob života*, a to jak života jednotlivých jeho členů, tak i celé komunity. Zasvěcené osoby, které budou posilovány tímto svědectvím života a zvolí si životní styl shodný se smýšlením své původní volby, osvobozený od veškeré politické ideologie, budou moci za svou osobu nedbat na projevy bezpráví, kterými trpí tolik Božích synů a dcer, a věnovat se plně prosazování spravedlnosti v těch sociálních oblastech, ve kterých se pohybují.²⁰⁷ Tak se také v dnešním světě skrze svědectví nesčetných zasvěcených osob znovu uskutečňuje ono vlastní sebeobětování zakladatelů a zakladatelek, kteří svůj život věnovali tomu, aby sloužili Pánu uprostřed chudých. Neboť Kristus „je zde přítomen ve svých chudých... Jako Bůh je bohatý, jako člověk chudý. A stejný člověk již bohatý vstoupil do nebe a sedí po pravici Otce: ale zároveň dále zde na zemi chudý má hlad, žízeň a je nahý.“²⁰⁸

Evangelium se uskutečňuje skrze milosrdnou lásku, která je slávou církve a znamením její věrnosti vůči Pánu. To dokládá i celá historie zasvěceného života, který lze chápat jako živoucí doklad Ježíšových slov: „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25,40). Velmi mnoho institutů, zvláště v poslední době, vzniklo právě proto, aby pomáhaly chudým ve všech situacích. Ale péče a starost o chudé, jako je modlitba, laskavé přijetí a pohostinnost, ve své podstatě vyplývají z charakteristiky různých forem zasvěceného života také tam, kde tento cíl nebyl původně stanoven, tedy i z charakteristiky kontemplativního života. Jak by tomu mohlo být jinak, když Kristus, kterého potkáváme v kontemplaci, je týž jako ten, který žije a trpí v chudých? Historie zasvěceného života v tomto ohledu oplývá slavnými a velmi vhodnými příklady. Svátý Pavel z Noly, který rozdal chudým svůj majetek a zcela se zasvětil Bohu, vystavěl celý svého kláštera nad hospicem, určeným pro ubožáky. Radoval se z pomyšlení na tu „vzájemnou výměnu darů“: chudí, o které se staral, svou modlitbou upevňovali „základy“ jeho domu, oddaného zcela chválení Boha.²⁰⁹ Sv. Vincenc z Paula říkával často: „kdykoliv je někdo požádán, aby přerušil modlitbu a pomohl nějakému chudákovi v jeho nouzi, modlitba ve skutečnosti nepřestává, protože ‚Bůh je opouštěn pro Boha‘“.²¹⁰

Sloužit chudým je skutek evangelizace a současně pro zasvěcený život i znamení věrnosti vůči evangeliu a výzva k neustálému obrácení, protože – jak říká sv. Řehoř Veliký – „láska podivuhodným způsobem stoupá k výšinám, když se milosrdně sklání k nejnižším potřebám

²⁰⁷ Srov. *Propositio* 18.

²⁰⁸ Sv. Augustin, *Sermo* 123, 3–4: PL 38, 685-686.

²⁰⁹ Srov. *Carmen* XXI, 386-394: PL 61, 587.

²¹⁰ *Corrèspondance, Entretiens, Documents*. Conférence „Sur les Regles“ (30. 5. 1647), ed. Coste, IX, Paris 1923, s. 319.

bližních; a když se laskavě obrací ke slabým, právě tím se stává silnou k dosahování vrcholů“²¹¹.

Péče o nemocné

83. Velmi mnoho zasvěcených osob, zvláště žen, pokračuje ve chvályhodné tradici a koná svůj apoštolát v oblasti zdravotní péče, ve shodě s charizmatem svého institutu. V průběhu staletí mnohé zasvěcené osoby *věnovaly svůj život* službě bratřím, zasaženým zhoubnou nemocí, a tak dokazovaly, že vydanost až po samou mez hrdinství patří k prorockému charakteru zasvěceného života.

S obdivem a s díky pohlíží církve na tolik zasvěcených, kteří přinášejí velký vklad do jejího misijního poslání tím, že pečují o nemocné a trpící. Pokračují tak v oné službě milosrdenství Krista, který „všude procházel, prokazoval dobrodiní... a uzdravoval všechny“ (Sk 10,38). Ve stopách tohoto božského Samaritána a lékaře duší i těl²¹² a podle příkladu svých zakladatelů a zakladatelek, tak jak je vede charizma jejich vlastního institutu, musí zasvěcené osoby vytrvat ve svém svědectví lásky vůči slabým a nemocným, kterým se s hlubokým prožitkem společenství dávají k dispozici. Svou obzvláštní pozornost ať právem ve svých snahách věnují lidem slabým a nemocným, potřebným a opuštěným, stejně jako starým a uvězněným, lidem na okraji společnosti a nevléčitelně nemocným, obětem drog a nových nebezpečných nemocí. Ať pomáhají nemocným přinášet v oběť vlastní bolesti ve spojení s Kristem ukřižovaným a oslaveným pro spásu všech lidí²¹³ a prohlubují v nich stále více vědomí, že skrze modlitbu a svědectví slov i činů jsou právě oni *předmětem zvláštní pastorační péče* díky zvláštnímu charizmatu kříže.²¹⁴

Církev dále připomíná zasvěceným mužům i ženám, že do jejich misie patří i úkol *evangelizovat ve střediscích zdravotní péče*, kde pracují, snažit se o zprostředkování evangelijních hodnot a zároveň vysvětlovat lidem naší doby smysl života, utrpení a smrti. Jejich úkolem je také naléhat na humánnější používání lékařské vědy a hlubší bádání v oblasti bioetiky ve službě evangeliu života. Proto ať stále prosazují úctu k lidské osobnosti a jejímu životu od okamžiku početí až do přirozeného konce, v plné shodě s morální naukou církve²¹⁵, ať za tím účelem zakládají také vzdělávací centra²¹⁶ a v bratrském duchu spolupracují rovněž s ostatními církevními strukturami duchovní péče v oblasti zdravotnictví.

II. Prorocké svědectví tváří v tvář velkým výzvám

Prorocké dílo zasvěceného života

84. Synodní otcové velmi zdůrazňovali prorocký charakter zasvěceného života. Ten se uskutečňuje jako *jakýsi jedinečný způsob účasti na Kristově prorockém úkolu*, kterou Duch svatý uděluje celému Božímu lidu. Prorocké dílo zasvěceného života vychází z jeho vlastní podstaty radikálního následování Krista a z toho vyplývající oddanosti jeho poslání. Druhý vatikánský koncil chápe zasvěcený život jako znamení²¹⁷, které se projevuje prorockým svědectvím o prvenství Boha a evangelijních hodnot v křesťanském životě. Vzhledem

²¹¹ *Regula pastoralis* 2, 5: PL 77, 33.

²¹² Srov. Jan Pavel II., apoštolský list *Salvifici doloris* (11. 2. 1984), 28-30: AAS 76 (1984), 242-248.

²¹³ Srov. tamtéž, 18: ed. cit., 221-224; posynodální apoštolský list *Christifideles laici* (30. 12. 1988), 52-53: AAS 81 (1989), 496-500.

²¹⁴ Srov. Jan Pavel II., posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis* (25. 3. 1992), 77: AAS 84 (1992), 794-795.

²¹⁵ Srov. Jan Pavel II., encyklika *Evangelium vitae* (25. 3. 1995), 78-101: AAS 87 (1995), 490-518.

²¹⁶ Srov. *Propositio* 43.

²¹⁷ Srov. LG 44.

k tomuto prvenství nemůže ničemu být dávána přednost před jedinečnou láskou ke Kristu a k chudým, v nichž on žije.²¹⁸

Patristická tradice vidí vzor řeholního a mnišského života v Eliášovi, osvětleném proroku a Božím příteli.²¹⁹ Eliáš žil před Boží tváří, v mlčení patřil na jeho přítomnost, přimlouval se za lid a mocně hlásal Boží vůli, hájil Boží právo a povstal na ochranu chudých proti mocným tohoto světa (srov. 1 Král 18-19). V historii církve nechyběli vedle ostatních křesťanů muži a ženy zasvěcení Bohu, kteří obdařeni jedinečným darem Ducha plnili skutečnou prorockou službu a mluvili ve jménu Boha ke všem lidem i k samotným pastýřům církve. *Opravdové proroctví pochází od Boha*, z přátelského vztahu k němu, z pečlivého naslouchání jeho hlasu v různých událostech dějin. Prorok prožívá ve svém nitru horoucí lásku k Boží svatosti a slovo, které jednou přijal v dialogu modlitby, hlásá svým životem, slovy i činy a vystupuje jako Boží prostředník v boji proti zlu a hříchu. Prorocké svědectví vyžaduje ustavičné a horlivé hledání Boží vůle, velkodušné prožívání nezbytného společenství s církví, cvičení v duchovním rozlišování a lásku k pravdě. Toto svědectví se vyjadřuje také odmítnutím všeho, co se staví do cesty Božímu rozhodnutí, a hledáním nových cest, které by umožňovaly uskutečňování evangelia v historii s cílem dosáhnout Božího království.²²⁰

Význam zasvěceného života pro lidi naší doby

85. V našem světě, kde se často zdá, že se Boží stopy ztrácejí, je vyžadováno od zasvěcených osob velké prorocké svědectví. *Bude spočívat především v potvrzování prvenství Boha a hodnot budoucího života*, jak vysvětluje z následování a napodobování Krista čistého, chudého a poslušného, zcela odevzdaného slávě Otce a lásce k bratrům a sestrám. *Prorockým skutkem* je již sám bratrský život ve společnosti, která, i když si to často sama neuvědomuje, velmi touží po bratrství bez hranic. Věrnost vlastnímu charizmatu povzbuzuje zasvěcené osoby, aby všude vydávaly jednoznačné a zřetelné svědectví, stejně jako proroci, kteří se nebáli ani vystavit vlastní život nebezpečí.

Zvláštní přesvědčující síla proroctví pramení ze *shody mezi hlásáním a životem*. Zasvěcené osoby prokážou věrnost svému poslání ve světě a v církvi, jestliže budou schopny upřímně a ustavičně nahlížet sebe sama ve světle Božího slova.²²¹ Tak budou moci obohacovat ostatní věřící přijatými charizmatickými dary a zároveň se nechají oslovit prorockými výzvami, které mají původ v jiných oblastech církve. V této výměně darů, *v plné shodě s učitelským úřadem církve a její naukou*, zazáří působení Ducha svatého, který ji sjednocuje „ve společenství a ve službě, vybavuje ji a řídí různými hierarchickými a charizmatickými dary“²²².

Věrnost až k mučednictví

86. V tomto století, stejně jako i v ostatních historických epochách, zasvěcení mužové i ženy vydávají svědectví o Ježíši Kristu *darem svého vlastního života*. Je velké množství těch, kdo se skrývali v katakombách před pronásledováním totalitních režimů a před bezuzdným násilím, a povzbuzeni ve své misijní horlivosti, v práci pro chudé, nemocné a opovrhované, dovršili a dovršují plnost svého zasvěcení zcela se připodobňující ukřižovanému Kristu hrdinským snášením bolesti a často i prolitím vlastní krve. Některým

²¹⁸ Srov. Jan Pavel II., homilie na zakončení IX. řádného zasedání všeobecného biskupského synodu (29. 10. 1994), 3: AAS 87 (1995), 580.

²¹⁹ Srov. sv. Atanáš, *Vita Antonii*, 7: PG 26, 854.

²²⁰ Srov. *Propositio* 39, A.

²²¹ Srov. *Propositiones* 15, A, 39, C.

²²² 2. vatikánský koncil, LG 4; Srov. PO 2.

z nich již církev přiznala veřejně poctu svatosti a uctívá je jako mučedníky. Svými příklady nás osvěcují, za naši víru se přimlouvají a očekávají nás ve slávě.

Je velmi žádoucí, aby připomínka tolika svědků víry přetrvávala ve vědomí církve jako výzva k uctívání i k napodobování. K tomu přispívají společnosti zasvěceného života a společnosti života apoštolského tím, že shromažďují jména a svědectví všech zasvěcených osob, které si zaslouží, aby byly zapsány do martyrologia XX. století.²²³

Velké výzvy pro zasvěcený život

87. Prorocký úkol zasvěceného života je dán *třemi zvláštními výzvami*, adresovanými samotné církvi: jsou to úkoly trvalé, které jsou však naší současnou společností předkládány v nových a možná i náročnějších formách, a to téměř ve všech oblastech světa. Dotýkají se přímo evangelijních rad chudoby, čistoty a poslušnosti, a proto církev vyzývá zasvěcené osoby – společně i jednotlivě –, aby ukazovaly v plném světle jejich *hluboký antropologický význam* a vydávaly o něm svědectví. Volba života podle těchto evangelijních rad nikterak neumenšuje hodnoty všeobecně lidské, ale naopak, stává se jakousi jejich transformací. Evangelijní rady nemají být chápány jako popření hodnot spojených s plozením potomstva, zákonitou touhou po materiálním vlastnictví nebo svobodným rozhodováním o sobě. Tyto sklony, které jsou přirozené, jsou samy o sobě dobré. Avšak lidská přirozenost, protože je zraněná prvotním hříchem, je vystavena nebezpečí, že by je zneužívala způsobem, který jde mimo stanovené normy. Slib čistoty, chudoby a poslušnosti je napomenutím, abychom nepodceňovali rány způsobené prvotním hříchem, podtrhuje hodnotu stvořených dober a *zdůrazňuje jejich pomíjivost*, když poukazuje na Boha jako na dobro absolutní. Tak tedy ti, kdo žijí podle evangelijních rad, i když usilují o vlastní dokonalost, přece vykonávají zároveň jakousi „duchovní péči“ o lidský rod, když odmítají uctívání stvořených věcí jako model a živého Boha činí jistým způsobem viditelným. Zasvěcený život je tedy požehnáním pro život lidí i pro život církve, zvláště v těžkých dobách.

Výzva zasvěcené čistoty

88. *První výzva* pochází od *hedonistické kultury*, která odděluje používání sexu od jakékoliv objektivní morální normy a často ho zařazuje do oblasti zábavy nebo zboží. Tím vlastně – za vydatné podpory hromadných sdělovacích prostředků – vytváří modloslužebnický kult sexuálního pudu. Důsledky tohoto stavu jsou všem zřejmé: násilí všeho druhu, doprovázené nesmírným utrpením duše i těla, a to jak jednotlivců, tak i celých rodin. *Odpovědí* zasvěceného života je *radostné zachovávání dokonalé čistoty* jako dosvědčení moci Boží lásky, která působí v slabosti lidské přirozenosti. Zasvěcená osoba je svědectvím, že to, co mnozí pokládají za nemožné, se stává s pomocí milosti Pána Ježíše možným a může ve skutečnosti lidi osvobodovat. Tak může člověk milovat v Kristu z celého srdce Boha, stavět ho nad každou jinou lásku – a pak ve svobodě Boží milovat každé stvoření. Takové svědectví je dnes potřebné více než kdykoliv předtím, právě proto, že ho dnešní lidé tak málo chápou. Nabízí se tu všem lidem – mládeži i snoubencům, manželům i křesťanským rodinám –, aby dokázalo, že *síla Boží lásky může vykonat veliké věci* i v rámci možností lásky lidské. Toto svědectví také vychází vstříc rostoucí potřebě vnitřní průhlednosti a srozumitelnosti v mezilidských vztazích.

Je třeba, aby zasvěcený život ukazoval lidem naší doby příklady čistoty, kterou prožívají muži i ženy, vyznačující se vyrovnaností a sebeovládáním, pohotovostí a psychickou i citovou zralostí.²²⁴ Díky tomuto svědectví získává lidská láska pevný vztahový bod, kterého se

²²³ Srov. *Propositio* 53; Jan Pavel II., apoštolský list *Tertio millennio adveniente* (10. 11. 1994), 37: AAS 87 (1995), 29-30.

²²⁴ Srov. PC 12.

zasvěcená osoba dotýká, když nahlíží lásku nejsvětější Trojice, která se nám zjevila v Kristu. Nakolik je zasvěcená osoba ponořena do tohoto tajemství, do té míry se cítí také schopnou největší a všeobjímající lásky, která jí dává sílu k sebeovládání a zachování disciplíny nezbytné pro to, aby se nedostala do područí smyslů a pudů. Tak se zasvěcená čistota jeví jako prožitek radosti a svobody. Osvětlena vírou ve zmrtvýchvstalého Pána a očekáváním nového nebe a nové země (srov. Zj 21,1) nabízí cenné podněty pro výchovu k čistotě, která je nezbytná i v jiných životních stavech.

Výzva chudoby

89. *Druhá výzva dnes povstává z materialistické chtivosti po majetku, která nedbá na potřeby a bolesti slabších a nebere vůbec ohled na zachování rovnováhy přírodních zásob.*

Odpovědí zasvěceného života je pak slib *evangelijní chudoby*, uskutečňované různými způsoby a často doprovázené aktivní činností v prospěch solidarity a milosrdenství.

Mnohé instituty se věnují úkolu přípravy na život, výchovy a formace mladších i starších lidí a pomáhají jim, aby se sami stávali tvůrci vlastní budoucnosti. Mnoho zasvěcených osob se zcela vyčerpává a nešetří silami v práci pro nejubožejší obyvatele této země. Mnoho z nich také pracuje pro to, aby budoucí učitelé a sociální pracovníci byli formováni tak, aby chtěli odstraňovat struktury útlaku a zároveň usilovali o rozvoj solidarity s chudými a ubohými. Snaží se potírat hlad a jeho příčiny, podněcovat činnost dobrovolníků a charitativních organizací, vyzývají soukromé i veřejné instituce, aby podporovaly spravedlivé rozdělování mezinárodní pomoci. Vskutku, národy musí být velmi vděčné těmto odvážným mužům a ženám, pracujícím na poli charity, kteří svou vytrvalou a obětavou službou velmi mnoho přispěli a stále přispívají k utváření lidštějšího světa.

Evangelijní chudoba ve službě chudým

90. Ve skutečnosti evangelijní chudoba je *hodnotou sama o sobě*, ne pouze službou chudým, protože napodobováním Krista chudého směřuje k prvnímu ze všech blahoslavenství.²²⁵ Jejím základním úkolem je vydávat svědectví o tom, že Bůh je opravdovým bohatstvím lidského srdce. Proto se zcela staví proti kultu mamonu a stává se prorockou výzvou tváří v tvář společnosti, která se v tolika bohatších částech světa vystavuje nebezpečí, že ztratí smysl pro míru a vlastní význam věcí. Z toho důvodu dnes ještě více než předtím je tato výzva vnímána těmi, kteří chápou, že bohatství a zásoby tohoto světa jsou omezené, volají po ochraně stvořených věcí, vybízejí ke snížení konzumace, zachování střídmosti a omezení bezuzdných a egoistických choutek jednotlivců.

Od zasvěcených osob je tedy požadováno obnovené a odhodlané evangelijní svědectví odříkání a střídmosti v rámci bratrského života, který je prodchnut zásadami prostoty a pohostinnosti, aby tak mohly být příkladem všem těm, kteří zůstávají lhostejní k potřebám bližních. Toto svědectví bude zajisté doprovázeno *zvláštní láskou k chudým* a vyjádřeno konkrétně sdílením životních podmínek, v nichž žijí ti nejopuštěnější. Je nemálo komunit, které žijí a pracují mezi chudáky a vydědenci, žijí jejich životem a snášejí s nimi jejich bolesti, nebezpečí a těžkosti.

Do historie se nezapomenutelně zapsaly skutky evangelijní solidarity a hrdinského sebeobětování zasvěcených osob, zvláště v událostech posledních let, které přinesly do světa hluboké přeměny, ale zároveň i velká bezpráví, naděje a zklamání, skvělá vítězství i smutné porážky.

Neméně skvělé stránky byly napsány a jsou stále psány těmi nespočítanými zasvěcenými osobami, které tráví svůj život zcela „ve skrytosti... s Kristem v Bohu“ (Kol 3,3), pro spásu

---

²²⁵ Srov. *Propositio* 18, A.

světa ve znamení nezištné práce a obětování vlastního života, na místech málo známých a proto také málo chválených. V těchto mnohotvárných formách, které se mezi sebou navzájem doplňují, má zasvěcený život plnou účast na chudobě svého Pána a plní svůj vlastní úkol na tajemství jeho spasitelného vtělení a vykupitelské smrti.²²⁶

Výzva svobody v poslušnosti

91. *Třetí výzva* pochází od *takového pojetí svobody*, které tuto základní lidskou vlastnost odděluje od jejího nezbytného vztahu k pravdě a morálním zásadám.²²⁷ Ve skutečnosti kultura svobody je pevnou hodnotou, která je hluboce spojena s úctou k lidské osobnosti. Kdo by nevěděl, k jakému vzrůstu bezpráví, dokonce i násilí, páchaného na životě jednotlivců i celých národů, vede zneužívání a mylné chápání svobody?

Této skutečnosti účinně *odpovídá poslušnost, kterou se vyznačuje zasvěcený život*. Ten totiž velmi živým způsobem ukazuje poslušnost Krista vůči Otci, vychází z tohoto tajemství a dosvědčuje, že *není zásadní rozpor mezi poslušností a svobodou*. Totiž samo postavení Syna zahrnuje v sobě tajemství lidské svobody jako cesty poslušnosti vůči Otce a ukazuje tajemství poslušnosti jako cestu postupného dosahování pravé svobody. Právě toto tajemství touží zasvěcená osoba výslovně projevit složením svého slibu. Chce jím také dát najevo vědomí synovského vztahu, v němž přijímá vůli Otce jako každodenní pokrm (srov. Jan 4,34), jako pevnou skálu, svou radost, jistotu i útočiště (srov. Ž 18 (17),3). Kromě toho ukazuje, že roste sama v plnosti poznání pravdy o sobě, když zachovává spojení s původcem své existence, a navíc zvěstuje zprávu o veliké radosti: „Hojný pokoj mají ti, kdo milují tvůj zákon, o nic neklopýtnou.“ (Ž 119 (118),165).

Vůli Otce je třeba plnit

92. Toto svědectví zasvěcených osob v řeholním životě má svůj zvláštní význam také pro *rozměr společenství*, který je mu vlastní. Bratrský život je totiž zvláštním místem, kde je Boží vůle rozpoznávána a přijímána a v jednotě myslí i duší společně prožívána. Poslušnost oživená láskou spojuje členy každého institutu ve stejném svědectví a stejné práci, přestože zde existuje rozmanitost darů a je zachována vlastní osobitost jednotlivců. Uprostřed bratrského prostředí, které povzbuzuje Duch svatý, každý člen prožívá velmi cenný dialog s ostatními, aby objevoval vůli Otce. V osobě představeného všichni uznávají ztělesnění Božího otcovství a uskutečňování autority, která byla přijata od Boha, aby sloužila rozeznávání a společenství.²²⁸

Život společenství je navíc pro církve i společnost znamením pouta, které pochází ze zvláštního povolání a společné vůle zachovat tomuto povolání poslušnost, přes všechny rozdíly národů, řeči i kultury. Proti duchu nesouhlasu a rozdělení zde stojí autorita a poslušnost jako doklad jediného otcovství, které má původ v Bohu, bratrství, které se rodí z Ducha, a vnitřní svobody toho, kdo důvěřuje Bohu i přesto, že vidí lidská omezení těch, kdo Boha zastupují. Skrze tuto poslušnost, kterou někteří přijímají jako životní pravidlo, je přijímáno a přináší prospěch všem ono blahoslavenství, které Ježíš slíbil těm, „kdo slyší Boží slovo a zachovávají ho“ (Lk 11,28). Navíc ten, kdo zachovává poslušnost, ví s jistotou, že plní své poslání a následuje Pána, protože netouží po splnění vlastní touhy a svých zájmů. Tak může jistě poznávat, že je veden Duchem Pána a i uprostřed velkých obtíží je podpírán jeho silnou otcovskou rukou (srov. Sk 20,22 nn).

²²⁶ Srov. PC 13.

²²⁷ Srov. Jan Pavel II., encyklika *Veritatis splendor* (6. 8. 1993), 31-35; AAS 85 (1993), 1158-1162.

²²⁸ Srov. *Propositio* 19, A; 2. vatikánský koncil, PC, 14.

Úkol rozvíjet duchovní život

93. Na synodě byla často vyjadřována znepokojená starost o to, aby zasvěcený život byl napojen na *silné a hluboké zdroje duchovního života*. Skutečně tady jde o zásadní požadavek, který je vepsán do samé podstaty zasvěceného života, protože tak jako každý jiný pokřtěný člověk, ale z ještě daleko závažnějších důvodů, má každý, kdo slibuje život podle evangelijních rad, usilovat o dokonalost lásky.²²⁹ Tento úkol dokládá i velké množství příkladů svatých zakladatelů a zakladatelek i mnoha zasvěcených osob, kteří dosvědčili svou věrnost Kristu jako mučedníci.

Usilovat o svatost: to je souhrnné završení norem každého zasvěceného života – také vzhledem k jeho obnově na prahu třetího tisíciletí. Je to způsob života, který vychází z toho, že člověk opustí všechno pro Krista (srov. Mt 4,18-22; 19,21.27; Lk 5,11), dává Kristu přednost před všemi ostatními věcmi, aby se stal plně účastným na tajemství jeho velikonočního mystéria.

Velmi dobře to pochopil Pavel, když zvolal: „Vůbec všechno to považuji za škodu ve srovnání s oním nesmírně cenným poznáním Krista Ježíše... tak na sobě poznám Krista i moc jeho zmrtvýchvstání“ (Flp 3,8.10). Již na počátku apoštolové naznačili tuto cestu, kterou připomíná křesťanská tradice Východu i Západu: „Ti, kdo nyní následují Krista a všechno pro něj opouštějí, připomínají samotné apoštoly, kteří mu odpověděli na jeho pozvání a všechno ostatní odmítli. Proto je přeneseně řeholní život nazýván *apoštolskou formou života*.“²³⁰ Také tato tradice má v zasvěceném životě charakter zvláštní smlouvy s Bohem, dokonce zásadní úmluvy s Kristem, čehož učitelem se stal svatý Pavel příkladem svého života (srov. 1 Kor 7,7) i svou naukou, kterou předkládal pod vedením Ducha svatého (srov. 1 Kor 7,40).

Můžeme říci, že duchovní život, jakožto život přijatý v Kristu a prožívaný podle Ducha svatého, je jakousi cestou neustále rostoucí věrnosti, na níž je zasvěcená osoba vedena Duchem svatým a připodobňována Kristu v plném spojení s láskou a službou církve.

Toto vše, vyjádřené v různých konkrétních formách zasvěceného života, tvoří *jedinečnou spiritualitu*, určitý program spojení s Bohem a s okolním prostředím, který se vyznačuje zvláštními aspekty duchovního života a formami činnosti, které na různých místech osvětlují různé prvky jediného Kristova tajemství a zpřítomňují je. Když církev uznává některou formu zasvěceného života nebo nějaký institut, dává tím záruku, že v jeho duchovním a apoštolském charizmatu jsou obsaženy všechny prvky nezbytné k tomu, aby bylo dosaženo evangelijní dokonalosti jak jednotlivců, tak celého společenství.

Duchovní život má tedy zaujímat první místo ve veškerém úsilí rodin zasvěceného života, aby se každý institut nebo společnost stávaly jakýmsi školami skutečné evangelijní spirituality. Na jejich prvotní volbě, uskutečněné jak na úrovni jedince, tak celého společenství, závisí apoštolská plodnost institutu, jeho velkodušná láska k chudým a rovněž výzva probouzející povolání u nových generací. Je to vlastně tento *duchovní rozměr zasvěceného života*, který je schopen svou vysokou úrovní oslovit lidi dnešní doby, kteří sami touží po absolutních hodnotách, a stát se pro ně strhujícím svědectvím.

Přijetí Božího slova

94. Prvním zdrojem každé křesťanské spirituality je Boží slovo. Z něho je čerpán jedinečný vztah s živoucím Bohem a s jeho spasitelnou a posvěcující vůlí. Z toho důvodu již od samotného počátku zasvěceného života institutů, zvláště mnišských, byla vždy velmi vysoce oceňována *lectio divina*. Díky ní totiž přechází Boží slovo do života a osvětluje ho světlem moudrosti, která je darem Ducha svatého. I když celé Písmo „se hodí k poučování“

²²⁹ *Propositio* 15.

²³⁰ Srov. Jan Pavel II., promluva na generální audienci (8. 2. 1995), 2; *L'Osservatore Romano*, 9. 2. 1995, s. 4.

(2 Tim 3,16) a je „čistým a věčným pramenem duchovního života“²³¹, přece knihy Nového zákona, a především evangelia, se mají těšit jedinečné úctě, protože jsou „srdcem celého Písma“²³². Proto zasvěceným osobám velmi prospěje, budou-li se věnovat neustálé meditaci nad místy z evangelia i z ostatních knih Nového zákona, která vysvětlují slova a příklady chování Krista a Panny Marie a *apoštolský způsob života*. Na ně se stále odvolávali zakladatelé a zakladatelky, když přijímali svá povolání a rozeznávali charizma a poslání svého institutu.

Velkou cenu má také *společné* rozjímání nad biblí. Koná-li se v souladu s možnostmi a situací života komunity, vede k radostnému sdílení těch bohatství, která jsou čerpána z Božího slova a díky nimž bratři a sestry společně rostou a navzájem si pomáhají, aby v duchovním životě dosahovali pokroku. Je správné tento zvyk doporučovat také ostatním členům Božího lidu, kněžím i laikům, a vhodnými způsoby, které jsou vlastní danému charizmatu, rozvíjet školy modlitby, spirituality a modlitebního čtení z Písma svatého, při němž Bůh „oslovuje lidi jako své přátele (srov. Ex 33,11; Jan 15,14-15) a přebývá s nimi (srov. Bar 3,38), aby je zval do svého společenství a přijímal je do něj“²³³.

Jak nás učí tradice duchovního života, z rozjímání o Božím slově a především o Kristově tajemství získává kontemplace větší sílu a apoštolská práce větší nadšení. V řeholních společnostech, jak kontemplativních, tak apoštolských, velké věci vždy dokázali mužové a ženy, kteří se věnovali modlitbě jakožto opravdoví interpreti a vykonavatelé Boží vůle. Z uctívání Božího slova čerpali jednotlivci i společenství světlo, které je nezbytné k moudrému rozeznávání a které jim pomáhalo, aby ve znameních času objevovali cesty Páně. Tak dosáhli *jakéhosi druhu nadpřirozeného instinktu*, který jim umožňoval nepřizpůsobovat se mínění světa, ale obnovovat svého ducha v pravdě, aby rozpoznávali Boží vůli, tedy to, co je „dobré, bohublé a dokonalé“ (Řím 12,2).

Ve společenství s Kristem

95. Zvláštním prostředkem, který vytváří účinné spojení s Pánem, je nepochybně *posvátná liturgie*, a to jak eucharistická slavnost, tak denní modlitba církve (liturgie hodin).

Především „... nejsvětější eucharistii obsahuje celé duchovní dobro církve, Krista samého, našeho velikonočního Beránka a živý chléb. Skrze své tělo, Duchem svatým oživované a oživující, dává lidem život.“²³⁴ Co je středem života církve, to tvoří zajisté střed i života zasvěceného. Cožpak by osoba zasvěcená, skrze slib evangelijních rad povolána k tomu, aby si vyvolila Krista jako jediný smysl svého života, netoužila vejít s ním do ještě těsnějšího vztahu každodenní účasti na jeho svátosti? Vždyť zde se zpřítomňuje ten, který v této oběti završuje dar lásky, uskutečněný na Golgotě, ve společné hostině, která živí a udržuje lid Boží na jeho cestě. Už ze své podstaty zaujímá eucharistie centrální místo v zasvěceném životě, a to jak pro jednotlivé členy, tak pro celé společenství. Je každodenním pokrmem na cestě a zdrojem spirituality pro jednotlivce i pro celý institut. Každý zasvěcený člověk je určen k tomu, aby v eucharistii prožíval Kristovo velikonoční tajemství, aby se s Kristem sjednocoval a obětoval Otci skrze Ducha svatého svůj vlastní život. Ustavičná a každodenní adorace Krista přítomného v eucharistii umožňuje alespoň do jisté míry opakovat Petrův zážitek z proměnění Páně: „Je dobré, že jsme tady.“ Slavením tajemství těla a krve Páně se upevňuje a prohlubuje jednota a láska těch, kteří zasvětili svůj život Bohu.

Vedle eucharistie, avšak v těsném spojení s ní, je to denní modlitba církve, ať už slavená ve společenství, nebo – podle povahy kterého institutu – jednotlivě, která je ve spojení

²³¹ 2. vatikánský koncil, DV 21; PC 6.

²³² *Katechismus katolické církve* 125; Srov. 2. vatikánský koncil, DV 18.

²³³ DV 2.

²³⁴ Srov. 2. vatikánský koncil, PO 5.

s modlitbou celé církve výrazem vlastního povolání zasvěcených osob ke chvále Boha a k ustavičné modlitbě.

Hlubokou vnitřní spojitost s eucharistií má také úkol neustálého obrácení a nezbytného očišťování, který zasvěcené osoby uskutečňují ve svátosti smíření. V tomto častém setkávání s Božím milosrdenstvím očišťují a obnovují své srdce a pokorným vyznáváním hříchů dávají najevo své spojení s Pánem. Radostná zkušenost svátostného odpuštění ve společenství bratří a sester činí duši vnímavou a probouzí touhu po větší věrnosti.

Velikou pomocí pro každého jednotlivce v jeho postupu na cestě evangelia, zvláště v období formace a v jiných významných životních okamžicích, je důvěryplný a pokorný vztah duchovního vedení, které člověku pomáhá ochotně odpovídat na podněty Ducha svatého a udržovat jistý směr na cestě ke svatosti.

Konečně vybízíme všechny zasvěcené osoby, aby ve shodě s vlastními tradicemi každodenně obnovovaly duchovní pouto s Pannou Marií a spolu s ní denně rozjímalý nad tajemstvími jejího Syna, zvláště v modlitbě posvátného růžence.

III. Některé oblasti misijního působení

Přítomnost v oblasti výchovy

96. Církev vždy chápala, že *výchova je nezbytnou součástí jejího poslání*. Jejím vnitřním učitelem je Duch svatý, který proniká nejhlubší zákoutí v nitru každého člověka a zná tajemství pohybu dějin. Duchem je ožívována celá církev a spolu s ním koná svou výchovnou práci. Přece však uvnitř církve zvláštní úkol v této oblasti mají zasvěcené osoby, které jsou vyzývány, aby zde vydávaly zásadní svědectví o hodnotách Božího království, předkládaných každému člověku, očekávajícímu konečné setkání s Pánem dějin. Díky svému jedinečnému zasvěcení, vlastní zkušenosti s dary Ducha svatého, opravdovému naslouchání Božímu slovu a cvičení v rozeznávání, také s ohledem na bohatou tradici v oblasti výchovy, kterou jejich vlastní institut po léta shromažďoval, a díky hlubšímu poznání duchovní pravdy (srov. Ef 1,17) jsou zasvěcené osoby schopny plnit účinně úkol výchovy a svým vlastním přispěním pomáhat ostatním vychovatelům a vychovatelkám.

Vybaveni tímto charizmatem mohou vytvářet výchovná střediska plná evangelijního ducha svobody a lásky, která by pozvolna pomáhala mladým lidem k tomu, aby se pod vedením Ducha svatého prohlubovalo jejich lidství.²³⁵ Komunita, která vychovává tímto způsobem, stane se prožitkem společenství a místem lásky, kde pedagogická práce bude přispívat k dokonalému propojení věcí lidských a božských, evangelia a kultury, víry a života.

Historie církve od dávných dob až do našich časů oplývá vynikajícími příklady zasvěcených osob, které žily a stále žijí s úmyslem jít cestou ke svatosti skrze svou pedagogickou práci, přičemž zároveň stavějí svatost jako cíl výchovného snažení. Mnozí z nich pak při výchovné práci dosáhli dokonalosti lásky. Je to jeden z nejskvělejších darů, jaký i dnes mohou zasvěcené osoby poskytnout mládeži, když ji vychovávají v ovzduší plném lásky, ve shodě s moudrým výrokem sv. Jana Boska: „Mládež nejenom že má být milována, ale má také vědět, že je milována.“²³⁶

²³⁵ 2. vatikánský koncil, GE 8.

²³⁶ *Scritti pedagogici e spirituali*, Roma 1987, 294.

Nezbytnost obnovené angažovanosti v oblasti výchovy

97. Zasvěcené osoby, spojující ohleduplný respekt s misijním odhodláním, ať dávají najevo, že víra v Ježíše Krista osvětluje celé pole výchovné práce a neumenšuje, ale naopak potvrzuje a vyzdvihuje všeobecně lidské hodnoty. Tímto způsobem ať se stávají svědky moci vtělení a služebníky síly Ducha svatého. Tento jejich úkol patří mezi nejzřetelnější znamení mateřství, jaké podle vzoru Panny Marie církev prožívá ve vztahu ke všem svým synům a dcerám.²³⁷

Proto synoda naléhavě vyzvala zasvěcené osoby, aby tam, kde je to možné, se s novým úsilím opět ujaly výchovného úkolu na školách všech druhů a stupňů, na univerzitách i vyšších učilištích.²³⁸

Připojujeme se k tomuto mínění synody a velmi povzbuzujeme členy institutů, určených pro výchovu, aby vytrvali ve věrnosti svému původnímu charizmatu a svým tradicím, vědomi si toho, že láska k chudým se nejsilněji a nejučinněji projevuje tam, kde se hledají vhodné prostředky k osvobození lidí od oné zvláště významné formy chudoby, jakou je naprostý nedostatek kulturní a náboženské výchovy.

S ohledem na velkou závažnost úlohy katolických a církevních fakult a univerzit, kterou plní v oblasti výchovy a evangelizace, instituty, které je spravují, musí si uvědomovat svou odpovědnost a dbát na to, aby školy sice účinně realizovaly dialog s kulturou současné společnosti, ale aby zároveň zachovávaly svůj zcela katolický charakter, který respektuje věrnost učitelskému úřadu církve. Kromě toho ať jsou členové těchto institutů a společností – podle okolností – připraveni vstupovat též do světských a státních vzdělávacích struktur. K této činnosti jsou zvláště vyzýváni – s ohledem na charakter svého povolání – členové sekulárních společností.

Nutnost evangelizace kultury

98. Společnosti zasvěceného života vždy znamenaly veliký přínos pro rozvoj a předávání kultury. Například ve středověku se kláštery staly místy, kde se uchovávaly kulturní poklady starších dob a vytvářela se nová kultura humanismu a křesťanství. Stávalo se to pokaždé, když do nových národů a jejich kulturních forem proniklo světlo evangelia. Většinou to byly právě zasvěcené osoby, které přispívaly k rozvoji kultury a velmi často také prováděly bádání v oblasti původních místních kultur a obhajovaly je. Také dnes věnuje církev co největší pozornost činnosti potřebné pro rozvoj lidské kultury a dialogu mezi kulturou a vírou.²³⁹

Zasvěcené osoby si musí uvědomit, že tato výzva je adresována právě jim. Rovněž při hlásání slova Božího mají hledat způsoby, kterými lze nejvhodněji oslovit různé skupiny lidí, a vyzývat umělce, aby pracovali pro tento úkol, aby totiž světlo Kristovo proniklo na každé místo a jako kvas spásy zevnitř proměňovalo společnost, aby tak lidská kultura byla proscena evangelijními hodnotami.²⁴⁰ Při této práci bude moci také zasvěcený život na samém prahu třetího tisíciletí křesťanství dokázat svou shodu s vůlí Boha, který vychází vstříc všem lidem, kteří, ať už vědomě či nevědomě, krok za krokem hledají pravdu a život (srov. Sk 17,27).

Kromě této úlohy ve službě jiným je také uvnitř zasvěceného života zapotřebí *obnovení lásky ke kulturní práci*, horlivého hledání prostředků pro celkovou formaci i způsobů askeze, které jsou zvláště dnes nutné, tváří v tvář mnohotvárným prostředkům kultury. Zmenšení snah v oblasti výchovy může s sebou nést závažné problémy v oblasti apoštolátu, například jistý

²³⁷ Srov. Jan Pavel II., apoštolská konstituce *Sapientia christiana* (15. 4. 1979), II: AAS 71 (1979), 471.

²³⁸ Srov. *Propositio* 41.

²³⁹ Srov. Jan Pavel II., *Sapientia christiana* II: ed. cit., 470.

²⁴⁰ Srov. *Propositio* 36.

pocit výlučnosti nebo možnosti nižších nároků, povrchnosti či nenáročnosti při posuzování věcí.

S ohledem na různost charizmat a skutečné možnosti jednotlivých institutů závazek studia nemůže být omezen pouze na období počáteční formace nebo dosažení akademického titulu či odborné kvalifikace. Hlubší význam vzdělání spočívá v nikdy neuspokojené touze stále více a více poznávat Boha, který je zdrojem světla a pramenem každé lidské pravdy. Proto snaha o hlubší studium neuzavírá zasvěcenou osobu do abstraktního intelektualismu, ani ji neomezuje do úzké oblasti jakéhosi narcismu; naopak, stává se podnětem k dialogu a sdílení, posílením schopnosti posuzování, výzvou ke kontemplaci a modlitbě při onom neustálém hledání Boha a jeho působení ve složitých problémech dnešního světa.

Zasvěcená osoba se musí nechat proměnit Duchem, rozšířit těsné hranice lidských úzkostí a tužeb a současně chápat hlubinné rozměry každého člověka a jeho historie, s prohloubením pohledu za ty aspekty, které jsou sice viditelné, ale často druhotné. Dnes se objevují nesčetné výzvy z různých kulturních prostředí. Jsou to oblasti zcela nové i takové, ve kterých již dříve zasvěcené osoby působily, s nimiž je nezbytné navazovat plodná spojení, na jedné straně v duchu bdělé kritiky, ale na druhé straně zároveň v duchu důvěryplné péče vůči těm, kteří se snaží překonávat obtíže intelektuální práce, zvláště tam, kde s ohledem na dosud nepoznané problémy dnešní doby je třeba přistupovat k novým analýzám či syntézám.²⁴¹ Vážná a účinná evangelizace nových míst, na nichž se realizuje a předává lidská kultura, nemůže být úplná bez aktivní pomoci laiků, kteří v této oblasti pracují.

Přítomnost v oblasti sdělovacích prostředků

99. Jakkoliv se i v minulosti zasvěcené osoby uměly věnovat všemi možnými způsoby úkolu evangelizace a vynalézavě přitom překonávat různé obtíže, přesto dnes stojí před novou nutností vydávat svědectví evangelia také s pomocí hromadných sdělovacích prostředků. Tyto prostředky již získaly moc ovládnout celý svět a s pomocí dokonalé techniky dosáhnout do každého zákoutí zeměkoule. Zasvěcené osoby, zvláště ty, které podle charizmatu svého institutu pracují v této oblasti, jsou povinny získat solidní znalost způsobu vyjadřování, který je těmto prostředkům vlastní, aby byly schopny působivě hovořit o Kristu a oslovovat lidi naší doby, jejichž „radost a naděje, smutek a úzkost“²⁴² musí umět vyjádřit a tak přispívat k budování společnosti, ve které by všichni chápali, že jsou bratři a sestry, kteří jdou společně na cestě k Bohu.

Je třeba také dávat pozor na zneužívání těchto prostředků, protože disponují velkou přesvědčovací silou. Není správné skrývat problémy, které mohou z toho vzniknout i pro zasvěcený život; spíše je nezbytné předložit je osvícenému úsudku.²⁴³

Odpověď církve je především vychovávající: směřuje k tomu, aby se podporovalo správné chápání dynamických sil a zároveň etické záměry všeobecně rozšířených projektů, jakož i přijetí zdravých návyků, které je třeba z nich získávat.²⁴⁴ V této výchovné práci, která má formovat moudré posluchače i zkušené pracovníky sdělovacích prostředků, jsou velmi vítané zasvěcené osoby, aby připojily své vlastní svědectví o relativní povaze všech viditelných věcí, pomáhaly bratřím posuzovat je správně ve shodě s Božím záměrem a zároveň se osvobodit od zajetí úchvatného divadla tohoto pomíjějícího světa (srov. 1 Kor 7,31).

---

²⁴¹ Srov. 2. vatikánský koncil, GS 5.

²⁴² Tamtéž, 1.

²⁴³ Srov. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, instrukce *La vita fraterna in communita „Congregavit nos in unum Christi amor“* (2. 2. 1994), 34: Città del Vaticano 1994, s. 42-43.

²⁴⁴ Srov. Jan Pavel II., poselství k XXVIII. dni hromadných sdělovacích prostředků (24. 1. 1994): *L'Osservatore Romano*, 24. - 25. 1. 1994, s. 4.

Každý záměr v této nové a tak významné oblasti musí být podporován, aby Kristovo evangelium zaznívalo i skrze tyto nejnovější prostředky. Různé instituty mají být připraveny k tomu, aby nabídly svou pomoc s vynaložením všech sil, prostředků i osob na to, aby se uskutečňovaly společné záměry v různých sdělovacích prostředcích. Nadto zasvěcené osoby, zvláště členové sekulárních společností, ať ochotně nabízejí své služby, v situacích, které se jeví jako vhodné pro pastorační, a poskytují náboženskou formaci těm, kdo řídí veřejné i soukromé sdělovací prostředky, a jejich pracovníkům, aby se jednak zabránilo škodám, které mohou vzniknout z nesprávného užívání těchto prostředků, jednak aby se pomohlo většímu rozšíření hodnotnějších programů, které zastávají názory shodné s morálním zákonem a bohaté na hodnoty lidské i křesťanské.

IV. Úsilí o rozhovor se všemi

Ve službě jednotě křesťanů

100. Kristova modlitba, kterou se před svým utrpením obracel na Otce s prosbou, aby všichni jeho učedníci zůstávali jednotní (srov. Jan 17,21-23), přetrvává i dnes v modlitbách a skutcích církve. Jak by mohli ti, kdo jsou povoláni k životu zasvěcenému, nevnímat, že se týká také jich? Mezi křesťany dosud existuje rána rozdělení, a proto je třeba neustále se modlit a pracovat pro to, aby byla dosažena jednotu všech křesťanů, což bylo na synodě velmi zdůrazňováno. Hluboké ekumenické cítění zasvěcených mužů i žen je povzbuzováno také vědomím, že i v jiných církvích a křesťanských společenstvích je zachován a vzkvétá mnišský život, jako např. v církvích východních, nebo se obnovuje praxe života podle evangelijních rad, jako např. v anglikánské církvi nebo v církvích reformovaných.

Synoda poukázala na velmi těsné pouto zasvěceného života s věcí ekumenismu a naléhavou nutností intenzivnějšího svědectví v této oblasti. Jestliže duší ekumenismu je modlitba a obrácení²⁴⁵, je nepochybné, že společenství zasvěceného života a společenství života apoštolského jsou zvláště vázány povinností věnovat se tomuto dílu. Je zde tedy naléhavý požadavek, aby se v zasvěceném životě otevíral větší prostor pro ekumenickou modlitbu a skutečně evangelijní svědectví, aby silou Ducha svatého mohly být zboženy hradby rozdělení a předsudků mezi křesťany.

Formy ekumenického dialogu

101. Je mnoho způsobů ekumenického dialogu, např. společně konaná *lectio divina* při hledání pravdy, účast na společné modlitbě, při níž Pán slíbil, že bude přítomen (srov. Mt 18,20), dialog přátelství a lásky, v němž každý zakouší, jak je krásné, když bratři přebývají pospolu (srov. Ž 133), laskavé pohostinné přijetí bratří a sester z různých křesťanských vyznání, vzájemné poznávání a výměna darů, společná práce na ekumenických službách a svědectví. To všechno jsou projevy, které jsou milé našemu společnému Otci a dokládají společnou vůli postupovat vpřed na cestě k dokonalé jednotě v pravdě a lásce.²⁴⁶ Poznávání historie, nauky i liturgie ostatních křesťanů, jakož i jejich charitativní a apoštolské činnosti, jistě přispěje k většímu prohloubení ekumenických aktivit.²⁴⁷

Toužíme povzbudit především ty společenství, které ze své přirozené povahy nebo díky následnému povolání se věnují rozvíjení křesťanské jednoty a konají pro to různá studia či konkrétní akce. Ve skutečnosti si žádná společenství zasvěceného života nesmí myslet, že z této povinnosti horlivé práce pro jednotu křesťanů je vyjímána. Obracíme se zvláště na naše

²⁴⁵ Srov. Jan Pavel II., encyklika *Ut unum sint* (25. 5. 1995), 21: AAS 87 (1995), 934.

²⁴⁶ Srov. tamtéž, 28: ed. cit., 938-939.

²⁴⁷ Srov. *Propositio* 45.

katolické východní církve a velmi si přejeme, aby také skrze způsob života mnichů – mužů i žen – za jehož rozkvět je stále třeba se modlit, byli schopni přispívat k jednotě s pravoslavnými církvemi skrze dialog lásky a účast na stejné spiritualitě, což bylo dědictví nerozdělené církve na konci prvního tisíciletí.

Výslovně však klášterům kontemplativního života svěřujeme duchovní ekumenismus modlitby, obrácení srdce a lásky. Proto je vybízíme, aby byly všude tam, kde žijí spolu různá křesťanská vyznání, aby jejich celkové oddání se tomu, co „jediné je nezbytné“ (Lk 10,42), Boží úctě a modlitbě za spásu lidí, stejně jako jejich svědectví evangelijního života ve shodě s vlastním charizmatem, se stalo pro všechny povzbuzením k tomu, aby žili podle obrazu nejsvětější Trojice v takové jednotě, kterou chtěl Kristus a kterou žádal od Otce pro všechny své učedníky.

Dialog mezi náboženstvími

102. Protože „dialog mezi různými náboženstvími je součástí poslání církve k hlásání evangelia“²⁴⁸, nemohou společnosti zasvěceného života odmítat aktivní činnost i v této oblasti, podle svého vlastního charizmatu a ve shodě s názorem církevních autorit. První cestou evangelizace, která se týká bratří a sester jiného náboženství, bude samo svědectví života v chudobě, pokoře a čistotě, prostoupeného bratrskou láskou ke všem. Zároveň také svoboda ducha, která k zasvěcenému životu podstatně patří, bude podporovat tento „dialog života“²⁴⁹, který je uskutečněním základního vzoru misie i hlásání evangelia Kristova. Aby řeholní společnosti přispěly ke vzájemnému poznávání a oboustranné úctě a lásce, budou moci dále pěstovat *vhodné formy dialogu* s mnišskými centry jiných náboženství, založeného na láskyplném přátelství a vzájemném srdečném přijetí.

Další oblast spolupráce s muži a ženami jiné náboženské tradice tvoří společná *starost o lidský život*, která od milosrdného slitování nad bolestmi těla i duše postupuje až k péči o spravedlnost, mír a ochranu stvoření. Především v této oblasti ať společnosti aktivního života hledají porozumění se členy jiných náboženství, v onom „dialogu práce“²⁵⁰, který otevírá cestu pro hlubší společenství.

Zvláštním místem aktivní spolupráce s lidmi s jinou náboženskou tradicí je *hledání a rozvoj úcty k ženám*. Při vytváření rovnosti a spravedlivé vzájemnosti ve vztahu mezi mužem a ženou můžeme právě od zasvěcených žen očekávat velký přínos.²⁵¹

Tyto i jiné úkoly zasvěcených osob v dialogu mezi náboženstvími vyžadují vhodnou přípravu a vzdělání jak v počáteční formaci, tak i ve formaci stálé, a také studium a bádání²⁵², protože v této obtížné oblasti je třeba hlubokých znalostí jak křesťanství, tak i jiných náboženství, doprovázených pevnou vírou a duchovní i lidskou zralostí.

Spiritualita jako odpověď těm, kdo hledají posvátné (*sacrum*) a touží po Bohu

103. Všichni muži a ženy, kteří si vybírají zasvěcený život, se ze samé povahy této své volby stávají zvláštními činiteli v onom hledání Boha, které od samého počátku zneklidňuje srdce člověka a přivádí ho k různým formám askeze a spirituality. Na mnoha místech se dnes toto hledání projevuje výrazněji jakožto odpověď na projevy kultury, která, pokud jej přímo neodmítá, alespoň se snaží snížit význam náboženského rozměru lidského života.

²⁴⁸ Jan Pavel II., encyklika *Redemptoris missio* (7. 12. 1990), 55: AAS 83 (1991), 302.

²⁴⁹ Papežská rada pro interreligiózní dialog a Kongregace pro evangelizaci národů, instrukce *Dialogo e annuncio, Riflessioni e orientamenti* (19. 5. 1991), 42 a: AAS 84 (1992), 428.

²⁵⁰ Tamtéž, 42 b.

²⁵¹ Srov. *Propositio* 46.

²⁵² *Dialogo e annuncio* 42 c.

Zasvěcené osoby, které plní dobrovolně přijaté závazky v plné shodě s jejich obsahem, mohou dát svým vrstevníkům odpověď na jejich hledání a osvobodit je od řešení, jaká například předkládají různé sekty, která jsou zcela mylná a často popírají Kristovo spasitelné vtělení (srov. 1 Jan 4,2-3). Když praktikují jako jednotlivci i v komunitě askezi, která očisťuje a proměňuje celý život, vydávají zasvěcené osoby svědectví o pravém hledání Boha, které je opakem egocentrismu a smyslovosti, a napomínají, aby nebylo zaměňováno se skrytým hledáním sebe sama nebo s útekem do gnóze. Každá zasvěcená osoba je povinna rozvíjet v sobě vnitřního člověka, který se nevzdává svého úkolu v dějinách a neuzavírá se do sebe. Vytrvává v poslušném naslouchání Božímu slovu, jehož strážcem i interpretem je církve, a ukazuje, že v Kristu, kterého miluje nade vše, a v tajemství nejsvětější Trojice je předmět nejhlubší touhy lidského srdce a cíl každého náboženského hledání, upřímně otevřeného transcendentu.

Proto je povinností zasvěcených osob, aby ochotně nabízely přijetí a duchovní vedení těm, kdo se na ně obracejí²⁵³, protože žízní po Bohu a touží dosáhnout v životě naplnění toho, k čemu je vede víra.

Závěr

Oběť bez hranic

104. Dnes je jistě mnoho těch, kteří se v pochybnostech ptají: „K čemu je vlastně zasvěcený život?“ Proč je třeba vybírat si tento způsob života, když existuje tolik výzev v oblasti charity a evangelizace, na které je možno odpovídat, aniž by člověk přijímal zvláštní závazky zasvěceného života? Není pak zasvěcený život jakýmsi „plýtváním“ lidskými silami, které by mohly – podle zásad efektivnosti – být použity pro větší dobro celého lidského rodu a užitek církve?

Tyto otázky se dnes ozývají často, protože utilitaristická a technokratická kultura vede k tomu, že hodnota věcí i lidí je posuzována podle jejich momentální „funkce“. Takové otázky existovaly vždy, jak výmluvně ukazuje evangelijní příběh pomazání Páně v Betánii: „Marie vzala libru drahocenného oleje z pravého nardu, pomazala Ježíšovi nohy a utřela mu je svými vlasy. Dům se naplnil vůní toho oleje.“ (Jan 12,3) Jidášovi však, který poukázal na potřeby chudých a stěžoval si na takové plýtvání, Ježíš řekl: „Nech ji!“ (Jan 12,7)

To je i dnes platná odpověď na otázku, kterou si v dobré víře kladou lidé o vhodnosti zasvěceného života: „Cožpak není možné věnovat vlastní život účinněji a rozumněji ve prospěch pokroku společnosti?“ A Ježíš odpovídá: „Nech ji!“

Tomu, kdo dostal ten nepochopitelný dar následovat zblízka Pána Ježíše, je zcela zřejmé, že ho musí milovat nerozděleným srdcem a odevzdat mu celý život, ne pouze některé skutky nebo okamžiky nebo některé činy. Vylitá vzácná mast jakožto čistý skutek lásky nemůže být posuzována nějakou „užitečností“, ale je znamením *oběti bez hranic*, vyjádřené způsobem života, který miluje Boha a slouží mu, je zcela oddán jeho osobě a jeho mystickému tělu. A také z tohoto marnotratně „prolitého“ života stoupá vůně, která naplňuje celý dům. Boží dům, totiž církve, je dnes stejně jako v minulosti ozdobena a obohacena přítomností zasvěceného života.

To, co se lidskému pohledu může jevit jako marnotratnost, je pro člověka, uchváceného v nitru Boží krásou a dobrotou, zjevnou odpovědí lásky, jásavým díkyvdáním za to, že mu

---

²⁵³ Srov. *Propositio* 47.

zcela zvláštním způsobem bylo umožněno poznat Syna a mít účast na jeho božském poslání ve světě.

„Jestliže někdo z Božích dětí pozná jeho lásku a okusí Boha nestvořeného, Boha vtěleného, Boha trpícího, který je nejvyšší dobro, pak mu dá všechno a odloučí se nejenom od ostatních stvořených věcí, ale i sám od sebe, a celou svou bytostí bude milovat tohoto Boha lásky, aby se zcela proměnil v onoho Boha-člověka, který je nejvyšší Milovaný.“²⁵⁴

Zasvěcený život ve službě Božimu království

105. „Co by se stalo se světem, kdyby v něm nebyli řeholníci?“²⁵⁵ Přes všechna zlehčování jeho úlohy velký význam zasvěceného života spočívá v tom, že je *hojností obětavé lásky*, což je zvláště důležité uprostřed lidí, kterým hrozí, že budou pohlceni záplavou pomíjejících věcí. „Kdybychom odstranili toto zřetelně viditelné znamení, vzniklo by nebezpečí, že láska, kterou je sama církev oživována a občerstvována, zeslábne, stejně jako onen podivuhodný kontrast spalitelné zvěsti evangelia, že „sůl“ víry zmizí ze světa, který v současné době podléhá sekularizaci.“²⁵⁶ Život církve i celá společnost potřebují lidi, kteří jsou schopni cele se odevzdat Bohu a z lásky k Bohu i ostatním lidem.

Církev se žádným způsobem nikterak nemůže vzdát zasvěceného života, protože ten je velmi *výmluvným projevem jejího „snoubeneckého“ charakteru*. Nachází v něm nový podnět i sílu ke hlásání evangelia všem lidem. Je především třeba lidí, kteří by ukazovali otcovskou tvář Boha i mateřskou tvář církve, kteří dávají k dispozici vlastní život pro to, aby ostatní měli života naději. Církev potřebuje zasvěcené osoby, které dříve, než se zavážou ke službě na tom či onom šlechtném úkolu, nechají se proměnit Boží milostí a vnitřně se zcela ztotožní s evangeliem.

Církev si uvědomuje, že má ve svých rukách tento skvělý dar, s velkou vděčností se ho snaží oceňováním i modlitbou rozvíjet a otevřeně vyzývá k jeho přijetí. Velmi záleží na tom, aby biskupové, kněží i jáhni, kteří jsou přesvědčeni o velikosti tohoto způsobu života podle evangelia, věnovali úsilí tomu, aby ji zdůrazňovali a ve svých kázáních a úsudcích i svojí prozíravou duchovní péčí podporovali rodící se řeholních povolání. Všichni věřící se pak mají neustále modlit za zasvěcené osoby, aby jejich horlivost a ochota k lásce se neustále zvětšovaly a tak pronikaly celou současnou společností jako vonné kadidlo vydechující Krista (srov. 2 Kor 2,15). Celé křesťanské společenství – pastýři, laici i zasvěcené osoby – mají odpovědnost za zasvěcený život, za jeho přijetí i za podporu, která se poskytuje novým povoláním.²⁵⁷

Mládeži

106. Vám, mladí lidé, říkáme: Jestliže slyšíte Boží volání, neodmítejte ho! Statečně vykročte na cestu ke svatosti, kterou vám svým následováním Krista ukázali slavní světci a světice! Poslechněte velké tužby, které jsou vlastní vašemu věku, a přijměte odhodlaně Boží úmysl, který má s vámi, jestliže vás zve, abyste hledali svatost v zasvěceném životě. Obdivujte všechna Boží díla ve světě, ale buďte schopni upřít zrak spíše na věci, které nikdy nepominou.

Třetí tisíciletí očekává dobrodiní víry a horlivosti mnoha mladých zasvěcených osob, aby se tak svět lidí stal místem plným pokoje, vhodnějším pro přijetí Boha a v něm všech jeho synů a dcer.

²⁵⁴ Srov. Bl. Anděla z Foligna: *Liber Beatae Angelae a Fulginia*, Grottaferrata 1985, s. 683.

²⁵⁵ Srov. Sv. Terezie od Ježíše: *Libro de la Vida*, c. 32,11.

²⁵⁶ Srov. Pavel VI., apoštolská adhortace *Evangelica testificatio* (29. 6. 1971), 3: AAS 63 (1971), 498.

²⁵⁷ Srov. *Propositio* 48.

Rodinám

107. Obracíme se k vám, křesťanské domovy. Vzdávejte díky Bohu, rodiče, jestliže někoho z vašich synů a dcer povolal k zasvěcenému životu. Je a vždy bylo považováno za velikou poctu, jestliže Bůh shlédl na některou rodinu a vybral si z ní některého jejího člena, aby ho vyzval k životu podle evangelijních rad! Povzbuzujte ochotu vašich dětí odevzdat se Pánu, aby tak rostla Boží láska mezi lidmi. Jaký plod manželské lásky by mohl být krásnější?

Je třeba připomenout, že pokud by rodiče sami neuskutečňovali ve svém životě hodnoty evangelia, mladí lidé by těžko mohli vnímat své povolání, chápat nutnost přinášení obětí a ocenit krásu cíle, který mají dosáhnout. Právě v rodinách zakoušejí mladí první svědectví života podle evangelia a lásky, která se obětuje Bohu i ostatním. Je rovněž nezbytné, aby mladí byli vychováni k odpovědnému používání vlastní svobody, aby mohli být připraveni k prožívání nejhlubších duchovních pravd podle svého povolání.

Modlíme se za vás, křesťanské rodiny, abyste se ve spojení s Pánem skrze modlitbu a svátostný život staly místy příhodnými pro přijetí povolání.

Mužům a ženám dobré vůle

108. Všem mužům a ženám, kteří chtějí slyšet náš hlas, toužíme zprostředkovat tuto výzvu, aby cesty, které vedou k Bohu živému a pravému, hledali také ve směru, který naznačuje zasvěcený život. Zasvěcené osoby vydávají toto svědectví: „Kdo následuje Krista, dokonalého člověka, sám se stává více člověkem.“²⁵⁸ Kolik z nich se sklánělo a stále sklání jako dobří Samaritáni k nesčetným zraněním bratří a sester, které potkávají na své cestě!

Pobledle na ty osoby, které uchvátil Kristus a které ukazují, že v sebeovládání, podporovaném Boží milostí a láskou, je lék proti touze po majetku, proti požívačnosti a panovačnosti. Nezapomínejte na charismata, která zformovala podivuhodné „hledáče Boha“ a dobrodince lidí, kteří pak vytyčili jisté cesty pro ty, kdo hledají Boha s upřímným srdcem. Pobledle na množství svatých, kteří v tomto způsobu života dospěli ke zralosti, zvažte ta dobrodiní, která dříve i nyní zprostředkují lidem ti, kdo se odevzdali Bohu! Cožpak tento náš svět nepotřebuje radostné svědky a proroky dobrodiní a moci Boží lásky? Což nepotřebuje také muže a ženy, kteří svým životem a konáním dovedou rozsévat semena pokoje a bratrství?²⁵⁹

Zasvěceným osobám

109. Především k vám, zasvěcení mužové a ženy, se pak s důvěrou obracíme na konci této naší adhortace; prožívejte naplno své odevzdání Bohu, aby tomuto světu nechyběl paprsek světla Boží krásy, osvětlující cestu lidské existence. Křesťané, ponoření do práce a starostí tohoto světa, ale také povolání ke svatosti, touží nalézt ve vás očištěná srdce, která skrze víru „vidí“ Boha, lidí poslušné vedení Ducha svatého, kteří ochotně krácejí vpřed věrní svému poslání i charizmatu.

Víte, že jste se vydali na cestu neustálého obrácení, odevzdání se jediné lásce k Bohu i k lidem, abyste stále jasněji vydávali svědectví o milosti, která proměňuje křesťanský život. Opravdové Kristovy svědky hledá také církev. Avšak zasvěcený život je dar, který dává Bůh proto, aby všichni uviděli, „co jediné je třeba“ (Lk 10,42). Zvláštním úkolem zasvěceného života v církvi i ve světě je proto vydávat svědectví Kristu vlastním životem, slovy i skutky.

Víte, komu jste uvěřili (srov. 2 Tim 1,12); odevzdejte mu všechno! Mladí lidé se nenechají oklamat; přicházejí k vám, protože touží poznat to, co nikde jinde nevidí. Máte

²⁵⁸ Srov. 2. vatikánský koncil, GS 41.

²⁵⁹ Srov. Pavel VI., apoštolská adhortace *Evangelica testificatio*, 53: ed. cit., 524; Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. 12. 1975), 69: AAS 68 (1976), 59.

ohromný úkol pro budoucnost; zvláště mladé zasvěcené osoby mohou vydávat svým vrstevníkům svědectví o svém zasvěcení a tak je přivádět k obnově jejich života.²⁶⁰ Horoucí láska k Ježíši Kristu je silnou výzvou pro ty mladé, které on ve své dobrotě volá, aby ho v těsné blízkosti a navždy následovali. Lidé naší doby touží vidět v osobách zasvěcených radost, jejímž důvodem je přebývání s Pánem.

Žijte tedy ve věrnosti svému závazku vůči Bohu, osoby zasvěcené, starší i mladší, vzájemně se mezi sebou podporujte a utvářejte. Ačkoliv přicházejí obtíže, které časem můžete potkat, a třeba veřejné mínění o zasvěceném životě nedoceňuje jeho význam, přece je vaším úkolem stále povzbuzovat muže i ženy naší doby, aby pozvedali svůj zrak vzhůru a nenechali se zavalit každodenními starostmi, ale dali se uchvátit Bohem a jeho evangeliem. Nezapomínejte, že vy vlastně zcela zvláštním způsobem můžete a musíte hlásat nejen, že patříte Kristu, ale že „jste Kristus“!²⁶¹

Výhled do budoucnosti

110. Nejen že si máte připomínat svou slavnou minulost, ale musíte si také uvědomit, že je vaším úkolem *vytvářet nové slavné dějiny!* Pohleďte do budoucnosti, kam vás Duch svatý vysílá, aby skrze vás učinil podivuhodné věci.

Proměňte svůj život v horoucí očekávání Ježíše Krista, jděte mu vstříc jako moudré panny, které jdou naproti svému Snoubenci. Buďte vždy připraveni, věrni Kristu a církvi, svému institutu i lidem naší doby.²⁶² Zajistě vás Kristus den za dnem obnovuje proto, abyste spolu s jeho Duchem vytvářeli bratrská společenství, abyste s ním omývali nohy chudým a přispívali k přeměně světa svým podílem, který nemůže být ničím nahrazen.

Kéž může tento svět, který byl svěřen rukám lidí a stojí dnes na prahu třetího tisíciletí, být stále lidštější a spravedlivější, ať se stane znamením a příslibem světa budoucího, kde on sám, Pán poníženy i oslavený, chudý i povýšený, stane se plnou a věčnou radostí pro nás i naše bratry a sestry spolu s Otcem i Duchem svatým.

Modlitba k nejsvětější Trojici

111. Nejsvětější Trojice, blahoslavená i blahodárná, naplň radostí své syny a dcery, které jsi povolala, aby vyznávali velikost tvé lásky, tvé milosrdné dobroty a tvé krásy.

Otče svatý, posvět' své syny a dcery, kteří se ti zasvětili pro slávu tvého jména. Provázej je svou silou, aby byli schopni vydávat svědectví, že ty jsi původcem všech věcí a jsi všude prostředníkem lásky a svobody. Vzdáváme ti díky za dar zasvěceného života, který tě z víry hledá a ve svém univerzálním poslání zve všechny, aby směřovali k tobě.

Ježíši Vykupiteli, vtělené Slovo, který jsi naučil ty, jež jsi povolal, aby žili tvým způsobem života, přitahuj stále k sobě lidi, kteří jsou našim současníkům prostředníky milosrdenství, hlasateli tvého druhého příchodu a živými doklady hodnot budoucího vzkříšení. Ať je od tvé lásky nikdy neoddelí žádné úzkosti!

Duchu svatý, Lásko do srdcí vylitá, který myslím uděluješ milost a nadšení, věčný Zdroji života, uvádějící Kristovo poslání ve skutek prostřednictvím nesčetných charizmat, prosíme tě za všechny zasvěcené osoby. Naplň jejich duše oním niterným a jistým poznáním, že byly vybrány k tomu, aby milovaly, chválily a sloužily. Učiň, aby zakoušely tvé přátelství, naplň je svou radostí a útěchou, pomáhej jim, aby překonávaly obtíže a nesnáze a s důvěrou po pádu vstávaly, učiň je zrcadlením Boží krásy. Dej jim statečnost odpovídat na výzvy naší doby

²⁶⁰ Srov. *Propositio* 16.

²⁶¹ Srov. Sv. Augustin: *In Iohannis Evang.*, XXI, 8: PL 35, 1568.

²⁶² Srov. Kongregace pro řeholní a sekulární společnosti, dokument *Religiosi e promozione umana* (12. 8. 1980), 13-21: EV, 7, 445-453.

a přispěj milostí, aby zprostředkovaly laskavost i lidství našeho Spasitele Ježíše Krista (srov. Tit 3,4).

Prosba k Panně Marii

112. Maria, ty jsi předobrazem církve, snoubenky bez vady a poskvrny, která tě napodobuje „v tom, že... zachovává panensky neporušenou víru, pevnou naději a upřímnou lásku“²⁶³, podporuj zasvěcené osoby v jejich směřování k věčné a jediné blaženosti. Panno Navštívení, svěřujeme ti je, aby uměly vycházet vstříc potřebám lidí a přinášet jim pomoc a především samotného Ježíše. Nauč je hlásat podivuhodné věci, které Bůh činí ve světě, aby všechny národy ctily jeho jméno. Pomáhej jim v jejich práci pro chudé, hladové a lidi bez naděje, opuštěné a pro všechny, kteří s upřímným srdcem hledají tvého Syna.

K tobě, Matko, která toužíš po duchovní a apoštolské obnově svých synů a dcer, kteří odpovídají na lásku Krista a bez výhrad se mu odevzdávají, se v důvěře obracíme se svou modlitbou. Ty, která jsi plnila vůli Otce, horlivá v poslušnosti, statečná v chudobě, ochotná k přijetí ve svém plodném panenství, vypros od svého božského Syna, aby ti, kdo přijali dar následovat ho v zasvěceném životě, uměli mu vydávat svědectví svým proměněným životem, když v radosti spolu s ostatními bratry a sestrami kráčí do nebeské vlasti a do světla, které nikdy nepomine.

O to tě prosíme, aby ve všech i v každém jednotlivci byl oslaven, veleben a milován nejvyšší Pán všech věcí, který je Otec i Syn i Duch svatý.

Dáno v Římě u sv. Petra, dne 25. března 1996, o svátku Zvěstování Páně, v osmnáctém roce našeho pontifikátu.

Jan Pavel II.

---

²⁶³ 2. vatikánský koncil, LG 64.